

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Majts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 4.

ÅREN

1871—1875.

ÖREBRO LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Länets gränser hafva under den tidrymd, denna berättelse omfattar, icke undergått någon förändring. Dess areal, som efter olika källor olika uppgifvits från 77,374 till 83,2 kvadratmil, uppgår enligt det ekonomiska karteverket, som numera för länet fullständigt utkommit, till 1,931,118 tunnland eller 83,44 kvadratmil, deraf 1,683,274 tunnland eller 72,734 kvadratmil fast mark och 247,844 tunnland eller 10,709 kvadratmil sjöar och vattendrag, bland hvilka de delar af Hjelmaren, som räknas till länet, upptaga en yta af 2,5 kvadratmil och länets andel af Vettern 1,2 kvadratmil.

De i nästföregående berättelse omförmälda, genom Kungl. brefvet den 21 Oktober 1870 föreskrifna förändringar i länets administrativa indelning hafva numera blifvit fullständigt genomförda. Genom dessa förändringar äro de delar af Knista, Hidinge, Qvistbro och Nysunds socknar, som förr tillhörde Lekebergs härad, förenade med Edsbergs härad; de delar af Vintrosa, Tysslinge och Kils socknar, som tillhörde Lekebergs härad, samt Nora och Hjulsjö bergslags härad, förlagde till Örebro härad; Edsbergs och Örebro härad delade, hvardera i två länsmansdistrikt; Hardemo härad och Kumla socken förenade till ett, samt Lerbäcks och Hallsbergs socknar till ett annat länsmansdistrikt. Likaså hafva till följd af Kungl. brefvet den 24 December 1874 Norra och Södra Smedjebackarne och faktori-trägården invid Örebro stad, Örebro slott med dess nuvarande

tillhörigheter af park, trädgård, holme och stallgård, från slottsjorden afsöndrade tomter till cellfängelse, vaktknektbacke, karolinska läroverket, ridhus och stalltomt för Lifregementets husarkorps samt arbetshus, äfvensom Örebro qvarn blifvit med detta års början i judicielt, kameralt och kommunalt hänseende skilda från Långbro och Ånsta socknar samt Örebro härad och lagda till Örebro stad.

Af de i föregående berättelser omnämnda oregelbundenheter i den administrativa indelningen kvarstå dock ännu följande: att $\frac{1}{2}$ mantal af Vestra Vingåkers socken i Södermanland räknas till Askers härad af detta län; att af Fellingsbro socken $182\frac{5}{12}$ mantal tillhöra Fellingsbro härad, $1\frac{1}{2}$ mantal Lindes härad och $15\frac{1}{2}$ mantal Åkerbo härad af Vesterås län; att $\frac{1}{2}$ mantal af Vestra Skedvi socken i Vestmanland räknas till Fellingsbro härad; att $2\frac{35}{96}$ mantal af Ramsbergs socken tillhöra Skinskattebergs härad i Vestmanland; att af Nysunds socken $22\frac{39}{40}$ mantal tillhöra Edsbergs härad, men $11\frac{3}{8}$ mantal Visnums härad i Vermland; att af Lindes socken $13\frac{1}{2}$ mantal tillhöra Nora och Hjulsjö bergslags härad och $173\frac{19}{24}$ mantal Lindes och Ramsbergs bergslags härad; att af Hardemo socken 42 mantal tillhöra Hardemo och 12 mantal Grimstens härad, samt att af Bodarne socken $9\frac{193}{1320}$ mantal tillhöra Grimstens härad och $5\frac{67}{120}$ mantal Sundbo härad; hvarförutom åboarne på $5\frac{7}{8}$ mantal af Svennevads socken fortfarande njuta

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-28.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Invånare.....	2.
3. Näringar.....	5.
Tab. Litt. A. Försäljningspris å jordbrukets och boskapsskötselns alster.....	6.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	14.
Tab. Litt. B. Uppgift å trafiken på nedannämnda jernvägar 1871-1875.....	15-16.
5. Kameralförhållanden.....	17.
Tab. Litt. C. Sammandrag öfver de varor, som passerat Örebro hamn, åren 1871-1875.....	18.
Tab. Litt. D. Bränvinsutskänknings- och minuteringsställen inom länet, och uppskattadt kannetal för försäljningen samt avgift.....	19.
6. Politi.....	20.
Tab. Litt. E. Utdrag ur Örebro läns landstings bokslut för åren 1871-1875.....	21.
Tab. Litt. F. Summarisk redogörelse öfver statsbidrag jemte andra utskyllder och afgifter i Örebro stad för åren 1871-1875	26.
Tab. Litt. G. Öfversigt öfver Örebro stads kommunalutskyllder och finansier enligt drätselkammarens räkenskaper för åren 1871-1875.....	27.
Tabellbilagor	29-40.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	29.
Tab. N:o 2. Jordbruk.....	30.
Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....	30.
Tab. N:o 4. Skogshushållning.....	31.
Tab. N:o 5. Dödade rofdjur.....	32.
Tab. N:o 6. Af rofdjur dödade husdjur.....	32.
Tab. N:o 7 a. Grufvor, bergverk, bruk, fabriker och manufaktur- inrättningar, år 1875.....	33-34.
Tab. N:o 7 b. Handverkare och idkare af annan näring samt deras arbetare, år 1875.....	35.
Tab. N:o 8. Allmänna vägar, gästgifverin och skjutsning.....	36.
Tab. N:o 9 a. Sjöfart, år 1875.....	36.
Tab. N:o 9 b. Handlande och deras betjening, år 1875.....	36.
Tab. N:o 10 a. Hemman och jordlägenheter m. m. å landsbygden, år 1875.....	37.
Tab. N:o 10 b. Jordområde och egendomar i städerna, år 1875.....	38.
Tab. N:o 11. Laga skiften, åren 1871-1875.....	38.
Tab. N:o 12. Stats- och riksgäldsmedlen, åren 1871-1875.....	39.
Tab. N:o 13. Sparbanker.....	40.
Tab. N:o 14. Fattigvården.....	40.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Majts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 4.

ÅREN

1871—1875.

ÖREBRO LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Länets gränser hafva under den tidrymd, denna berättelse omfattar, icke undergått någon förändring. Dess areal, som efter olika källor olika uppgifvits från 77,374 till 83,2 kvadratmil, uppgår enligt det ekonomiska karteverket, som numera för länet fullständigt utkommit, till 1,931,118 tunnland eller 83,44 kvadratmil, deraf 1,683,274 tunnland eller 72,734 kvadratmil fast mark och 247,844 tunnland eller 10,709 kvadratmil sjöar och vattendrag, bland hvilka de delar af Hjelmaren, som räknas till länet, upptaga en yta af 2,5 kvadratmil och länets andel af Vettern 1,2 kvadratmil.

De i nästföregående berättelse omförmälda, genom Kungl. brefvet den 21 Oktober 1870 föreskrifna förändringar i länets administrativa indelning hafva numera blifvit fullständigt genomförda. Genom dessa förändringar äro de delar af Knista, Hidinge, Qvistbro och Nysunds socknar, som förr tillhörde Lekebergs härad, förenade med Edsbergs härad; de delar af Vintrosa, Tysslinge och Kils socknar, som tillhörde Lekebergs härad, samt Nora och Hjulsjö bergslags härad, förlagde till Örebro härad; Edsbergs och Örebro härad delade, hvardera i två länsmansdistrikt; Hardemo härad och Kumla socken förenade till ett, samt Lerbäcks och Hallsbergs socknar till ett annat länsmansdistrikt. Likaså hafva till följd af Kungl. brefvet den 24 December 1874 Norra och Södra Smedjebackarne och faktori-trägården invid Örebro stad, Örebro slott med dess nuvarande

tillhörigheter af park, trädgård, holme och stallgård, från slottsjorden afsöndrade tomter till cellfängelse, vaktknektbacke, karolinska läroverket, ridhus och stalltomt för Lifregementets husarkorps samt arbetshus, äfvensom Örebro qvarn blifvit med detta års början i judicielt, kameralt och kommunalt hänseende skilda från Långbro och Ånsta socknar samt Örebro härad och lagda till Örebro stad.

Af de i föregående berättelser omnämnda oregelbundenheter i den administrativa indelningen kvarstå dock ännu följande: att $\frac{1}{2}$ mantal af Vestra Vingåkers socken i Södermanland räknas till Askers härad af detta län; att af Fellingsbro socken $182\frac{5}{12}$ mantal tillhöra Fellingsbro härad, $1\frac{1}{2}$ mantal Lindes härad och $15\frac{1}{2}$ mantal Åkerbo härad af Vesterås län; att $\frac{1}{2}$ mantal af Vestra Skedvi socken i Vestmanland räknas till Fellingsbro härad; att $2\frac{35}{96}$ mantal af Ramsbergs socken tillhöra Skinskattebergs härad i Vestmanland; att af Nysunds socken $22\frac{39}{40}$ mantal tillhöra Edsbergs härad, men $11\frac{3}{8}$ mantal Visnums härad i Vermland; att af Lindes socken $13\frac{1}{2}$ mantal tillhöra Nora och Hjulsjö bergslags härad och $173\frac{19}{24}$ mantal Lindes och Ramsbergs bergslags härad; att af Hardemo socken 42 mantal tillhöra Hardemo och 12 mantal Grimstens härad, samt att af Bodarne socken $9\frac{193}{1320}$ mantal tillhöra Grimstens härad och $5\frac{67}{120}$ mantal Sundbo härad; hvarförutom åboarne på $5\frac{7}{8}$ mantal af Svennevads socken fortfarande njuta

kyrkliga förmåner i Regna församling i Östergötland¹⁾, liksom moderförsamling och annex ännu på tre ställen tillhöra olika härad.

Länets *ecklesiastika fördelning* har under de förflutna fem åren icke undergått någon förändring, men genom Nådiga brefvet den 18 Februari innevarande år är förordnad, att i ofvan åberopade Nådiga bref den 24 December 1874 omförmälda Norra och Södra Smedjebackarne, Faktoriträgården, Örebro slott med dess nuvarande tillhörigheter och från slottsjorden afsöndrade tomter, samt Örebro qvarn skulle från och med den 1 Maj detta år jemväl i kyrkligt hänseende förenas med Örebro stad.

Genom särskilda Nådiga beslut den 16 Mars 1869 och den 18 Februari innevarande år är, i sammanhang med ordnandet af *presterskapets löneinkomster*, bestämdt, att Svennevads pastorat skall vid inträffande ledighet delas i tvenne, Svennevads och Bo, samt Örebro pastorat, bestående af Örebro stadsförsamling samt Långbro, Ånsta och Almby landsförsamlingar, vid nuvarande pastors afgång delas på det sätt, att landsförsamlingarna skiljas från Örebro pastorat och komma att utgöra två särskilda gäll, bestående det ena af Almby församling och det andra af Ånsta och Långbro i förening med Ekers församling.

Nämnden för ordnandet af presterskapets inom länet löneinkomster, som 1863 började sin verksamhet, har med afgifvande af förslag till reglering af presterskapets i Fellingsbro församling löneinkomster detta år fullgjort sitt uppdrag. Sammanlagda beloppet af presterskapets inom länet beräknade löneinkomster uppgår, utom förmånen af bostad och vedbrand, till 248,139 kronor 40 öre, deraf 3,755 kronor 47 öre utgöras af kronotionde, hemmansräntor, vederlagsspanmål m. m., 66,747 kronor 47 öre utaf afkastningen af boställen och återstående 177,636 kronor 46 öre af församlingarnas bidrag. Efter ofvanomförmälda delning af Svennevads och Örebro pastorat kommer kyrkoherdarnes i länet antal att blifva 44, hvadan, då samtliga kyrkoherdarnes löneinkomster äro beräknade till 194,077 kronor 92 öre, kyrkoherdelönen i medeltal blifver 4,410 kronor 84 öre. Högsta lönen, beräknad till 9,000 kronor, erhåller kyrkoherden i Örebro och minsta lönen, beräknad till 2,285 kronor 75 öre, kyrkoherden i Bodarne. Komministrarne, hvilkas antal ökats

med tre, en i Karlskoga, en i Nora och en i Lindesbergs pastorat, komma alltså att blifva 27, hvilka, då komministrarnes samtliga löneinkomster beräknats till 54,061 kronor 48 öre, i medeltal erhålla 2,002 kronor 55 öre hvar. Största lönen, beräknad till 3,000 kronor, har tilldelats komministern i Örebro och den minsta, beräknad till 1,282 kronor 71 öre, komministern i Ödeby. Då afkastningen af boställena antagligen tillväxer och församlingarnas bidrag med stigande folk mängd ökas, lära presterskapets löneförmåner i verkligheten komma att uppgå till högre belopp, än det nu beräknade.

Rikets *ekonomiska karteverk* är, såsom ofvan nämndes, med tillhörande beskrifningar för länet numera fullständigt utkommet. Detta för en noggrannare kännedom af länet så viktiga och värderika arbete har, efter det staten upphört att i tryck utgifva de på dess bekostnad utarbetade häradskartorna, fullbordats med bidrag af landstinget, hushållningssällskapet och vederbörande kommuner, som bekostat tryckningen af de senast utkomna kartorna öfver Sundbo, Grimstens och Sköllersta härad. Undersökningarna och mätningarna för de *topografiska* och *geologiska karteverken* hafva äfven under denna period inom länet fortgått med det resultat, att af topografiska korpsens karta utkommit bladen: Skinskatteberg, Örebro, Carlsborg och Säfstaholm, samt af karteverket Sveriges geologiska undersökning bladen: Arboga, Säfstaholm, Riddarhyttan, Linde, Segersjö, Riseberga, Latorp och Nora, alla upptagande större eller mindre delar af länet.

Det intresse för tillvaratagandet af och vården om länets *fornlemningar*, som Fornminnesföreningen genom sina bemödanden framkallat, har visat sig verksamt på åtskilliga ställen. Så har en inom Kumla socken bildad s. k. ynglingaförening jemte eleverne vid Vrana folkhögskola rest och omriktat stenar i den uti arbetet "Nerikes gamla minnen" omnämnda domareringen vid Hjortsberga samt omgifvit den och andra gamla minnesmärken med planteringar; men viktigast torde vara, att sinnet för minnesmärkenas vårdande blifvit väckt och insigten om deras värde allmännare spridd, hvarigenom den gamla förstörelselusten, härledande sig från okunnighet och ringaktning för våra gamla minnen, i allmänhet försvunnit.

2. Invånare.

Tab. N:o 1. För länets *folkmängd*, enligt husförhørs- och mantalslängderna, äfvensom för antalet från mantalspenningar befriade personer samt utskrifningsmanskap och approberade beväringsskyldige redogöres i bilagda tabell N:o 1.

Vid 1860 års slut uppgick folkmängden i länet enligt mantalsförteckningarna till 149,913 personer, 1865 till 162,232 personer, 1870 till 166,574 personer, och vid 1875 års slut till 178,058 personer, deraf 87,254 män och 90,804 qvinnor. I städerna voro sistnämnda år bosatte 15,013 personer och å landet 163,045, af hvilka senare 44,028 tillhörde Öster-Nerikes fögderi, 49,167 Vester-Nerikes, 37,107 Nora och 32,743 Lindes

fögderi. Länets folkmängd, som under de fem åren 1856—1860 ökades med 10,805 personer eller 7,77 procent, under åren 1861—1865 med 12,319 personer eller i det närmaste 8,22 procent, men under åren 1866—1870 med endast 4,342 personer eller 2,68 procent, har under qvinnevannet 1871—1875 växt med 11,484 personer eller 6,89 procent.

Då utflyttningarna till Amerika numera nästan helt och hållet upphört och den ekonomiskt betryckta ställning, som under större delen af nästföregående femårsperiod var rådande, utbytts mot ett förr ej anadt välstånd, alstradt af goda skördar, rikliga tillfällen till arbetsförtjenst och fördelaktiga konjunkturer för afsättning af länets produkter samt icke någonstädes inom länet under nu förflutna period förekommit smittosamma sjukdomar eller farsoter, som kunnat ofördelaktigt inverka på folkökningen, — återstår till förklaring deraf att folkökningen ännu icke uppnått samma höga procent, som under

¹⁾ Fråga om Regna skates afskiljande från Bo socken, vid denna berättelses uppsättande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning, är numera genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 22 Dec. 1876 så afgjord, att skaten skall i ecklesiastiskt hänseende den 1 Maj 1877 samt i judicielt och administrativt afseende från och med 1878 års ingång skiljas från Bo socken och i stället hänföras till Regna socken och Risinge tingslag i Östergötlands län.

åren 1856—1860 och 1861—1865, endast den i föregående berättelse omnämnda låga nativiteten under åren 1826—1840, hvars verkningar och antagits skola sträcka sig ända till året 1875. Enligt husförhörlängderna utgjorde länets folkmängd vid förlidet års slut 178,951 personer, så att skillnaden i folkmängden, enligt husförhørs- och mantalslängderna, som vid förra periodens slut uppgick till 1,222 personer, vid nästlidna års utgång var endast 893, hvarmed de kyrkoskrifnes antal öfversteg de mantalsskrifnes. I städerna Örebro och Askersund öfversteg deremot under åren 1871—1875 antalet mantalsskrifne personer de kyrkoskrifnes, i Örebro med 50 till 200 personer och i Askersund med en eller annan person. Orsaken till detta högst ovanliga förhållande uppgifves vara, att arbetsgifvare å sina mantalsförteckningar upptaga hos dem vid mantalsskrifningen anställde arbetare, hvilka icke aflemnat prestbetyg och sedan afflytta från staden utan att hafva fullgjort en slik skyldighet, samt att en del tjänstehjon varda skrifna på två ställen i följd af bristande upplysningar vid husförhören. Inom Askers härad har det märkliga förhållande inträffat, att folkmängden, som enligt husförhörlängderna utgjorde 1868: 10,070 och 1871: 10,002 personer, 1874 minskats till 9,949 och 1875 till 9,920 personer, hvilken minskning, då inga smittosamma sjukdomar under de senare åren varit inom orten gängse och de föddes antal ej obetydligt öfverstigit de dödes, måste antagas uteslutande härrört från det större antalet utflyttade än inflyttade, hvilket åter uppgifves härleda sig deraf, att arbetet betingat å andra orter högre betalning, än inom häradet, der jordbruket vore nästan den enda näringsgrenen och man ännu vore i saknad af nyare tiders lättare kommunikationer, som funnos i de flesta andra delar af länet. Utflytningarna hafva hufvudsakligen skett till andra inrikes orter. Endast 49 personer hafva under alla fem åren från häradet utvandrat till främmande land, och dessa nästan alla till Norra Amerika.

Af rikets län är, enligt nyligen utkomna »Befolkningsstatistiska tabeller öfver Sveriges län», Örebro län till folkmängd det elfte, till folkmängdstäthet, med 2,435 invånare på kvadraten, det tolfte, till arealen det trettonde och med hänseende till stadsbefolkningens antal det elfte. I elfva län är och stadsbefolkningens antal i procent af länets hela folkmängd större än i Örebro län.

Antalet årligen lefvande födde var åren 1871—1874 i Örebro län 3,17 procent och antalet årligen aflidne för samma tid 1,49 procent af hela befolkningen. Fem län, Stockholms stad räknad som ett län, hade högre nativitetsprocent och fem län lägre eller lika dödlighetsprocent.

Till främmande land *utvandrade* från Örebro län under åren 1851—1870: 4,077 personer och under åren 1871—1874, efter hvilken period utvandringen från länet nästan helt och hållet upphört, 1,566, eller tillsammans 5,643 personer, motsvarande 3,6 procent af länets medelfolkmängd för nämnda tid. Från fjorton län var utvandrarne absoluta antal större än från Örebro län och från femton län större i förhållande till folkmängden.

På 10,000 innebyggare inom Örebro län uppgifvas hafva funnits 20,86 *sinnessjuke*, 7,93 *blinde* och 12,99 *döfstumme*. I tolf län var på samma antal innebyggare de sinnessjuke och i tretton län de blindes antal större, men endast i tre län öfversteg det relativa antalet döfstumme dem i Örebro län. Också har landstinget, efter att i flere år med bidrag af vederbörande

kommuner bekostat undervisning vid institutet å Manilla för ett antal blinde och döfstumme, under förlidet år låtit i Örebro inrätta en skola för döfstumma barn, för hvars nyss började verksamhet Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande blir i tillfälle att här nedan något närmare redogöra.

I endast ett län var, enligt chefens för Kungl. Justitie-Departementet berättelse om rättsväsendet 1874 och föregående år, *tvistemålens* antal i förhållande till folkmängden mindre än i Örebro län; hvaremot *brottmålens* antal i förhållande till folkmängden var mindre än i sexton län och *skuldfordringsmålens* i sex.

Det *ekonomiska välståndet* inom länet synes, enligt från samtliga fögderien ingångna rapporter, befinna sig i en stadig och rask tillväxt. Landtmännen uppträda numera sällan såsom lånesökande i bankerna; utan göra i stället betydliga kapitalafbetalningar och besväras endast undantagsvis af *lagsökningar*. Antalet af sådana har under de förflutna åren varit: år 1871: 1,644; 1872: 1,011; 1873: 892; 1874: 1,084 och 1875: 1,591. Såsom orsak till dessa lyckliga förhållanden angifvas goda skördar, frukter af ett mer utveckladt åkerbruk, fördelaktiga konjunkturer och ökade tillfällen till arbetsförtjenst.

Invånarnes växande välstånd synes äfven hafva medfört ej ringa förändringar i lefnadssättet. *Klädernas* beskaffenhet är kostbarare och bättre, de så kallade nationaldräkterna, t. ex. Fellingsbroklädnaden, hafva måst vika för en modernare smak. Allmogens *kost*, ja arbetsklassens i allmänhet, är helsosammare, rikligare och mera närande, än förut varit fallet, och det ehuru alla lefnadsförnödenheter högst betydligt stigit i pris. Beträffande *bruket af starka drycker*, synes förbrukningen af bränvin, att döma af Örebro rådstufvurätts protokoll, hafva tilltagit inom staden och bland stadsbesökande; hvaremot den lär betydligt aftagit på landsbygden, der konsumtionen af öl och kaffe i stället ökats.

Fattigvården inom länet, hvarför här nedan särskildt redovisas, ger ej anledning till några stora bekymmer, ehuru väl afgifterna fortfarande äro höga.

Antalet och beskaffenheten af inom länet begångna och beifrade brott synes af nedanstående tabeller:

År.	Antal personer häktade för						Summa.	Från annat fängelse här förflyttade af fortsatta bömdt straffarbete.
	stöld med eller utan inbrott.				snatteri.	inbrott utan tillgrepp.		
	1:a resan.	2:a resan.	3:e resan.	4:e resan.				
1871.....	16	9	5	1	12	—	43	21
1872.....	13	6	2	6	6	—	33	5
1873.....	17	4	2	1	5	—	29	26
1874.....	15	6	3	4	10	—	38	—
1875.....	14	4	6	6	16	—	46	20
Summa för alla åren	75	29	18	18	49	—	189	72
ell. i årligt medeltal	15	5,8	3,6	3,6	9,8	—	37,8	14,4

År.	Antal personer häktade för						Summa.	Från annat fängelse hit fördömda för att fortsätta skömt straffarbete.
	mord, dråp eller rån.	stöld eller snatteri.	förfalskningsbrott.	våld mot person.	mindre förbrytelser eller böters afsittande.	lösdrifveri.		
1871.....	3	43	2	6	228	163	445	21
1872.....	5	33	2	10	271	98	419	5
1873.....	6	29	2	10	201	72	320	26
1874.....	6	38	1	11	238	103	397	—
1875.....	5	46	1	3	199	142	396	20
Summa för alla åren	25	189	8	40	1,137	578	1,977	72
Årligt medeltal	5	37,8	1,6	8	227,4	115,6	395,4	14,4

Vid jmförelse med förhållandet under föregående period visar sig, att de gröfre brotternas antal högst betydligt minskats, men de mindre förbrytelserna deremot något ökats, samt att vagabonderiet endast obetydligt aftagit.

I byggnadssättet hafva inga förändringar inträdt, om man ej så får anse den omständighet att mera afseende synes blifva fäst vid smakens och skönhetssinnets fordringar. Detta röjer sig isynnerhet uti anordningen af bostädernas omgifningar, hvilka förråda, att smaken för träplanteringar tillvuxit; många sådana hafva ock blifvit verkställda. Byggnadsmaterialierna äro som förut trä och tegel; i bergslagen uppföras äfven s. k. gjuthus. Dessa förändringar till ett bättre kunde dock skönjas redan under förra perioden.

Folkskolorna befinna sig i en kraftig och väl öfvervakad utveckling. De besökas vida ordentligare än fordom och omfattas af allmänheten med stigande intresse. Det sträfvande att höja allmogeformationen utöfver den ståndpunkt, dit de vanliga folkskolorna anses kunna föra den, hvilket inom hela landet kraftigt framträdt och ledt till bildande af så kallade folkhögskolor, har inom detta län föranledt inrättandet af en dylik läroanstalt vid Vrana egendom i Sköllersta socken. Antalet af der undervisade alumner, ynglingar och unge män af bondklassen mellan 16 och 28 år, utgjorde under läsåret 1875—1876: 38. Medelåldern vid inträdet var nära 22 år. Likasom sina äldre syskon afser denna läroanstalt att repetera och lämpligen utvidga folkskolekursen, samt gifva densamma en viss afrundning och fullständighet; att lyfta bondemannens blick utöfver hans närmaste förhållanden, samt att lifva och odla hans religiösa känsla, skönhetssinne och patriotism. Dessutom äsyftar den att bibringa åtskilliga för landtmannayrket nyttiga och nödiga kunskaper. Utbildad under klok och insigtsfull ledning, synes den redan från början hafva inslagit en förständig och ändamålsenlig riktning; så att denna anstalt lika litet, som andra svenska anstalter af samma art, är egnad ingifva farhågor för, att den kunde blifva en härd för agitationer vare sig af politisk, religiös eller social natur.

Till folkbildningens höjande bidraga dessutom sockenbiblioteken. Deras antal har nyligen ökats med ett 1873 i Hidinge socken inrättadt om 120 band och ett i Näsby socken, till hvilket senare egaren af Hinseberg förärat en gåfva af 212 band lämplig litteratur. I Askers socken, hvars boksamling, bildad

1854, sedermera 1868 gick nästan helt och hållet förlorad genom våld, är nu åter samladt ett bibliotek af 351 band. Täby är således numera den enda af länets församlingar, der, så vidt till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes kunskap kommit, sockenbibliotek ännu saknas. Befintliga boksamlingar ökas fortfarande genom gåfvor och inköp. De anlitas ock allt flitigare, utom, såsom det vill synas i Örebro stad, der intresset och utlåningen sjunkit oerhördt och oförklarligt. *Tidningar* läsas äfven mycket allmänt af allmogen. De flesta af dessa äro af välsinnad och aktningvärd natur, ehuruval andra, som ej hafva det bästa rykte om sig och ej heller förtjena det, erhållit en allt för stor och just derigenom skadlig spridning.

De *skismatiska* rörelser, om hvilka redan i föregående femårsberättelse åtskilligt var att omförmåla, visa en fortfarande lifaktighet, ehuruval det dermed förenade proselytmakeri har föga framgång utöfver de okunnigaste och enfaldigaste folkklasserna. De synas också hafva förlorat i religiös innerlighet, så att konventikelbesöken för pluraliteten mera utgöra ett slags söndagsförströelse, än afse verkliga andaktsöfningar. *Baptismen* synes ej vidare synnerligen utvidgat sitt område, men deremot fastare konsoliderat sin ställning. I Örebro stad hafva baptisterne uppbyggt ett ganska vackert församlingshus för att deri inrymma sina gudstjenster och sitt skolväsen. *Metodismen* deremot utbreder sig starkare och antalet af dem, som omfatta eller tro sig omfatta dess läror, tillväxer alltjemt. I staden Örebro har emellertid bland metodisterna en söndring uppstått, som ej saknar sin betydelse. Den metodistiska kyrkostyrelsen entledigade nemligen den här anställde predikant från hans befattning på grund af någon förbrytelse mot kyrkotukten. Detta väckte missnöje hos hans härvarande gynnare och vänner, hvilka utgjorde ett stort antal; så att de med den afsatte predikanten i spetsen skilde sig från de öfrige och bildade en egen korporation. Här finnas således i närvarande stund två metodistförsamlingar, en episkopal och en frikyrka; men ingendera har någon laglig, af staten erkänd tillvaro. Den *Nyevangeliska* fraktionen inom den Lutherska statskyrkan begynner antaga en mera skismatisk och på samma gång råare och vidskepligare karakter. Detta visar sig mest hvad angår nattvarden, i ett sträfvande att göra sakramentets kraft beroende af den utdelande personen, samt dessutom i en lust att såsom ett slags värdigare, högre benådade kristne afsöndra sig från församlingen. Åtskilliga konventikelhus äro här och der i socknarna uppförda.

Skarpskytteföreningarna sakna numera nästan all lifaktighet. Flere äro redan upplöste och det torde icke dröja länge, innan andra följa efter samma väg. Till namnet kvarstå ännu de i Örebro, Askersund, Linde och Kopparberget. Det enda tillfälle, då de visa något lif, är, då tiden för beväringsträngarna nalkas, bland de beväringsskyldige, som önska befrielse från första årets vapenöfning. Örebro skarpskytteförening räknade dock ännu vid förlidet års utgång en styrka af 554 man, fördelade på fem kompanin, två i staden och tre på landsbygden. Af statsmedel uppbyro skarpskytteföreningarna inom länet 1875 till instruktörers aflöning, skarp ammunition och målskjutningspremier 1,544 kronor.

Förlikningsdomstolarna hafva med framgång fortsatt sitt nyttiga värf. En ny sådan domstol är under perioden upprättad för socknarna Kumla och Hallsberg gemensamt.

3. Näringar.

A) **Jordbruk** och B) **Boskapsskötsel**. I afseende å dessa näringar torde Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande få åberopa de statistiska uppgifter, som af länets hushållningssällskap årligen afgifvas och af Kungl. Statistiska Centralbyrån offentliggöras, samt i öfrigt hänvisa till bifogade tabeller och de vidare upplysningar, som, hufvudsakligen meddelade af lärets hushållningssällskap, finnas här nedan omförmälda.

Enligt ekonomiska karteverket uppgår, på sätt ofvan nämndt är, arealen af den fasta marken inom länet till 1,683,274 tunnland, eller 9,426,334 qvadratref. Häraf äro, enligt samma källa, 9,311,984 qvadratref »duglig mark», 49,434 qvadratref ofruktbara mossar, 51,266 qvadratref vägar och 13,650 qvadratref kala berg och andra dylika jordfasta impediment. Af den dugliga marken upptagas 30,847 qvadratref af byggnadstomter, 6,176 qvadratref af trädgårdar, 1,377,333 qvadratref af åker och annan jord under plog, 379,600 qvadratref af skoglös naturlig äng, 431,821 qvadratref af skogbeväxt naturlig äng, 6,289,424 qvadratref af annan duglig skogbeväxt mark och 796,783 qvadratref af annan duglig skoglös mark.

Geometriskt tunnlandtalet af den odlade jorden, som af hushållningssällskapet uppgafs vid slutet af förra femårsperioden vara 246,795 tunnland, motsvarande 1,382,052 qvadratref, är i ekonomiska karteverket upptaget till endast 1,377,333 qvadratref eller 245,952 tunnland. Denna skillnad förklarar deraf, att mätningarna för nämnda karteverk fortgått under flere år, från 1864 till 1873, under hvilken tid ej obetydliga förändringar i den odlade jordens areal inträffat. Under åren 1871—1875 har den enligt hushållningssällskapets uppgifter ökats från 246,795 tunnland till 258,537 tunnland, en tillväxt betydligt större än de 5,003 tunnland som genom angifna nyodlingar skola under samma tid hafva kommit den odlade jorden till godo. Möjligen kunna de öfverskjutande 6,739 tunnlanden härröra från de under föregående period verkställda, under denna fullbordade odlingarna, eller från äldre vattenaftappningar och från en noggrannare kännedom om den odlade jordens areal.

Under samma tid har ock den såsom *naturlig äng* uppgifna jordens tunnlandtal växt med omkring 13,000 tunnland. Detta kan dock icke antagas vara med verkliga förhållandet öfverensstämmande, enär åkern till betydlig del utvidgats på bekostnad af den naturliga ängen, men torde finna sin förklaring deruti, att vid de primära uppgifterna från kommunerna ej nog sträng begränsning gifvits åt begreppet »naturlig äng».

I fråga om jordens beskaffenhet torde Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande få hänvisa till det för förra femårsperioden afgifna yttrande med det tillägg, att man borde kunna vänta, att med den mera omsorgsfullt drifna ladugårdsskötseln och den mindre än förr på foderförknappning ställda utfodringen af kreaturen, samt den ej obetydliga mängd af artificiella gödningsämnen, som under de senare åren alltmera användts i länet, jorden skulle äfven till beskaffenheten hafva förbättrats; men att så är förhållandet, kan i allmänhet dock icke anses afgjort, ehuru detta gäller om mången med beräkning för framtiden skött landegendom.

Det i länet allmänna brukningssättet har icke sedan föregående period föranlett någon förändring i det då afgifna svaret

på denna fråga, utan hafva de då fällda omdömen vunnit bekräftelse genom sedermera erhållna uppgifter. Sålunda hafva på allt flere ställen två- och treskiftesbruket småningom förändrats till vaxelbruk; men ehuru man ej känner i hvad förhållande sådan förändring skett, kan man dock antaga att förändringen ej skett med stora steg. Allmänaste brukningssättet antages dock vaxelbruket vara. Treskiftesbruket begagnas inom delar af Viby, Asker, Edsberg, Knista, Sköllersta, Götlunda (1,000 tunnland), Ödeby, Bodarne, Lillkyrka, Norrbyås, Askersund, Skagershult, Ekeby, Stora Mellösa, Lännäs och Almby socknar, men anses vara det öfvervägande sättet för åkerbruket inom Lerbäck, Qvistbro landslag (1,400 tunnland), Snaflunda (2,600 tunnland) och Gellersta socken (2,600 tunnland). Treskiftesbruket är dock vanligen ej rent sådant, utan ingår deri till någon del gräsodling. Tvåskiftesbruket nyttjas ännu i delar af Asker, Götlunda, Ödeby, Lillkyrka, Norrbyås, Askersund, Stora Mellösa, Lännäs och Almby socknar. I flere af de ofvan uppgifna delarne af länet är dock vaxelbruket det öfvervägande såsom i Viby, Knista, Edsberg, Ödeby, Götlunda, Bodarne, Lillkyrka, Ekeby och Askersunds landsförsamling.

Det ena eller andra brukningssättets förhållande till åkerjordens hela vidd kan på grund af otillräckliga primäruppgifter i detta fall icke närmare bestämmas än så, att vaxelbruket är det allmänast antagna, att treskiftesbruket förekommer deremot mindre och tvåskiftesbruket minst. För öfrigt gäller beträffande brukningssättet i bergslagen och länets andel af Vermland detsamma, som förmäles i berättelsen för perioden 1866—1870.

Det årliga utsädet per tunnland kan icke anses afvika från de belopp, som upptagas i nästföregående femårsberättelse. Frågan hör icke till dem, rörande hvilka årliga uppgifter erhållas, och utsädesmängden per tunnland har så mycket mindre kunnat från förra perioden undergå någon förändring, som jordens fruktbarhet icke kan anses hafva i allmänhet stigit så, att jordbrukarne derigenom föranlåtits att så tunnare än förr. Den tillföre gjorda anmärkningen rörande *blandsäd* kvarstår oförändrad och användningen af sådant utsäde synes snarare af- än tilltaga.

Den till hvarje slag af gröda använda åkerjordens areal Tab. N:o 2. och det årliga behovet af utsäde, beräknadt i medeltal för de år som nu äro föremål för uppgiften återfinnas i tilagde tabell N:o 2.

Skörden, uppskattad i korntal af utsädet och med dettas afdrag under hvarje särskildt år af de nedanstående, lemna följande resultat:

År.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Pots-tis.
	Höst.	Vår.	Höst.	Vår.					
1871.....	7,3	4,7	7,3	4,0	5,9	5,0	6,3	5,7	5,5
1872.....	5,8	4,6	6,3	3,6	5,5	4,5	5,4	4,6	5,8
1873.....	6,5	5,1	6,1	4,4	5,7	5,4	6,0	5,6	4,7
1874.....	6,3	3,5	6,6	3,2	3,7	2,9	3,1	2,6	5,4
1875.....	8,0	5,9	8,5	5,5	6,9	6,3	6,3	6,6	7,5

Beträffande den årliga förbrukningen inom länet af hvarje särskildt sädesslag finnas inga offentliga källor att tillgå, som kunna leda till ett någorlunda exakt svar på en sådan fråga; men man kan dock säga, att, ehuru delar af länet måste fylla sina behof af spanmål från andra delar af detsamma, sädesproduktionen inom hela länet likväl härtill är ej allenast tillräcklig, utan ock lemna öfverskott till afsalu. Med en befolkning af 177,084 personer, hvartill länets folkmängd uppgick vid 1874 års slut, och med samma beräkningsgrund som förr följts, — eller att hvar person behöfver i medeltal årligen 3 kappar hvete, $1\frac{1}{2}$ tunna råg, 8 kappar korn, 1 kappe hafre, 4 kappar ärter och $2\frac{1}{2}$ tunna potatis —, skulle för framfödande af länets befolkning, såsom tabellen 2 ock angifver, årligen erfordras: af hvete 16,601 tunnor, af råg 265,626 tunnor, af korn 44,271 tunnor, af hafre 5,533 tunnor, af ärter 22,195 tunnor, af potatis 442,710 tunnor.

Hela skörden af säd och potatis, utan afdrag af utsädet, under hvart och ett af åren 1871—1875 uppgifves hafva utfallit sålunda:

	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.	Medeltal.
	T u n n o r .					
Hösthvete.....	23,543	20,256	23,514	23,405	27,540	23,652
Vårhvete.....	5,361	5,599	6,722	5,056	6,048	5,757
Höstråg.....	186,071	166,650	168,873	173,062	205,157	179,963
Vårråg.....	548	451	447	329	390	433
Korn.....	41,527	39,870	42,576	30,125	43,625	39,545
Hafre.....	376,626	356,356	429,114	274,009	453,976	378,016
Blandsäd.....	12,970	11,525	12,277	6,939	11,092	10,961
Ärter.....	15,007	13,450	15,950	8,410	15,950	13,753
Potatis.....	404,821	439,927	369,477	394,704	483,859	418,558

Häraf synes, som skulle länet både af råg, korn och ärter, samt de flesta år äfven af potatis, haft behof af införsel, men i afseende härå torde det genom beräkningarna kunna resultatet af årliga förbrukningen icke böra tillmätas större giltighet, än hvad som vid ett dylikt förhållande redan anmärkts i berättelsen om nästföregående femårsperiod.

Jordbrukets och boskapsskötselns alster hafva rönt afsättning till de pris, som omförmälas i närlagde tabell Litt. A. Denna tabell, som grundar sig på den betalning, som erlagts i residensstaden Örebro, visar äfven de vexlingar, som under olika månader förekommit.

Markegångsprisen å spanmål under perioden meddelas i följande tabell:

	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Blandsäd, $\frac{1}{2}$ korn, $\frac{1}{2}$ hafre.
	Kub.-fot.				
A) Landslagen.	Kub.-fot.	Kub.-fot.	Kub.-fot.	Kub.-fot.	Kub.-fot.
1871..... Kronor	3,72	2,28	2,00	1,16	1,58
1872..... "	4,50	2,60	2,23	1,27	1,75
1873..... "	4,55	2,86	2,60	1,40	2,00
1874..... "	3,57	2,74	3,00	1,65	2,32
1875..... "	3,41	2,36	2,09	1,36	1,72
Medelpris för alla 5 åren "	3,95	2,57	2,3	1,37	1,87

	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Blandsäd, $\frac{1}{2}$ korn, $\frac{1}{2}$ hafre.
	Kub.-fot.				
B) Bergslagen.	Kub.-fot.	Kub.-fot.	Kub.-fot.	Kub.-fot.	Kub.-fot.
1871..... Kronor	3,81	2,37	2,09	1,16	1,62
1872..... "	4,58	2,67	2,29	1,32	1,80
1873..... "	4,64	2,94	2,66	1,46	2,06
1874..... "	3,66	2,82	3,06	1,71	2,38
1875..... "	3,50	2,44	2,15	1,42	1,78
Medelpris för alla 5 åren "	4,04	2,65	2,45	1,41	1,93

Tab. Litt. A. Försäljningspris å jordbrukets och boskapsskötselns alster.

	Hvete.	Råg.	Korn.	Ärter.	Hafre.	Potatis.	Fläsk.	Kött.	Safr.
	per kubik fot.						per 20 \mathcal{E} .		per \mathcal{E} .
1871 Januari	3,49	2,14	1,82	2,46	1,35	0,55	7,00	5,50	0,67
Mars	3,97	2,22	1,82	2,46	1,51	0,63	6,50	5,50	0,63
Maj	4,28	2,30	2,14	2,46	1,67	0,63	6,50	5,50	0,67
Juli	4,21	2,30	1,98	2,46	1,51	0,79	6,50	6,00	0,63
September	3,49	2,14	1,98	2,30	1,15	0,50	6,50	6,00	0,67
November	4,13	2,50	2,18	2,54	1,51	0,83	6,00	4,25	0,70
1872 Januari	4,21	2,62	2,06	2,70	1,35	0,87	6,00	4,25	0,70
Mars	4,09	2,46	2,06	2,70	1,19	0,87	5,75	5,00	0,65
Maj	3,97	2,38	2,14	2,86	1,19	0,95	5,75	5,00	0,58
Juli	3,97	2,14	1,82	2,70	1,35	0,71	5,75	5,00	0,58
September	4,84	2,46	2,06	3,17	1,19	0,65	6,00	6,50	0,63
November	4,60	2,70	2,22	3,25	1,35	0,48	6,50	6,50	0,70
1873 Januari	4,84	2,78	2,14	3,25	1,19	0,63	6,50	4,75	0,75
Mars	4,21	2,62	2,22	3,25	1,27	0,79	6,25	5,50	0,67
Maj	4,28	2,54	2,22	3,49	1,35	0,95	6,75	5,50	0,67
Juli	4,28	2,78	2,62	3,17	1,51	1,19	6,75	5,50	0,63
September	4,28	2,70	2,22	3,17	1,35	0,71	8,00	6,50	0,67
November	4,84	3,01	2,70	3,65	1,35	1,03	7,50	6,50	0,80
1874 Januari	4,84	3,09	2,70	3,65	1,59	1,19	8,00	5,50	0,80
Mars	4,76	2,86	2,86	3,49	1,59	1,35	8,00	6,50	0,75
Maj	4,84	3,17	2,86	3,33	1,67	1,51	8,00	6,50	0,75
Juli	4,92	3,17	3,01	3,49	1,90	1,74	8,50	5,50	0,75
September	3,97	2,86	2,70	4,52	1,98	1,11	8,50	5,00	0,90
November	4,18	2,78	2,86	4,44	1,82	0,87	7,50	4,50	0,88
1875 Januari	3,97	2,86	2,70	4,44	1,90	0,87	8,00	4,00	0,90
Mars	3,81	2,86	3,01	4,60	1,82	1,03	8,50	4,50	0,70
Maj	3,65	2,70	2,70	4,28	1,82	1,07	9,00	4,50	0,80
Juli	3,49	2,46	2,30	3,65	1,50	0,87	9,00	5,50	0,67
September	3,49	2,30	2,06	2,86	1,50	0,48	9,00	6,00	0,80
November	3,49	2,54	2,30	2,78	1,50	0,71	9,00	5,00	0,92
Medeltal för 1871.....	3,93	2,27	1,99	2,45	1,45	0,65	6,50	5,46	0,66
" " 1872.....	4,28	2,46	2,06	2,90	1,27	0,75	5,96	5,37	0,64
" " 1873.....	4,45	2,74	2,37	3,33	1,34	0,88	6,96	5,71	0,70
" " 1874.....	4,58	2,99	2,83	3,82	1,76	1,29	8,08	5,58	0,80
" " 1875.....	3,65	2,62	2,51	3,77	1,67	0,84	8,75	4,92	0,80

Några nya sädeslag, som under nu föreliggande år genom odlingen införts i länet, äro icke kända. Den under förra perioden till någon del började odlingen af hvitbetor tyckes alldeles hafva upphört.

Trägårdsskötseln och fruktträodlingen hafva under samma tid deremot fortfarande gjort ej obetydliga framsteg. En mera allmänt utbredd håg för anläggning af trägårdar och för plantering af trän, har kunnat iakttagas, hvilken håg hushållningssällskapet kommit till mötes genom att i sin tjänst anställa en person, som, väl bekant med yrkets alla olika grenar, stått länets innebyggare på ovanligt billiga vilkor till buds och hvars biträde varit särdeles mycket anlitadt i de delar af länet som ej höra till slättlandet deraf. 1872 eller samma år han först anställdes, var han sysselsatt under 95 dagar hos 53 personer, som anmält sig till erhållande af hans biträde; 1873 under 90 dagar hos 39 requirenter; 1874 113 dagar hos 49 requirenter och 1875 128 dagar hos 70 personer af alla stånd, mest mindre egendomsegare. Af de mer än bristfälliga uppgifter, som angående antalet af de under senaste åren i länet planterade fruktträn, inkommit till hushållningssällskapet såsom bidrag till länets jordbruksstatistik, synes det, som om under år 1871 planterats 2,509 fruktträn, 1872: 1,350, 1873: 2,315, 1874: 2,480, 1875: 3,102 fruktträn, hvilka tal dock troligen understiga det verkliga beloppet.

Tab. N:o 3. Det antal kreatur, som enligt inkomna uppgifter skolat under slutet af hvar och ett af de förr nämnda åren underhållits, finnes i bilagde tabell N:o 3 upptaget.

De allmänna upplysningar, som vid förra berättelser fogades, rörande tillräckligheten af fodermedlen för de å tabellen angifna kreaturen, ega äfven nu sitt berättigande. Samma tabell visar dessutom: att hägen för hästafveln i länet ökats, att länets ökade behof af dragare mera fyller genom oxar än hästar, att antalet af getter fortfarande minskas, och att öfriga kreatursslags ökning eller minskning står i nära förhållande till den foderskörd, som under nästföregående sommar inbergats.

Beloppet af spanmål i medeltal använd till kreaturs utfodring läser icke med större sannolikhet än vid slutet af förra femårsperioden kunna beräknas, så mycket mera, som användningen af fabriksaffall, såsom oljekakor m. m., under dessa senaste år vunnit en ej obetydlig utsträckning, derigenom att kreatursegare under hafrens höga salupris funnit med sin fördel mera öfverensstämmande att sälja säd och köpa kraftfoderämnen.

Att afkastningen af ladugården fortfarande i länet ökats genom försäljning af såväl kreatur, som kreatursskötselns produkter, kan med fullt fog antagas, ehuru inga, ett sådant förhållande bevisande tal kunna uppgifvas. Mjölakens, smörets och ostens fortfarande höga salupris inom länet styrka ett sådant påstående, icke mindre än den betydande andel, som länet tager i utskepningen af lefvande kreatur från Göteborg och det emot förr ökade pris, hvori kött och fläsk stått under nu ifrågavarande år, samt slutligen den verksamhet, som de allt flere blifna mejerien, af hvilka flere uppköpa grädde och mjölk, utöfva, och genom hvilken verksamhet en stor mängd af smör från länet utföres. Af ost tillverkas mest sådan af skummad mjölk och finner i synnerhet afsättning i länets bergslags.

Djurraserna fortfara att hållas i godt stånd och åtgärderna till deras förbättring äro allmänna. Man har dock ifråga om hornboskapen mindre hållit sig vid vissa raser än fast mera

afsett att genom urval af individer bilda goda, om och blandade stammar, hänförliga till s. k. herregårds- eller landtras. Härvid bör särskildt nämnas den andel i rasförbättring, som tagits genom anskaffande af utländska hingstar af anglo-normandisk och af ardenerraser, eller genom införande i länet af afvelsdjur, både tjurar och kor, af anglerraser. Den häststam af percheronras, som för mera än ett tjugotal af år sedan till länet från utlandet infördes, har både inom länet vunnit ett rättvist erkännande för vissa ändamål och från aflägsna orter lockat många uppköpare, hvarigenom uppfödandet af sådana djur gjorts vinstgivande, samt framför allt bildat ett blandadt hästslag, genom hvilket större och dyrbarare hästar kunna uppfödas. Om får- och svinraser är intet att tillägga det, som med hänsyn härtill förr uppgifvits; men det synes, som skulle någon ökning i antalet af svin hindrats deraf, att medlen för deras underhåll hållit sig i ett sådant pris, att man funnit större fördel vid att för fyllandet af behofvet af fläsk köpa amerikanskt, till salu hållet sådant.

Bland åtgärder till skydd mot förlust af husdjur förtjenar anmärkas, att inom Nora bergslag och inom Qvistbro socken bildats bolag till försäkring af kreatur.

En vigtig åtgärd till förebyggande eller hindrande af sådan skada och förlust, som kan tillfogas växande gröda genom hagel-oväder, har hushållningssällskapet ånyo sökt förmå länets jordbrukare att vidtaga. Genom att verka för ett sådant mål och att till det bolag, som för ömsesidig ersättning af dylika förluster skulle komma att inom länet träda i verksamhet, afstå 500 kronor årligen till förvaltningen och andra löpande utgifter, har sällskapet slutligen sett sina bemödanden krönta med en sådan framgång, att ett dylikt bolag under detta år bildats.

Beträffande fjäderfä och bi, skötas dessa i en alldeles för liten skala och blott undantagsvis i något vidsträcktare omfång eller på ett från det uråldriga afvikande bättre sätt, ehuru genom dessa hjälpkällors begagnande en ej obetydlig inkomst skulle kunna tillflyta landtmannen.

Någon farsot bland kreatur har ej under femårsperioden varit inom Örebro län gängse. De anbud dertill som yppats hafva genom ändamålsenliga åtgärder från myndigheternas sida hämmats i sin början.

I fråga om jordbrukets utvidgning och förbättring hafva äfven under de senaste åren åtgärder skett, hvilkas omfång synes af nedanstående tabell, som dock icke upptager de för skogssådd och skogsplantering å kronoparker och häradsallmänningar verkställda arbeten:

	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.
T u n n l a n d.					
Nyodling	1,538	759	584	1,090	1,033
Vattenaftappning	300	82	50	159	232
Underdikning	956	905	935	917	1,562
Ängsvattning	8	—	—	10	—
Skogssådd	2,232	1,694	2,187	3,088	2,715
Skogsplantering	756	1,151	593	1,155	1,049

Jordbrukets utvidgning har således varit mindre än under föregående qvinvennum, hvartill orsaken får sökas i minskad tillgång på arbetskraft, föranledd af andra för arbetarne mera

lönande företag, hvilka under flere år gifvit dessa anledning att vända sig från jordbruksarbeten. Genom vattenaftappning har isynnerhet mark vunnits för skogsväxt. Jordbrukets förbättring har deremot fortgått på flere sätt såväl genom tillvaratagande af de vanliga gödningsämnen, som ock genom inköp af konstgjorda sådana till belopp, som visserligen äro okända, men kunna antagas vara högst betydliga.

Tillgången på arbetare för jordbrukets behof har, såsom förut anmärkts, varit knapp under vissa af periodens år. Mot slutet deraf har den dock ökats, så att vanliga behovet, om ock till något högre pris, någorlunda fylts. I sättet för deras anskaffande och ersättande eller aflöning har intet afvikande från det förr brukliga anmärkts. De pris, som för de särskilda åren och under olika tider deraf betingats af tjenare och arbetare, hafva, ehuru mycket varierande, i allmänhet sålunda uppgifvits: vanlig årslön för en dräng: 130—175—250 kronor;

» » för en piga: 50—65—90 kronor.

värdet af stat och lön för en dräng: 350 à 450 kronor;

» » » för en piga: 200 à 300 kronor.

Dagsverkspris: sommar-, för en man, lägst 0,75—1,25—2,00.
högst 1,50—2,50—3,00.
vinter-, » » lägst 0,50—0,75—1,00.
högst 1,00—1,50—2,00.
sommar-, för en qvinna, lägst 0,40—0,50—0,75.
högst 0,75—1,00—1,50.
vinter-, » » lägst 0,33—0,50—0,60.
högst 0,50—0,75—1,00.

Den verksamhet, som länets Hushållningssällskap utöfvat under de senare åren, då dess tillgångar lemnat större tillfälle dertill än förr, har varit af omfattande art och sträckt sitt inflytande åt många håll. För denna sin verksamhet redogör sällskapet i sina årliga berättelser. Särskildt torde här böra omnämnas, att i sällskapets tjenst varit till länets inbyggares biträde anställda personer, som undervisat i jordbrukets, skogs-skötselns och trädgårdsodlingens rätta utöfvande. Till hästafvelns nytta har sällskapet anvisat flere belopp. Till landbruksmöten med hela länet och inom de särskilda hushållningssällskapen i dess olika delar, till utställningar af slöjd och trädgårdsalster, till brännstoffberedningens och hussløjdens främjande, till utställningar af afvels- och slagtdjur och för jordbruksstatistiken hafva ej obetydliga summor af sällskapet använts.

Till förändringar i fråga om hägnadsskyldigheten och i det hittills allmännast brukliga stängselsättet hafva lifliga önsknin- gar uttalats, utan att de ännu ledt till något egentligt resultat.

Länsagronomen, af hushållningssällskapet aflönad med 2,500 kronor, har stått länets jordbrukare tillhanda med biträde, hvar- för requirenter erlagt 2 kronor för dag jemte fritt vivre. Han var fortfarande mycket anlitad under åren 1871—1874. Under 1875 hindrade sjuklighet honom att fullgöra de talrikt in- komna ansökningarna om biträde, och med slutet af samma år har platsen, sedan innehafvaren tagit afsked, icke vidare åter- besatts. Under år 1871 undersöktes och besigtigades 4,022 tunnland under 130 dagar hos 55, som anmält sig önska bi- träde, 1872 voro 4,296 tunnland under 132 dagar föremål för länsagronomens arbete hos 67 requirenter, 1873 behandlades 2,761 tunnland under 119 dagar hos 56 jordbrukare och 1874 likaledes 3,046 tunnland under 137 förrättningsdagar hos 54 personer, som derom gjort anmälan.

Länets lägre landtbruksskola å Lund i Hofsta socken har, med kraft och insigt uppehållen, fortfarande verkat till jordbru- kets framgång och förkofran. Tilloppet af sökande till de 6 à 7 platser, som der hvarje höst skolat återbesättas, har hvarje gång varit fyra gånger så stort.

Under nu tilländagångna period har den stora och genom den under en tid rådande bristen på arbetare tvungna förän- dringen vid jordbrukets bedrivande införts, att bland andra maskiner äfven sådana för grödans afskärande mera allmänt börjat begagnas.

C) Skogshushållning och D) Rofdjurs utödande. De Tab. N:o 4. allmänna skogarnas areal och afverkningsbelopp inhemtas af bilagde tabell N:o 4.

Dessa skogars vård och bevakning är fortfarande så ordnad, som i föregående berättelse omnämnas. Kronoparkernas antal har, sedan den till Dylta svafvelbruk förut anslagna allmännin- gen Hålahult blifvit den 14 Mars 1869 till kronan afträdd, ökats till tre.

Deras areal är efter verkställda rågångsrätningar och ego- utbyten mellan nyssnämnda allmänning och angränsande upp- mätt till 12,171,94 kvadratref, deraf 9,630,36 kvadratref äro till ordnad hushållning indelade. Deras afkastning, som 1870 upp- gick till 3,328 kronor, hade 1875 stigit till 8,614 kronor, hvil- ken stegring hufvudsakligen härleder sig från skogsprodukternas ökade värde. Återväxten befordras genom sådd och plantering ur för ändamålet anlagda plantskolor, hvarifrån inkomst äfven erhålles genom försäljning af plantor åt flere håll.

För häradsallmänningsarnas areal och nuvarande indelning redogöres närmare i följande uppgift rörande häradsallmännin- garna i Örebro län 1875:

Tillhörande härad.	Namn.	Indelade i s. k. skogs- block.	A r e a l.		Summa areal kvadratref.
			Ren skogs- mark.	Impedi- ment och inegor.	
Glanshammars...	Käglan.....	3	21,121,22	3,194,15	24,315,37
Askers.....		1	4,594,50	1,547,30	6,141,80
Kumla.....		4	11,468,01	7,633,09	19,101,10
Hardemo.....		1	2,069,11	376,42	2,445,53
Grimstens.....	Östra Tiveden...	1	2,553,60	2,106,60	4,660,20
D:o	Vestra d:o ...	6	29,081,25	10,881,90	39,963,15
Edsbergs.....	Qvistbroskogen..	2	7,424,65	1,428,80	8,853,45
D:o	Tebomarken	2	8,829,70	5,442,20	14,271,90
D:o	Axsjöåsen.....	1	3,076,80	674,50	3,751,30
	Summa	21	90,218,84	33,284,96	123,503,80

Skilnaden i dessa allmänningsars nu uppgifna areal mot den i förra berättelsen upptagna härleder sig derifrån, att då upp- tagits endast ren skogsmark, men nu äfven impediment och inegor, samt att den indelade skogsmarken ökats genom egout- byten och utdikning af sankta trakter, som kultiverats. De värde- fulla tillgångar af moget virke, som å dessa skogar förefinnas, blifva med undantag för Grimstens häradsallmännings, der utsyn- ning in natura till delegarne af årets hyggen ännu eger rum, numera enligt fastställda reglementen å offentlig auktion försålde, hvarigenom bland annat den stora fördelen vinnes, att delegarne kunna komma i besittning af det virke en hvar för året önskar.

Afdikning af mossar och vattensjuk skogsmark fortgår årligen och hafva derigenom mer än 1,500 qvadratref mossmark under femårsperioden gjorts skogsbärande. Återväxten å dessa skogar befordras andra året efter skedd afverkning dels medelst sådd, dels genom olika slags plantering allt efter lokala förhållanden och är, efter någon gång behöflig fyllnadskultur, vanligen 5 eller 6 år efter afverkningen tillräckligt tät. Genom att skogskulturen på så sätt följer afverkningen i spåren, blifva vackra, täta och jemnåriga ungsogor uppdragna, som måste öka skogarnes kubikmassa och småningom gifva tillfälle till större afverkningar till dess vid omloppstidens slut dessa skogar, hvilka efter forna blädningsbruket varit glesa och ojemna, komma i sitt normala skick och då kunna på samma areal lemna högst betydligt större afkastning mot hvad de under gamla förhållanden haft att erbjuda. Allmäningsdelegarne hafva och börjat inse detta och de fördomar försvunnit, som tillföre sökte lägga hinder i vägen för en rationel skogsskötsel. Den öfning och vana, som ortens yngre befolkning förvärfvar sig såsom biträden vid de å dessa skogar årligen förekommande kulturarbeten, hvarvid ofta 30 till 40 personer dagligen användas, måste äfven sprida kännedom om sättet för skogens förbättrande genom plantering och sådd; och har den äfven å mången enskilds mark i trakten blifvit tillämpad. Till skydd för planteringar och ungsogor är i fastställda reglementen allt betande af får å dessa allmänningar förbjudet, samt mulbetet i allmänhet inskränkt till viss lämplig tid.

Boställsskogarne blifva, allt efter som de utarrenderas eller eljest sådant medhinner, uppmätta och indelade till ordnad hushållning och äro hittills indelningsplaner fastställda för 65,470 qvadratref. De skötas och förvaltas ännu af innehafvare eller arrendatorer. För de större finnas kunnige och pålitlige skogvaktare anställda. Återväxten å de indelade skogarne befordras genom sådd och plantering under skogstjenstemännens kontroll, och äro plantskolor anlagda å de skogar, der plantor från angränsande ej kunna erhållas. Å några ecklesiastiska boställssogor hafva utdikningar af mossar och sankat trakter äfven egt rum.

Grufveallmänningsarna, hvilka genom Kungl. förordningen den 30 Maj 1873 blifvit ställda under Kungl. skogsstyrelsens öfverinseende, äro för närvarande under ny uppmätning och indelning till ordnad hushållning. Utom de för kopparhandterierens behof och underhållande af Bergslagens allmänna byggnader i Nya Kopparberget afsatta Vestra och Östra allmänningsarna, hvilka redan äro skatteköpta, finnas inom 5:te bergmästaredistriktet Strossa grufveallmanning i Ramsbergs socken, hvarifrån hufvudsakligen Strossa jernmalmsgrufvor betjenas med sina förnödenheter af virke och kol, samt Ånsjö eller Kalkklinte grufveallmanning i Hjulsjö socken, anslagen till vissa grufvor i Hjulsjö och Jernboås socknar. Inom 6:te bergmästaredistriktet äro skogstrakterna Gamla och Nya Vikers öken, Skrikarhytte södra öken, Mellantrakten, Bengstorps öken, Fagerbotrakten, Fagermo allmanning och Kartillaö allmanning, alla i Nora socken, anslagna till Dalkarlsbergs grufvor "för grufvornas betjening med byggnadsvirke och kol för grufvetrytningen m. m."; Lönnbottens allmanning och Gyttorps norra allmännings östra del i Nora socken, anslagna till Stribergs och Åsbobergs grufvor; Gyttorps norra allmännings vestra del, Gyttorps södra allmanning samt Hageby och Fibbhytte allmänningar i Nora socken, upplåtna till Pershytte grufvelag; Lomfly

grufveallmanning i Nora socken, anslagen till Stribergs och Klacka grufvor; Kronobergs grufveallmanning i Qvistbro socken, upplåten till Kronobergs grufvor; Guldsmedsboda grufveallmanning i Qvistbro socken, upplåten till begagnande för de å allmanningen belägna grufvors behof; Edsböle vestra grufveallmanning i Lerbäcks socken, anslagen till Skogaholms bruk och Haddebo bruk, samt Emmes och Lerbäcks eller Kärrängskogs allmanning i Lerbäcks och Svennevads socknar, upplåten till Emme hyttelag. I afseende å dessa skogars areal och afverkningsbelopp, i bilagde tabell N:o 4 hufvudsakligen beräknade efter äldre kartor och handlingar, blir Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i tillfälle att meddela noggrannare uppgifter, då nu pågående mätningar och indelningar varda fullbordade.

Af de *enskildes skogar* äro, såsom i förra berättelsen omnämndes, de, hvilka tillhöra bruket och de större egendomarne, alla nästan utan undantag indelade eller plan uppgjord för deras skötsel, och återväxt beredes numera genom sådd och plantering i allt större utsträckning. Under goda konjunkturer anlitas dock brukens skogar i vissa trakter allt för hårdt, hvaraf följderna och måste blifva en synbar minskning i tillgången på egna kol. Kokes och torf hafva därför börjat användas å flere ställen, ehuru ännu ej mera allmänt. Å bergsallmogens skogar eger i allmänhet öfverafverkning rum och någon plan för hushållningen dermed är högst sällsynt; dock finnas de, hvilka nu börjat inse vådan af skogarnes tillintetgörande i de malmrika bergslagerna och därför af forstmän sökt inhemta råd och upplysningar rörande deras vård och skötsel, samt börjat frösådd å sina afbrukade marker.

Länsforstmannen, af landstinget och hushållningssällskapet gemensamt afönodad och antagen till biträde vid vårderna och skötseln af enskildes i synnerhet mindre jordegares skogar, har och fortsatt sin, i förra berättelsen omnämnda verksamhet. För skogsskötsel i allmänhet hade han under 1871 sysselsättning i 123 dagar på 25 olika ställen; 1872 i 108 dagar på 29 ställen; 1873 i 125 dagar på 39 ställen, 1874 i 58 dagar på 28 ställen och 1875 i 33 dagar på 11 ställen. Dessutom har han varit sysselsatt med att låta under sin uppsigt utså det skogsfrö, som landstinget med ett anslag af 300 kronor årligen låtit under senare åren genom hushållningssällskapet kostnadsfritt utdela till mindre hemmansegare, hvilka derom gjort ansökan. Häraf begagnade sig under år 1872: 23, under 1873: 40, under 1874: 9 och under 1875: 17 personer. Med 1875 upphörde länsforstmanstjensten att tillsättas, sedan då varande innehafvaren begärt sitt entledigande.

Åt tillgodogörandet af den tillgång på brännmaterial, som finnes i våra *torfmossar*, synes man inom länet egna allt mera uppmärksamhet. Vid Väng i Lindes socken har anlagts en fabrik för tillverkning af kultorf, hvaräst, efter det att det bolag, som först anlade fabriken, råkat på obestånd och tillverkningen af sådan anledning varit inställd, arbetet af ett nytt bolag snart åter lärt upptagas. På flere andra ställen upptages och beredes äfven brännorf med begagnande af maskiner af Ros' eller Samuelssons uppfinning. Genom anslag af landstinget och hushållningssällskapet hafva dessutom under 1875 fyra arbetsförmän lemnat undervisning och handledning vid upptagning och beredning af brännorf, både stickorf och tramporf. Dyligt biträde har lemnats på 29 ställen, hvilkas egare derom gjort anmälan, och fortgått under Juni och större delen af Juli månader. Bi-

trädet lemnades helt och hållet fritt utom i fråga om förmanens vivre, som bekostats af den, som honom påkallat. Under 1875 uppgick ersättningen till förmännen till omkring 800 kr.

Egentlig *svedjning*, afsedd äfven för rågsådd, är nästan helt och hållet bortlagd. För beredande af skogens snarare återväxt begagnas här och der risbränning å afverkade hyggen, der riset ej kan på annat sätt tillgodogöras, genom hvilket förfaringssätt man lär vinna äfven den fördelen att skogsinsekter, som ofta alstras i dylika rishyggen, bortbrännas. Några större *skogseldar* hafva icke under perioden förekommit.

Utom de i föregående berättelser omnämnda *salusågar*, finnes en sådan under de senare åren anlagd vid Spånga i Fellingbro socken, hvilken drifves med ånga. Då salusågarne, nästan alla, äro grundade på större, väl vårdade skogar, der i allmänhet endast fullmoget virke uttages, torde de icke hafva något synnerligt menligt inflytande på skogarnes bestånd. Vid tjärubräddning användas mest stubbar och rötter och vid kalkbränning skiffer, så att icke heller dessa näringsgrenar synas hafva någon särdeles skadlig inverkan på skogsvården, hvilket åter väl lär vara fallet med det ännu bland allmogen allmänast brukliga stängselsättet medelst gärdsgårdar af det gamla vanliga slaget.

Virkesprisen vexla vid olika tider och i olika delar af länet, men hafva öfver allt stigit högst betydligt under de sist förflutna fem åren. Så uppgifves priset för länet på

1 stig kol om 24 tunnor	från 24 till 40 kronor.
1 famn björkved om 100 kub.-fot fast mått	15 » 18 »
1 d:o barrved	10 » 14 »
1 sågstock	5 » 6 »
1 byggnadstimmer	3 » 5 »
1 toft bräder	8 » 12 »
1 toft plank, 2-tums	17 » 20 »
100 stör	4 »
1 lass gärdsel om 60 st.	4 ».

Tab. N:o 5. Bilagde tabell N:o 5, som redovisar för antalet *dödade rofdjur* och för utbetalta skottpenningar, grundar sig dels på uppgifter från krono- och jägerbetjeningen, dels ock på redovisningarna för de belöningar, som af statens och landstingets medel utbetalts för dödande af rofdjur. Efter borttagande af de för dödande af råf och roffogel i jagtstadgan förut bestämda skottpenningar ökades dessa skadedjur högst betydligt. 1870 års landsting anslog medel till belöningar för dödande af örn, berguf och dufhök, samt 1873 års landsting äfven för dödande af råf; hvilket ock haft till följd, att dessa djur blifvit af jägare mera efterhållna och antalet dödade rofdjur de senaste åren nära fördubblats.

Tab. N:o 6. De uppgifter, som kunnat erhållas rörande antalet *husdjur, dödade af rofdjur*, finnas sammanförda i bilagde tabell N:o 6 och synes häraf framgå att, om än den skada, som på detta sätt bland husdjuren försakats, icke varit synnerligen stor, den dock förtjenar att beaktas och påvisar behovet af åtgärder till minskande af rofdjurens antal, hvilket ökats, antagligen i samma mån, som den skada de åstadkommit. De senaste årens ifrigare jagt efter rofdjur, framkallad af skottpenningar och intresset för en bättre jagtvård, torde dock snart förminska deras antal och den förödelse de kunna åstadkomma.

E) **Bergs- och Brukshandteringen**, samt F) **Fabriker, Manufaktur** och **Handverk**. Rörande *bergsstatens* inom länet orga-

nisation är genom Kungl. brefvet den 13 November 1874 stadgadt, att Örebro län, som nu är deladt mellan 5:te och 6:te bergmästaredistriktet, skall vid bergmästarens i nuvarande 5:te distriktet *afgång jemte Skaraborgs län* utgöra ett bergmästaredistrikt, det fjerde eller mellersta, med station för bergmästaren i Nora eller trakten deromkring, och inom distriktet anställas en grufveingeniör, som skall med bergmästaren dela tillsynen öfver grufvedriften inom distriktet, tillhandagå med upprättande af brytningsplaner, verkställande af grufmätningar och affattande af grufkartor.

Utom de upplysningar rörande bergverk, fabriker och manufakturinrättningar, som af bilagde tabell N:o 7 a äro att inhemta, torde, i afseende å *malmuppfodringen* hvarje särskildt år, få hänvisas till följande tabell:

	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.
	C e n t n e r .				
<i>Inom 5:te bergmästaredistriktet:</i>					
Jernmalm	1,259,424	2,054,658	2,734,331	2,295,115	2,078,253
Blyglansmalm	11,843	3,588	4,977	4,574,50	21,438
Kopparkismalm	57,167	25,545	11,394	11,610	21,438
Blandgodsmalm	10,397	14,943	1,944	4,942	7,705
Zinkblendemalm	17,381	10,647	12,311	5,220	2,925
Svafvelkismalm	—	—	36,926	3,945	2,600
<i>Inom 6:te bergmästaredistriktet:</i>					
Jernmalm	1,967,641	2,798,152	3,196,225	3,449,866	2,955,558
Zinkmalm	739,472	781,896	633,320	678,120	812,938
Blyglans	1,350	5,840	10,000	19,976	12,200
Kopparmalm	—	—	—	—	50,376
Koboltmalm	—	—	—	—	888

De lysande konjunkturen för bergshandteringen, som utmärkte åren 1873 och 1874, riklig tillgång på kapital och lättade kommunikationer, föranledde en ökad verksamhet inom *jernhandteringen* alla grenar, och framkallade en grufbrytning större än någonsin tillföre. Den nådde, som tabellen visar, inom 5:te bergmästaredistriktet sin höjd 1873, men inom 6:te distriktet först 1874 och uppgick för hela länet förstnämnda år till 5,930,456 centner och 1874 till 5,744,981 eller nära dubbelt så mycket som under föregående period i medeltal för år uppfodrads. Minskad efterfrågan, tryckta pris och för hög arbetskostnad hade dock redan 1875 minskat malmuppfodringen för länet till 5,033,811 centner. Inom 5:te bergmästaredistriktet uppgick år 1871 antalet jernmalmsgrufvor, som genom arbete eller hvilostånd försvarades, till 723. Af dessa bearbetades 98, men endast 58 lemnade malm. De der använde arbetarnes antal uppgick till 610, af hvilka 8 kvinnor och barn. 1872 försvarades 804 grufvor, 186 bearbetades och 98 lemnade malm. Der använde arbetare voro 985 och af dem 7 kvinnor och barn. 1873 utgjorde de försvarade grufvornas antal 1,018, af hvilka 267 bearbetades och 152 lemnade malm. Arbetarnes antal uppgick då till 1,495 och bland dem 40 kvinnor och barn. Af de 1874 försvarade 1,025 grufvor arbetades i 175 och 101 gåfvo malm. Arbetarne voro 1,135 och af dem 25 kvinnor och barn. 1875 försvarades genom arbete eller hvilostånd 1,176 grufvor, af hvilka 150 bearbetades, men blott 84 lemnade malm. De använde arbetarnes an-

tal hade nu nedgått till 1,047, af hvilka 25 kvinnor och barn. Inom 6:te bergmästaredistriktet, der Nora bergslag fortfarande lemna den hufvudsakliga malmtillgången, utgjorde antalet bearbetade jerngrufvor, hvilka gifvit malm, under år 1871: 48; 1872: 65; 1873: 80; 1874: 88 och 1875: 63. Försöks- eller försvarsvis bearbetades under 1875 ett antal af 43 grufvor, utan att någon malm ur dem vunnits. För de föregående åren äro de inom detta distrikt försöks- eller försvarsvis bearbetade grufvor icke uppgifna. Arbetarnes antal vid jerngrufvorna inom 6:te distriktet uppgick 1871 till 647, deraf 30 kvinnor och barn, 1872 till 1,024, deraf 107 kvinnor och barn, 1873 till 1,174, deraf 43 kvinnor och barn, 1874 till 1,275, deraf 83 kvinnor och barn, och 1875 till 1,034, deraf 69 kvinnor och barn. För uppfordring af vatten och berg användes i jerngrufvorna inom 6:te distriktet under år 1875 30 turbiner och vattenhjul med en beräknad styrka af tillsammans 400 hästkrafter, 13 ångmaskiner af tillsammans 174 hästkrafter samt dessutom 5 vindar för hästar.

Silfver- och blyglansgrufvorna inom 5:te bergmästaredistriktet äro nästan helt och hållet nedlagda. Guldsmedshytte och Blybergs grufvebolag försvara tills vidare alla sina grufvor endast genom försvarsarbete eller hvilostånd. Kafveltorpsbolaget har under de senare åren gjort många och kostbara försöksarbeten och fyndigheter äro äfven blottade, men visa sig icke uthålliga. Nu arbetas äfven här hufvudsakligen endast försvarsvis. *Koppar- och blandgods-malmfyndigheterna* hafva äfven visat sig så litet uthållande, att den vunna malmen blifvit långt öfver dess värde dyr, och då kolen derjemte stått i högt pris, har det varit omöjligt att med fördel tillverka garkoppar. Så länge tillgången på koppar i världsmarknaden är så stor, som den nu i flere år varit, och prisen icke stiga öfver 60 kronor centnern, kan någon tillverkning af ortens fattiga och dyrbrutna kopparmalm icke ske utan förlust. De flesta koppargrufvor inom distriktet arbetas derför nu endast försvarsvis. Zinkblende har inom 5:te distriktet brutits endast i Kafveltorpsgrufvan. Tillgångarne äro obetydliga och denna malmsort icke lika begärlig som förut, hvarför priset derå ock är lågt. Svafvelkis bröts några år i Håkansbodafältet i Ramsbergs socken, men tillgången var icke stor och vinsten, i följd af dyra forlöner, ringa. I Ervalla socken har brutits och brytes ännu svafvelkis, men den erhållna malmen lär icke vara så svafvelrik och ren, att för densamma kan erhållas något vinstgifvande pris; och är detta troligen orsaken, hvarför handteringen drifves så lamt.

Inom 6:te bergmästaredistriktet har all den i tabellen upptagna *zinkmalm* blifvit uppfordrad från de det belgiska bolaget la Vieille Montagne tillhöriga zinkgrufvorna inom Åmmebergs malmfält, beläget dels i Lerbäcks och Hammars socknar i Örebro län, och dels i Godegårds socken i Östergötland. Zinkmalmen sofras och anrikas i vaskverket vid Åmmeberg, hvar efter den brännes i rostugnar till rostadt blende, som exporteras till bolagets smältverk i Belgien. Beloppet rostadt blende vid Åmmeberg utgjorde 1871: 240,337 centner, 1872: 240,870 centner, 1873: 180,984 centner, 1874: 174,720 centner och 1875: 212,059 centner. Arbetarnes antal vid Åmmebergs zinkgrufvor och vaskverk var 1871: 821; 1872: 879; 1873: 668; 1874: 613 och 1875: 623. För zinkgrufvorna användes 1875 en turbin om 20 hästkrafter och 6 ångmaskiner om tillsammans 98 häst-

krafter, och för vaskverket två vattenhjul och 2 turbiner om sammanräknadt 140 hästkrafter samt 2 ångmaskiner om tillsammans 40 hästkrafter. Genom sofring af den af blyglans alltid åtföljda zinkmalmen från Åmmebergsfältets grufvor har erhållits den blyglans, som tabellen härofvän för 6:te distriktet upptager. Några särskilda blyglansgrufvor bearbetas icke inom distriktet.

Från det bolaget la Vieille Montagne tillhöriga Vena malmfälts kobolthaltiga koppargrufvor i Hammars socken, hafva endast under år 1875 erhållits 50,376 centner fattig kopparmalm och 888 centner koboltmalm. För uppfordringen ur dessa grufvor hafva användts 13 arbetare och ett 12 hästkrafters vattenhjul.

Med minskad malmtillgång hafva de så kallade *ädlare verkens* tillverkningar ock aftagit. Vid 5 verk med 49 arbetare tillverkades 1871: 35 skålpund 69 ort silfver, 5,024 centner 42 skålpund verkby, 762 centner 5 skålpund armby och 2,188 centner 69 skålpund garkoppar; 1872 vid 4 verk med 41 arbetare: 1,230 centner 3 skålpund verkby och 1,658 centner 35 skålpund garkoppar; 1873: vid 4 verk med 42 arbetare 2,292 centner 21 skålpund verkby och 1,047 centner 65 skålpund garkoppar; 1874: vid 4 verk med 39 arbetare 90 skålpund 13 ort silfver, 1,024 centner 50 skålpund verkby, 566 centner armby och 1,484 centner 73 skålpund garkoppar och 1875: vid 3 verk med 36 arbetare, 4,591 centner 36 skålpund verkby och 1,652 centner 85 skålpund garkoppar. Verkbyet och garkopparn tillverkas vid Ljusnarsbergs, Kafveltorps, Bångbro och Flögfors socken samt silfret och armbyet vid Guldsmedshytan, der 1874 års tillverkning erhöles genom nedsmältning af gamla nasar och nasgods samt innanredet af smältugnarna.

För *tillverkningen af tackjern och gjutgods* redovisas i nedanstående tabell:

Ar.	Arbetare öfver 18 år.	Antal maskinuar.	Blåsningstid.		Tillverkningar.					
					Smidestackjern.		Gjutgods.		Summa.	
					Dygn.	t:mr.	Centner.	℥.	Centn.	℥.
<i>Inom 5:te bergmästaredistriktet.</i>										
1871	388	24	4,627	6	859,353	39	24,190	48	883,543	87
1872	402	24	5,609	18	1,040,416	28	18,394	86	1,058,811	14
1873	461	25	5,869	17	1,011,590	40	53,388	81	1,064,979	21
1874	532	23	5,753	2	1,006,206	75	45,312	07	1,051,518	82
1875	444	22	4,492	21	904,176	36	30,629	66	934,806	02
<i>Inom 6:te bergmästaredistriktet.</i>										
1871	535	30	6,418	23	1,168,607	13	24,384	73	1,192,991	86
1872	494	28	6,771	9	1,236,624	41	26,348	17	1,262,972	58
1873	530	30	7,642	19	1,374,607	80	30,463	55	1,405,071	35
1874	566	31	6,335	18	1,174,017	59	33,155	41	1,207,173	—
1875	579	31	7,035	4	1,365,935	—	38,277	18	1,404,212	18

Tillverkningen var inom båda distrikten störst 1873, en följd af det årets fördelaktiga försäljningspris. Oaktadt sedermera vikande konjunkturen, hade väl den minskning i tillverkningen 1875 inom femte distriktet, tabellen utvisar, icke blifvit så stor, derest icke masugnarna vid Bångbro det sista året hvilat i följd af bolagets, som anlagt verkstäderna derstädes, obestånd. En antydning om de framsteg, som gjorts i sättet för

handteringens bedrivande, torde vara att finna deruti, att tillverkningen för dygn inom 6:te distriktet 1875 i medeltal för hela tillverkningen med minskad kolåtgång stigit till 199 centner 37 \mathcal{E} . I sammanhang med tackjernstillverkningen vid Karlsdals masugn i Karlskoga socken har der tillverkats bessemerstål till följande belopp: 1871: 931 centner 47 \mathcal{E} ; 1872: 722 centner 94 \mathcal{E} ; 1873: 381 centner 34 \mathcal{E} ; 1874: 165 centner 25 \mathcal{E} och 1875: 808 centner 29 \mathcal{E} . För denna tillverkning hafva användts 2 bessemerugnar, hvilka turvis varit i gång, och 2 turbiner af tillsammans 80 hästkrafter för blästern samt 12 arbetare öfver 18 år.

Utom ofvan angifna belopp gjutgods eller gjutjern, som erhållits direkt ur masugnarna, har genom *tackjerns omsmältning* i kupolugn tillverkats det gjutgods, som omförmäles i nedanstående tabell:

Gjuterin.	1871.		1872.		1873.		1874.		1875.	
	Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .
Laxå.....	2,082	75	2,142	12	2,190	64	2,292	73	2,160	—
Brefven.....	7,866	54	9,598	89	9,331	92	9,112	75	8,073	54
Gryt.....	—	—	—	—	—	—	1,252	34	1,465	09
Bångbro.....	—	—	—	—	—	—	4,041	21	—	—
Sjernerfors.....	—	—	—	—	—	—	—	—	300	88
Summa	9,949	29	11,741	01	11,522	56	16,699	03	11,999	51

Vid Laxå gjuteri användes 1875 5 arbetare, vid Brefven 14, och vid Gryt 3 eller tillsammans 22 arbetare, af hvilka 2 vid Brefven under 18 år. Med Brefvens gjuteri är förenad en mekanisk verkstad, der 11 arbetare, af hvilka en minderårig, varit anställda.

Tillverkningen af stång- och ämnesjern samt smältstycken inhemtas af denna tabell:

Ar.	Begagnade		Arbetare.	Tillverkning.		
	verk.	hårdar.		Stång- och ämnesjern samt smältstycken.	Centn.	\mathcal{E} .
<i>Inom 5:te bergmästaredistriktet.</i>						
1871.....	26	44	333	286,767	30	
1872.....	19	32	249	215,316	71	
1873.....	18	33	252	338,361	23	
1874.....	18	35	248	348,472	10	
1875.....	23	42	304	324,906	93	
<i>Inom 6:te bergmästaredistriktet.</i>						
1871.....	29	70	756	652,956	15	
1872.....	28	75	764	752,832	12	
1873.....	30	74	880	788,992	65	
1874.....	32	74	847	722,254	05	
1875.....	29	75	1,025	833,595	19	

Af förestående tabell synes att stång- och ämnesjernstillverkningen årligen ökats, en följd af god afsättning och ökad pris. Under sista året har dock priset fallit högst betydligt, hvilket ock antagligen kommer att medföra minskning i tillverk-

ningen. För drifvande af de i tabellen upptagna verk, användes 1875 inom 5:te distriktet 48 vattenhjul och inom 6:te distriktet 77 vattenhjul och turbiner samt 7 ångmaskiner, de senare om tillsammans 130 hästkrafter. Lancashirsmide användes inom 6:te distriktet vid 15 verk och franche-comté-smide vid 5. Inom nämnda distrikt finnas 9 och inom 5:te distriktet 1 större valsverk. I tabellen upptagna smältstycken hafva tillverkats dels för export, dels för att inom landet utvalsas vid andra med valsverk försedda verkstäder. Under 1875 utgjorde beloppet smältstycken inom 5:te distriktet tillverkade för export omkring 54,690 centner och inom 6:te distriktet 30,033 centner.

För *jernmanufaktur- och stältillverkningen* redovisas i nedanstående tabell:

År.	Begagnade verk.	Arbetare.	Tillverkningsbelopp.								Summa.			
			Stål.		Plåt.		Spik.		Redskaps- smide.			Diverse annan jernmanufaktur.		
			Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .				
	Antal.	Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .	Centn.	\mathcal{E} .	Centner.	\mathcal{E} .			
<i>Inom 5:te bergmästaredistriktet.</i>														
1871	4	32	—	—	—	—	603	91	55	50	5,750	09	6,409	50
1872	4	38	—	—	—	—	957	56	—	—	10,865	91	11,823	47
1873	4	40	—	—	—	—	237	84	394	30	8,096	85	8,728	99
1874	5	48	19,251	23	—	—	283	05	133	25	5,332	02	24,999	55
1875	4	40	—	—	—	—	312	—	2,377	26	12,250	30	14,939	56
<i>Inom 6:te bergmästaredistriktet.</i>														
1871	18	140	14,542	83	—	—	8,222	18	742	69	24,790	88	48,298	58
1872	19	240	9,128	82	—	—	10,204	83	1,118	—	70,418	80	90,870	45
1873	18	105	3,666	71	—	—	7,543	09	1,619	47	92,814	45	105,643	72
1874	20	92	2,230	13	—	—	6,010	21	105	70	17,058	93	25,404	97
1875	23	157	3,158	87	14,397	59	8,204	98	127	41	4,740	95	30,629	80

Manufakturmidet har, som tabellen visar, under perioden vxlat mycket. Plåt har tillverkats endast under senaste året, och inom 5:te bergmästaredistriktet blott ett år stål göten. Plåtvalsverk finnas vid Bofors och Degerfors, samt plåtvalsverk för tillverkning af klippspik vid Laxå. Till drifkraft hafva användts inom 5:te distriktet 8 vattenhjul och turbiner, samt inom 6:te distriktet 44 vattenhjul och turbiner samt 4 ångmaskiner, de senare af 36 hästkrafters effekt.

Vid Bofors och Petersfors hafva *nya masugnar* blifvit uppförda och första gången påblåsta 1874. Eljest hafva icke några större verkstäder för jernförädling under perioden tillkommit, men åtskilliga äldre betydligt utvidgats, de vid Bofors och Degerfors med större *valsverk* för tillverkning af plåt. Jernhand- teringen i allmänhet har ock gjort väsentliga framsteg och tillverkningen stigit både i mängd och godhet.

De hittills begagnade transportleder och transportsätt för *forsling af jernhandteringens material* och produkter äro nästan helt och hållet förändrade eller på väg att blifva det genom anläggning af flere större jernvägar, för hvilkas tillkomst och trafik Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande blir i tillfälle att längre fram närmare redogöra. Vid de i föregående berättelser omnämnda faktorin och uppsamlingsställen för vidare transport af malm och jern samt andra varor har nästan all trafik numera upphört. Endast från *Nygårds faktori* transporterats ännu

Hellefors och Sikforsverkens effekter öfver Saxen och Yngen till Kristinehamn. Trafiken derstädes, hvilken äfven lärar till största delen upphöra, så snart Stora Bergslagsbanan inom länet varder för trafik öppnad, uppgifves 1871 hafva uppgått till 156,662 centner stångjern, tackjern, plank, bräder, spannmål, sill och salt m. m., 1872 till 171,137 centner, 1873 till 205,000 centner, 1874 till 236,380 centner och 1875 till 220,503 centner.

Vid Latorps eller Beatæ Christinæ alunverk, det enda inom länet, tillverkades 1871: 5,695 centner alun, 1872: 5,970 centner, 1873: 3,111 centner, 1874: 4,250 centner och 1875: 3,604 centner.

Tillverkning af rödfärg eger rum vid Dylta och Ridkärr och utgjorde:

	1871.		1872.		1873.		1874.		1875.	
	Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.
Vid Dylta ...	2,748	8	3,363	20	3,681	60	3,148	80	3,571	20
» Ridkärr ...	372		421		230		231		462	

Svafvel har tillverkats vid Dylta bruk endast under året 1872 till belopp af 768 centner. Vid samma bruk tillverkades 1871: 825 centner 60 skålp. jernvitriol, 1872: 825 centner 60 skålp., 1873: 665 centner 60 skålp., 1874: 588 centner 80 skålp. och 1875: 665 centner 60 skålp.

Tab. N:o 7a. Glasbruket vid Hammar drifves fortfarande, men tillverkas der icke annat än buteljer till den mängd tabellen N:o 7a angifver.

Vid Ramsbergs krutbruk tillverkades förlidet år 1,467 centner 28 skålp. krut. Vid Gytterp 850 centner jagt- och bergkrut, 250 centner nitroglycerin och 600 centner ammoniakkrut.

Kul- och hagelfabriken vid Guldsmedshyttan är fortfarande i verksamhet till samma omfång, som i förra berättelsen uppgafs.

Vid Vängs, under perioden med stora kostnader anlagda kulturfabrik har, af anledning förut nämndt är, någon tillverkning under senaste året icke egt rum. Vid en äfven under perioden anlagd torffabrik i Nora socken, tillverkades 1875: 30,000 centner brännorf. Vid Spånga i Vintrosa socken bedrifves och dylik tillverkning till afsalu, sista året till belopp af 2,000 tunnor.

Kalk tillverkas fortfarande å åtskilliga ställen inom länet, hufvudsakligen inom Edsbergs härad. Tillverkningen anses uppgå till omkring 60,000 tunnor årligen med ett försäljningsvärde af 65 öre till 1 krona för tunnan.

Tälsten brytes och bearbetas hufvudsakligen vid Yxhult och Hällabrottet inom Kumla socken, der hvarjehanda stenarbeten förfärdigas till ett årligt försäljningsvärde af omkring 17,000 kronor. Takskiffer brytes vid Grythyttan.

Tegelslageriens antal och tillverkning har under perioden icke obetydligt stigit.

Antalet brännerin, tillverkningen derstädes och för densamma erlagda afgifter inhentas af efterföljande tabell:

Uppgift på bränvinstillverknings- och nederlagsafgifterna uti Örebro län.

År.	Antal brännerin.	Tillverkning i kannor.	Tillverkningsavgift.	Nederlagsavgift.	Summa afgift. Kronor.
1871.....	8	329,518	2 248,216 21	—	248,216 21
1872.....	11	412,331	3 329,865 04	300	330,165 04
1873.....	9	292,661	— 234,128 80	310	234,438 80
1874.....	8	299,194	9 239,355 92	350	239,705 92
1875.....	8	377,868	2 302,294 56	800	303,094 56

För handverkerien inom länet samt der anställda ar- Tab. N:o 7b. betare redovisas i bilagde tabell N:o 7b. Vid jemförelse med den i förra femårsberättelsen intagne tabell rörande samma ämne, visar sig att handverkarnes och näringsidkarnes antal i städerna, äfvensom den dem påförda bevilling i och för rörelsen och således äfven arbetsprodukten för de flesta näringsgrenar, ej obetydligt stigit. Om arbetsskickligheten i samma mån utvecklats, torde ej vara så alldeles afgjordt; dock har man anledning hoppas, att den grundligare undervisning, som nu lemnas i de allt talrikare slöjdskolorna och tekniska undervisningsanstalterna, snart skall afhjelpa hvad i det hänseendet möjligen kan brista. Minskningen i uppgifna antalet handverkare å landet härleder sig derifrån, att nu icke är upptagen en del brukssmeder, hvilka i stället förts ibland de vid bruken anställda arbetare.

De i föregående berättelse omnämnda binäringar och hus-slöjder å landsbygden idkas fortfarande med framgång, isynnerhet tillverkningen af skoarbeten i Kumla, Hardemo och Viby socknar. Landtbruksredskap samt husgerådssaker och möbler tillverkas efter bättre modeller samt vida ändamålsenligare och smakfullare än tillförne. Arbetsskickligheten har således stigit, och torde man kunna vänta än vidare framsteg i det hänseendet genom de med bidrag af landstinget och hushållningssällskapet äfven å landet inrättade slöjdskolorna.

Bland binäringar måste äfven räknas jagt och fiske, ty till något sjelfständigt yrke har ännu icke någondera utvecklat sig. Allmänt klagas öfver att jagten icke är hvad den förr varit, och säkert är, att matnyttigt vildt blifvit i handeln allt sällsyntare och dyrare. För såvidt detta nu kan härleda sig från det förökade antal räfvar och roffoglar, efter de i jagtstadgan förut bestämda skottpenningarnes borttagande, torde någon bättring kunna väntas till följd af de belöningar landstinget nu utbetalar för dylika djurs dödande.

För åstadkommande af ändamålsenligare bestämmelser rörande vilkoren och sättet för fiskets bedrifvande i Hjelmaren har, efter sammanträde med fiskerättsegare, Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Södermanlands, Vestmanlands och detta län meddelat föreskrifter, hvilka i följd af underdåniga besvär äro på Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning beroende. Då dessa föreskrifter, derest de varla i nåder fastställda, blifvit någon tid tillämpade, skall visa sig, huruvida de bättre än nu gällande stadganden, rörande fisket i nämnda och öfriga sjöar och vattendrag, kunna bidraga till fiskets förkofran.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) **Landtkommunikationer.** *Statens jernvägar* inom länet hafva under perioden icke vunnit någon tillväxt. För trafiken å desamma redogöres särskildt i annan afdelning af »Sveriges officiella statistik.»

Byggandet af enskilda jernvägar har deremot under tiden så mycket ifrigare fortgått. De äldre hafva efter behof kompletterats och rörelsen på dem alla högst betydligt tilltagit. För den äldsta af dem, eller den af »Kungl. Svenska aktiebolaget för *jernväg mellan Köping och Hult*» anlagda jernväg från Örebro till Köping, trafiken å densamma, tiden för dess anläggande, vägens längd och stationer vid densamma inom länet, redogöres i efterföljande tabell Litt. B.

Enahanda upplysningar rörande *Nora—Ervalla jernväg* mellan Nora och Dylta, hvarå trafiken förut ombesörjts af Köping—Hults jernvägsbolag, men numera öfvertagits af Nora—Karlskoga jernvägsbolag, inhemtas af samma tabell.

Å bolaget »*Vieille Montagne*»s *jernväg* mellan bolagets zinkgrufvor vid *Isåsen* och dess verkstäder och lastageplats vid *Åmmeberg* fraktas nästan uteslutande bolagets effekter till och från grufvorna. Denna jernväg, 43,873 fot lång, uppgifves hafva med rörlig materiel kostat 553,000 kronor.

Under femårsperioden hafva tillkommit *Frövi—Ludvika jernväg* mellan Frövi station på Köping—Hultsbanan och Ludvika i Dalarne; *Vikern—Möckelns jernväg* mellan Striberget och Degerfors station på nordvestra stambanan; *Nora—Karlskoga jernväg* mellan Karlskoga station på nordvestra stambanan och Nora stad, med bibanor till Striberget och Pershyttan; *Stripa—Rossväls jernväg*, mellan Stripa grufva och sjön Rossväls; *Storå—Guldmedshytte jernväg*, mellan Storå station på Frövi—Ludvika jernväg och Guldmedshyttan; *Halsberg—Motala—Mjölby jernväg*, mellan Halsbergs station på vestra stambanan och Mjölby i Östergötland, med bibana till Rönneshyttans jernverk i Lerbäcks socken; *Pålsboda—Finspongs jernväg*, mellan Pålsboda station på nyssnämnda jernväg och Finspong i Östergötland, samt *Östra Vermlands jernväg*, som på en kortare sträcka genomlöper Bjurtjärns socken af detta län. För trafiken å alla dessa jernvägar, deras längd och tiden för deras anläggande m. m. redogöres i tabellen Litt. B.

Utom dessa större jernvägar hafva under perioden och tillkommit följande mindre *jernbanor för hästkraft*:

Från Lerberget till Fåsjön	4,000 fot lång;
» Nya Hyttan i Hjulsjö till sjön Grängen . . .	2,200 » »
» Vestra silfvergrufvan till sjön Örlingen ...	4,000 » »
» Åtorps lastageplats till Qväggen och Qväg- geshyttan	6,000 » »
» Björkbörn till Bofors	6,110 » »

den sistnämnda dock anlagd redan 1870 och omnämnd i föregående berättelse.

Under anläggning äro följande jernvägar, afsedde att befaras med lokomotiv, nemligen: Bergslagens jernvägsaktiebolags *jernväg mellan Ludvika i Dalarne och Kils station* på nordvestra stambanan, hvilken jernväg, utgörande en del af den så kallade Stora Bergslagsbanan, derå Nådig koncession meddelades den 26 September 1871, till en längd af 7 mil 12,890 fot ge-

nomlöper Nya Kopparbergs, Hjulsjö, Hellefors och Grythytte socknar af Örebro län. Banan, snart färdig att öppnas för trafik, har stationer vid Bergslags—Hörk, Bergslags—Ställdal, Bredsjö, Sikfors, Hellefors och Grythyttehed. — *Hörken—Strömsdals jernväg* från Bergslags—Hörks station å Stora Bergslagsbanan till Strömsdals masugn i Dalarne. Nådig koncession meddelades den 21 Maj 1874, efter det arbetet börjats redan i Maj föregående år. Banan, i det närmaste färdig att öppnas för trafik, går på en sträcka af 1,2 mil genom Nya Kopparbergs socken af detta län. — *Bångbro—Kloten jernväg*, mellan Klotens bruk och Bånghammars station å Frövi—Ludvikabanen. Nådig koncession erhöles den 11 December 1874 och arbetet börjades den 1 April 1875. Banan, 2 mil lång och nära färdig, har stationer vid Bånghammar, Kölsjön och Kloten. Härförutom anlägges Nora—Karlskoga jernvägsaktiebolag jernväg från dess jernvägs ankningspunkt å nordvestra stambanan öfver Gullspång till Otterbäckens hamn vid Venern.

Alla dessa jernvägar hafva, som förut nämnt är, i den mån de öppnats för trafik, medfört en omgestaltning och lättning i de hittills brukliga, dyra och besvärliga transportleder och transportsätt för isynnerhet bergsbrukets effekter, hvilket, i förening med ovanligt gynnsamma konjunkture, i väsentlig mån bidragit till den utveckling och förkofran jernhandteringen under perioden vunnit.

Allmänna lands-, härads- och socknevägarnes längd, vid Tab. N:o 8. qvinqvinnets slut, inhemtas af bilagde tabell N:o 8. Dessa vägar äro i allmänhet fasta och goda. Der de i följd af stark trafik och forsling af tunga effekter hittills icke varit i bästa skick, torde en förbättring härutinnan vara att snart förvänta till följd af de många jernvägsanläggningarna, hvilka inskränka forslingen å landsväg till endast kortare sträckor. För allmänna vägarnes förbättrande hafva under qvinqvinniet andra större arbeten icke blifvit utförda än omläggning af vägen mellan Askersunds stad och Vretstorps gästgifvaregård, hvarigenom flere större backar undvikits eller utjemnats samt väglängden minskats från 2 till 1,7 mil. Sammanlagda kostnaden för detta arbete har utgjort 18,100 kronor, deraf staten tillskjutit 9,000 kronor och de vägbyggnadsskyldige, hufvudsakligen inom Sundbo härad, återstoden.

Antalet *grindar* å allmänna landsvägarne är, oberäknadt jernvägsgrindarna vid vägöfvergångar, fortfarande detsamma som förr och de större *broarnes* antal är icke heller förändradt.

Sedan den öfver Näsbyheden från Frövi station till landsvägen vid Spångboda ledande enskilda väg efter Frövi—Ludvikabanans öppnande för trafik icke vidare begagnas för transport af brukseffekter, erlägges numera icke heller några vägpenningar för dess begagnande af vägfarande derstädes.

För öfverfart af Käxsundet i Bjurtjärns socken och Torrvarpssund i Grythytte uppbäres fortfarande *färjpenningar* efter taxor af Eders Kungl. Maj:t fastställda för Käxsundet den 13 Mars 1874 och för Torrvarpssund den 9 April 1875.

Genom Nådigt bref den 15 November 1872 är förordnad, att den af Eders Kungl. Maj:t den 14 Mars 1868 i Näder fastställda *taxa* för öfverfart och genomsegling af bron öfver lilla Hammarsundet i Sundbo härad fortfarande skall tjena till ef-

Tab. Litt B.

Uppgift å trafiken på nedannämnda jernvägar 1871—1875.

År.	Medel- längd trafikerad bana.	Passagerare.					Inkomst Kronor.	Inkomster för paket, post, vagn- nar, hästar och hundar m. m. Kronor.	Gods och boskap.		Summa inkomst. Kronor.	Till- ökning (minsk- ning —) i procent.
		A n t a l.				Inkomst. Kronor.			Centner.	Inkomst. Kronor.		
		1:sta klass.	2:dra klass.	3:dje klass.	Summa antal.							
<i>Köping—Hult. 1)</i>												
1871.....	6,6	3,922	11,177	56,249	71,348	84,485	13,842	2,189,617	283,411	381,738	—	
1872.....	6,6	5,023	15,008	83,326	103,357	115,403	14,600	2,738,375	344,412	474,415	24,3	
1873.....	6,6	6,484	20,336	120,472	147,292	159,909	18,960	3,240,611	403,664	582,533	22,8	
1874.....	6,6	7,048	21,962	123,540	152,550	166,492	24,488	3,603,023	420,195	611,175	4,9	
1875.....	6,6	7,939	24,692	124,763	157,394	162,646	43,123	4,126,674	409,162	614,931	0,6	
Skilnad mellan 1871 och 1875 års trafik	—	4,017	13,515	68,514	86,046	78,161	29,281	1,937,057	125,751	233,193	61,1	
<i>Nora—Ervalla. 2)</i>												
1871.....	1,6	1,058	4,595	17,432	23,085	*	*	1,453,475	*	95,584,12	—11,86	
1872.....	1,6	1,294	6,096	23,220	30,610	*	*	1,569,558	*	103,840,93	7,59	
1873.....	1,6	1,790	7,534	40,407	49,731	*	*	1,465,203	*	110,597,56	6,51	
1874.....	1,6	1,856	7,025	35,112	43,993	*	*	1,414,780	*	99,997,63	—9,58	
1875.....	1,6	1,144	6,181	26,677	34,002	20,160,98	1,840,29	1,501,042	95,553,14	117,554,41	17,56	
Skilnad mellan 1871 och 1875 års trafik	—	86	1,586	9,245	10,917	*	*	47,567	*	21,970,29	22,98	
<i>Frövi—Ludvika. 3)</i>												
1871.....	—	—	451	1,223	1,674	1,037,75	757,02	173,520	17,068,22	18,862,99	—	
1872.....	—	—	5,415	24,314	29,729	19,296,20	4,780,83	1,089,703	160,262,51	184,339,54	—	
1873.....	9,2	—	15,928	108,038	123,966	99,607,41	23,378,14	2,273,341	354,857,86	477,843,41	—	
1874.....	9,2	—	24,502	164,268	188,770	154,906,72	20,792,97	3,367,345	431,902,42	607,602,11	27	
1875.....	9,2	—	19,184	121,812	140,996	132,737,14	21,089,71	2,460,058	382,592,91	536,419,76	—12	
<i>Vikern—Möckeln. 4)</i>												
1874.....	5,1	—	—	—	—	—	—	1,200,144,05	179,775,69	179,775,69	—	
1875.....	5,1	—	—	—	—	—	—	1,213,731,94	181,669,74	181,669,74	—	
<i>Nora—Karlskoga. 5)</i>												
1873 { Juli—November	4,1	—	—	—	—	—	1,329,84	914,654,68	60,697,09	62,026,93	—	
December	6,0	—	112	1,923	2,035	1,171,45	283,56	154,521,40	14,389,06	15,844,07	—	
1874.....	6,0	630	6,052	57,585	64,267	36,148,39	19,302,08	2,600,974,11	241,471,01	296,921,48	—	
1875.....	6,0	391	4,392	43,675	48,458	32,450,57	17,719,99	2,885,222,42	272,648,99	322,819,55	—	
<i>Stripa—Rossvalln. 6)</i>												
1873.....	—	Afsändningen började 1 Augusti.					—	—	126,164	3,210,21	3,210,21	—
1874.....	—	—	—	—	—	—	—	613,169	17,102,35	17,102,35	—	
1875.....	—	—	—	—	—	—	—	674,722	18,941,07	18,941,07	—	
<i>Storå—Guldsmedshyttan. 7)</i>												
1873.....	0,3	(2½ månad).		—	—	—	—	89,195,89	3,626,24	3,626,24	—	
1874.....	0,3	—	—	380	380	95,00	—	505,244,38	18,977,89	19,072,89	—	
1875.....	0,3	—	—	740	740	185,00	—	423,387,95	13,263,78	13,448,78	—	
<i>Halsberg—Motala—Mjölby. 8)</i>												
1874.....	9	8,459	—	79,149	87,608	89,898,00	16,373,40	1,204,897,19	161,147,10	267,418,50	—	
1875.....	9	11,351	—	111,712	123,063	113,422,02	18,594,23	1,521,455,74	199,567,55	331,583,80	24	
<i>Pålsboda—Finspong. 9)</i>												
1874 från trafikens början den 21/9.....	5,4	752	—	11,231	11,983	8,686,25	2,524,87	431,335,31	53,666,79	64,877,91	—	
1875.....	5,4	2,839	—	40,015	42,854	28,171,55	13,538,57	1,282,699,13	191,438,71	233,148,83	—	
<i>Östra Vermland. 10)</i>												
1875.....	3,3	2,743	—	16,609	19,352	18,339,16	2,115,94	1,940,145,36	190,528,13	210,983,23	—	

terrättelse under fem år från den 1 Juli 1873, och gäller ännu den genom Kungl. brefvet den 20 April 1859 i Nåder fastställda taxa för genomsegling af bron öfver Stora Hammarsundet i samma härad.

I ofvan återopade tabell N:o 8 redovisas äfven för *gästgifveriens* antal och antalet derifrån utgångna *hästar*. Vid alla gästgifvaregårdar, utom Loka, är skjutsen ställd på entreprenad. För samfärdseln mellan Ramsbergs socken af detta län och Skinskattebergs socken i Vestmanland, är ett nytt gästgifveri inrättadt vid Hägernäs i förstnämnda socken. Antalet utgångna hästar, som under förra perioden med hvarje år minskades, hade med tilltagande liflighet i den allmänna rörelsen 1872 och 1873 åter stigit icke obetydligt, men föll ånyo de två sista åren af perioden, antagligen till följd af minskadt behof af skjuts genom de många jernvägsanläggningarna, minskad liflighet i den allmänna rörelsen och kanske äfven i följd af den förhöjda skjutslegan, som icke på något sätt minskat entreprenadsummorna, hvilka tvärtom med ökad skjutslega, men minskad efterfrågan på hästar, vid nu senast den 1 Augusti 1875 ingångna entreprenader på flere ställen högst betydligt stegrats. Inom Öster- och Vester-Nerikes fögderin uppgick entreprenadsumman förut icke vid någon gästgifvaregård till 16 kronor för hemman, men öfverstiger nu såväl vid Storbjörboda i Vester-Nerike, som vid de flesta gästgifvaregårdar inom Nora och Lindes fögderin detta belopp. Den summa, som till lättnad i skjutstungan vid de gästgifvaregårdar, der den öfverstigit nämnda belopp, af statsmedel för länet erhållits, utgör för de fem senaste åren i medeltal för år 8,393 kronor 12 öre.

Efter det den skyldighet till fortskaffande af allmänna kungörelser, bref och kallelser i tjänsteärenden, som under benämning *kronobrefbäring* ålåg kronoskatte- och allmänna frälsehemman, med 1873 års utgång upphört, öfvertog postverket de med entreprenörerna af kronobrefbäringen i länet då gällande kontrakt till den 1 Januari 1875, då till kronobrefbäringens ersättande å landsbyggden inom länet öppnades icke mindre än 33 poststationer, utan att de ändock kunna för tjänstemännen medföra de fördelar och den bekvämlighet, som kronobrefbäring

gen. Vid 1875 års utgång funnos *postkontor* i Örebro, Nora och Halsberg; *postexpeditioner* i Askersund, Degerfors, Frövi, Grythytted, Lindesberg, Nya Kopparberget och Vretstorp, samt *poststationer* i Asker, Edsberg, Eker, Fanthyttan, Gellersta, Glanshammar, Gräfve, Götlunda, Hackvad, Hammar, Har-demo, Hidinge, Hjulsjö, Hofsta, Högfors, Jernboås, Kräcklinge, Kåfalla, Lännäs, Lerback, Lillkyrka, Mellösa, Norra Bro, Nerikes Kil, Nerikes Knista, Nerikes Täby, Norrbyås, Porla, Qvistbro, Ramsberg, Ringkarleby, Sköllersta, Snafunda, Stensta, Stjerufors, Tysslinge, Tångeråsa, Viby, Vinteråsa och Ödeby äfvensom vid alla jernvägsstationer. Poststationen i Porla hålles dock öppen endast under Juni, Juli och Augusti månader. All post befordras med bantåg å statens och enskildes jernvägar, med skjuts och med gående bud efter ackord. Bantåg och ångbåtar äro försedda med breffådor.

Särskilda, af staten inrättade *telegrafstationer* finnas i länets fyra städer och i Nya Kopparberget, hvarförutom telegrafanstalter äro inrättade vid alla jernvägsstationer inom länet.

B) Sjökommunikationer. På Hjelmaren, Hjelmare kanal och Mälaren uppehålls *trafiken från Örebro hamn* vid Skebäck med lastångfartyget »Örebro» om 40 hästars maskinkraft och 19,5 lästers drägtighet, med 4 segelfartyg om tillsammans 75,3 lästers drägtighet samt med en bogserångare om 10 hästars ångkraft och tre pramar om tillhoppa 146,82 tons. — Landtmännens *sjöfart på Hjelmaren* har mycket aftagit och är, till följd af jernvägsrörelsen och den derigenom erhållna, ojemförligt hastigare fortskaffningen af kringliggande orters effekter, för närvarande högst obetydlig. — *Kommunikationen på Vetteru* mellan Askersund samt Motala, Vadstena, Göteborg och mellanliggande ställen och stationer underhålles af ångfartyget »Vetteru» om 25¹/₂ nylästers drägtighet och 30 hästars maskinkraft, tillhörigt rederi i Askersund, samt med fartyg, tillhöriga landtmän i trakten och personer, bosatte utom länet. De för framforsling af bergsbrukets effekter, med ångslupar och pramar förr så lifligt *trafikerade sjöarne* Rossväln, Lindessjöarne, Vikern och Möckeln m. fl. äro, i följd af jernvägsanläggningar i deras närhet, nu mindre befarna; och torde snart af samma anledning

Forts. af Tab. Litt. B.

An m. Siffrorna å de med * betecknade ställen kunna ej angifvas, enär vid den tid, som är ifråga, Köping—Hultbolaget underhöll den rörliga materielen och bestred kontrollen af trafiken — vid hvilken sammandragen icke iuehålla de detaljuppgifter, som härutinnan äro i fråga.

1) Styrelsens säte: Örebro. Koncession meddelad den 13 November 1852. Arbetet börjadt: 1853. Öppnad för trafik: 1857. Vägens längd inom Örebro län: 4¹/₄ mil. Stationer inom d:o: Örebro, Dylta bruk, Dylta, Frövi, Ullersäter och Fellingsbro.

2) Styrelsens säte: Nora. Koncession meddelad den 20 Mars 1854. Arbetet börjadt: i April 1854. Öppnad för trafik: i Mars 1856. Vägens längd inom Örebro län: 1,6 mil. Stationer inom d:o: Nora, Jerle och Dylta. Anläggningskostnad: 860,000 kronor.

3) Styrelsens säte: London (3 Lothbury) representerad i Sverige genom en styresman, adress Lindesberg. Koncession meddelad den 22 September 1869. Arbetet börjadt: 1 Oktober 1870. Öppnad för trafik: första sektionen den 28 Augusti 1871; banan i sin hela längd den 1 Oktober 1873. Vägens längd inom Örebro län: 7,5 mil. Stationer inom d:o: Frövi, Vedevåg, Linde, Gusselby, Storå, Vasselhyttan, Rällså, Bångbro, Bånghammar, Kopparberg, Stålldaln, Stållberg, Hörk. Summa 13 stationer.

4) Styrelsens säte: Kristinehamn. Koncession meddelad år 1870. Arbetet börjadt: år 1871. Öppnad för trafik: å mindre delar i September 1872. Vägens längd inom Örebro län: 5,1 mil. Stationer inom d:o: Striberg, Fogdhyttan, Vikersvik, Dalkarlsberg, Snöbergshyttan, Valåsen, Degerfors. Anläggningskostnad: 1,500,000 kronor.

5) Styrelsens säte: Korffors, Karlsdal. Koncession meddelad den 14 Juni 1871. Arbetet börjadt: 14 Juni 1871. Öppnad för trafik: af gods å linien Karl-skoga—Vikersvik den 1 Juli 1873; för allmän trafik å samma linie och för gods å linien Vikersvik—Striberg—Nora den 11 December 1873, samt för allmän trafik å hela banan den 11 Mars 1874. Vägens längd inom Örebro län: 6,0 mil. Stationer inom d:o: Nora, Gytorp, Striberg, Bengtstorp, Vikersvik, Korffors, Karlsdal, Granbergssdalen, Bofors och Karlskoga. Anläggningskostnad: 4,900,000 kronor.

6) Styrelsens säte: Guldsmedshyttan. Koncession meddelad den 27 Juni 1873. Arbetet börjadt: 20 Oktober 1872, å egen mark. Öppnad för trafik: 1 Augusti 1873. Vägens längd inom Örebro län: 6,216 fot. Stationer inom d:o: Inga.

7) Styrelsens säte: Guldsmedshyttan. Koncession meddelad den 27 Juni 1873. Arbetet börjadt: i November 1872, å egen mark. Öppnad för trafik: 21 Oktober 1873. Vägens längd inom Örebro län: 0,3 mil. Stationer inom d:o: Storå, Guldsmedshyttan.

8) Styrelsens säte: Motala. Arbetet börjadt: November 1871. Öppnad för trafik: den 15 December 1873. Vägens längd inom Örebro län: 3,4 mil. Stationer inom d:o: Halsberg, Åsbro, Hyttan och Mariestad.

9) Styrelsens säte: Finspong. Koncession meddelad den 19 Januari 1872. Arbetet börjadt: 20 Mars 1872. Öppnad för trafik: 21 September 1874. Vägens längd inom Örebro län: 2,85 mil. Stationer inom d:o: Pålshoda, Svennevad, Hjortqvärn, Gryt och Örmon.

10) Styrelsens säte: Kristinehamn. Koncession meddelad den 9 Maj 1873. Arbetet börjadt: i September 1873. Öppnad för trafik: den 3 Juni 1875. Vägens längd inom Örebro län: 14,000 fot. Stationer inom d:o: Inga.

förhållandet blifva detsamma med sjön Saxon i Grythytte socken samt Nora sjön och Fåsjön. Emellertid äro ännu de flesta af de i tabellen N:o 9 a upptagna ångbåtar sysselsatte på dessa sjöar och vattendrag.

För trafiken å Knappfors kanal och sluss, därför ny taxa fastställdes den 11 November 1874, redogöres sålunda:

År.	Fraktbelopp.	Slussintrad.	Årliga omkostnader.	Utdelning till aktieägare.	Reservfondens belopp vid sista bokslutet.
	Centner.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1871.....	199,920	1,884,31	460,57	1,380	—
1872.....	191,640	1,725,44	389,03	1,380	—
1873.....	73,210	621,02	421,91	—	—
1874.....	104,800	825,38	424,31	—	—
1875.....	120,550	1,479,36	508,91	—	2,727,95
Timselvrens Transportbolag för 1874	378,400	Trafikinkomst brutto. 19,590	14,638	3,000	—

Tab. N:o 9 a o. 9 b. C) Sjöfart och Handel. För antal och lästetal af de, länets invånare tillhöriga fartyg och båtar öfver tre nyläster, hvarmed sjöfart idkats under år 1875, redovisas i tab. N:o 9 a. Antalet handlande och deras betjening inhemtas af tab. N:o 9 b

och för varutrafiken å Hjelmaren, redogöres i efterföljande sammandrag, tab. Litt. C.

Några sjöskador af den beskaffenhet, att fartyg förolyckats eller besättning eller passagerare omkommit, hafva under perioden veterligen icke inträffat å länets kuster och farleder.

Varuutbytena inom länet ske fortfarande till det mesta å marknader och torgdagar, såväl å landet som i städerna. I afseende å de hufvudsakligaste afsättningsorterna utom länet för dess alster af landt- och bergsbruket är intet att tillägga till hvad senaste femårsberättelse derom innehåller.

Utom de i föregående berättelser omnämnda marknader, hålles numera marknad vid Odensbacken äfven i April månad. Å samma ställe hålles, sedan 1874, torgdag en dag i månaden. Deremot hafva torgdagarne vid Lännäs, Hjortqvarn och Nya Kopparberget blifvit afysta, samt torgdagarnes i Karlskoga och Grythyttehed antal inskränkts till fyra om året på hvardera stället. Detta af den anledning att de alltför ofta återkommande tillfällena till förströelser och onödiga utgifter, som dessa sammankomster medföra, icke ansetts nyttiga för kringliggande orters ungdom och mindre omtänksamma arbetare. Handeln har det oaktadt i allmänhet taget märkbart utvecklats och landtmännen vinna, såsom ofvan är nämndt, lätt afsättning för sina produkter till stigande pris.

För handeln med spirituösa drycker, minuterings- och utskänkningsställenas antal å landet och i städerna, samt de för denna handel erlagda afgifters belopp, redogöres i efterföljande tabell Litt. D.

5. Kameralförhållanden.

Tab. N:o 10. Bilagde tabell N:o 10 innehåller redogörelse för hemman och lägenheter å landet, deras natur och brukningsdelar, jemte taxeringsvärde sista året, äfvensom för städernas jordområden och egendomar, samt dem för hvarje år åsatta taxeringsvärden. I denna tabell äro icke upptagna de i motsvarande tabell till föregående berättelse i skattehemmanens antal inräknade 2¹/₂ hyttedelar inom Nora fögderi, efter i orten vanlig beräkning lika med 10 hemman. Härigenom och genom de jordeboksförändringar, som under perioden vunnit slutlig fastställelse förklarar skilnaden i uppgifna mantalets summa i denna och föregående tabell.

Från ödesmål har icke något hemman upptagits.

Skattläggning har verkstälts å lägenheten Gyttrorp N:o 3, som genom Kammarkollegii beslut åsatts ¹/₁₆:dels mantal; hvarjemte i föregående berättelse omnämnda skattläggning å den till Dylta svafvelbruk förut anslagna Östra allmänningen slutligen faststälts. Skatteköpta hafva blifvit:

Under år 1871 13 kronohemman om 3²³⁰²¹/₅₉₈₄₀ mantal,
 » » 1872 40 » » 4³/₃₂ »
 » » 1873 18 » » 3⁷/₈ »
 » » 1874 12 » » 2⁵/₁₆ »
 » » 1875 20 » » 2⁹/₃₂ »

eller tillsammans 15⁵⁶⁶⁸¹/₅₉₈₄₀ mantal.

Å 453 jordafsöndringar har under perioden afgäld blifvit bestämd.

Roteringen å de 101¹/₈ mantal inom Axbergs, Hofsta, Kils, Glanshammars och Rinkaby socknar, hvilka befriats från dem åliggande skyldigheter till Dylta svafvelbruk har blifvit slutligen fastställd.

Till statsverket hafva indragits och utarrenderats landtstatsboställena Norrby 1 mantal, Södra Fingerboda ¹/₂ mantal och Vinala ¹/₂ mantal.

Inom Askersunds, Hammars och Lerbäcks socknar ega utländske män 6¹/₃ mantal, med derå befintliga verk och inrättningar, uppskattade till 1,005,200 kronor, samt inom Ramsbergs och Ljusnarsbergs socknar 22¹⁵⁷⁹⁹/₃₂₆₄₀ mantal, uppskattade med verk och inrättningar till 1,011,200 kronor.

Egendomar af fideikommissnatur inom länet äro:

Namn.	Mantal.	Taxeringsvärde			
		å jordbruksfastighet.	å verk och inrättningar.	å frälseräntor.	Summa kronor.
Myrö.....	9 ¹ / ₂	181,700	—	—	181,700
Säbylund.....	23 ¹ / ₁₀	710,200	—	—	710,200
Bysta.....	34 ³ / ₈	1,170,800	216,700	3,631	1,391,131
Segersjö.....	19 ⁷ / ₁₂	667,900	10,000	45,830	723,730
Boo.....	32 ¹ / ₂	963,087	50	—	963,087
Summa	118 ¹ / ₈	3,693,687	226,700	49,461	3,969,848
Tillkommer:					
Af 18 hemman i Sköllersta och 3 hemman i Kumla socken frälseräntor, som tillhöra Flosta fideikommissegendom i Altuna socken af Vestmanlands län.....					
					3,273

Tab. Litt. C.

Sammandrag öfver de varor, som passerat Örebro hamn, åren 1871—1875.

	1871.			1872.			1873.			1874.			1875.		
	Stycken.	Kub.-fot.	Centner.	Stycken.	Kub.-fot.	Centner.	Stycken.	Kub.-fot.	Centner.	Stycken.	Kub.-fot.	Centner.	Stycken.	Kub.-fot.	Centner.
Alun.....	—	—	6,416	—	—	8,089	—	—	3,764	—	—	2,547	—	—	3,560
» slam.....	—	—	320	—	—	640	—	—	—	—	—	—	—	—	212
Bark.....	—	9,600	1,536	—	7,545	1,207	—	4,145	663	—	5,372	860	—	1,785	286
Fisk.....	—	—	4,710	—	—	5,396	—	—	2,947	—	—	1,416	—	—	1,745
Fläsk och kött.....	—	—	573	—	—	2,283	—	—	3,420	—	—	1,481	—	—	875
Frö.....	—	—	876	—	—	814	—	—	628	—	—	734	—	—	1,840
Hudar.....	—	—	—	—	—	2,353	—	—	2,496	—	—	2,209	—	—	814
Jern.....	—	—	29,123	—	—	29,377	—	—	18,122	—	—	10,835	—	—	6,910
Kalk.....	—	337	222	—	4,438	2,929	—	4,642	3,064	—	3,654	2,412	—	9,051	5,974
Kol: sten.....	—	22,325	11,162	—	23,435	11,717	—	22,140	11,070	—	2,500	1,250	—	3,235	1,617
» trä.....	—	—	—	—	—	—	—	26,962	5,662	—	148,254	31,133	—	73,503	15,436
Kaffe.....	—	—	981	—	—	926	—	—	1,335	—	—	788	—	—	610
Kreatur.....	512	—	4,096	473	—	3,784	359	—	2,872	419	—	3,357	275	—	2,000
Lera.....	—	3,356	3,020	—	1,975	1,778	—	3,672	3,305	—	1,556	1,400	—	2,700	2,430
Malm: jern.....	—	—	—	—	—	4,450	—	—	6,100	—	—	—	—	—	—
Mjöl.....	—	—	952	—	—	2,826	—	—	9,306	—	—	9,276	—	—	4,671
Oljor, alla slag.....	—	4,271	2,990	—	3,939	2,757	—	6,879	4,815	—	6,918	4,842	—	6,863	4,804
Rotfrukter.....	—	—	—	—	3,924	1,962	—	270	135	—	3,421	1,710	—	904	452
Rödfärg.....	—	—	840	—	—	1,314	—	—	1,040	—	—	914	—	—	1,142
Salt.....	—	38,840	27,188	—	22,722	15,905	—	21,540	15,078	—	22,861	16,002	—	28,245	19,771
Sirup.....	—	—	728	—	—	792	—	—	1,330	—	—	852	—	—	593
Socker.....	—	—	6,171	—	—	3,388	—	—	5,935	—	—	5,892	—	—	7,312
Smör.....	—	—	513	—	—	634	—	—	1,412	—	—	978	—	—	994
Spanmål.....	—	124,737	46,462	—	268,359	99,294	—	277,215	102,569	—	254,517	94,171	—	207,696	76,847
Sten.....	—	—	5,546	—	—	4,595	—	—	4,180	—	—	3,402	—	—	3,390
Såpa och tvål.....	—	—	850	—	—	1,196	—	—	2,085	—	—	1,444	—	—	1,248
Tjära.....	—	1,150	575	—	576	288	—	1,613	806	—	2,224	1,112	—	1,007	504
Tran.....	—	—	—	—	—	—	—	500	300	—	2,185	1,311	—	354	212
Tegel.....	—	—	—	151,375	—	22,716	4,900	—	735	81,884	—	12,282	79,370	—	11,905
Trävaror: bräder och plank	—	—	—	—	44,820	17,928	—	44,912	17,965	—	19,800	7,920	—	14,440	5,776
diverse.....	—	—	—	—	4,340	1,736	—	—	—	—	18,291	7,316	—	16,370	6,540
ved.....	—	537,516	129,402	—	491,184	118,188	—	519,588	125,117	—	599,473	144,353	—	356,842	85,927
Vitriol.....	—	—	1,540	—	—	1,847	—	—	2,115	—	—	1,022	—	—	482
Vätvaror.....	—	5,213	3,127	—	4,773	2,864	—	8,008	4,805	—	9,137	5,482	—	5,983	3,590
Diverse.....	—	—	14,612	—	—	21,482	—	—	23,416	—	—	34,759	—	—	17,892
Summa.....	—	—	304,531	—	—	397,455	—	—	388,592	—	—	415,462	—	—	293,361

Förteckning på de fartyg, som passerat till och från Örebro hamn, åren 1871—1875.

År 1871 Ångfartyg.....	71	
» » Seglande.....	309	380 resor.
» 1872 Ångfartyg.....	93	
» » Seglande.....	361	454 »
» 1873 Ångfartyg.....	99	
» » Seglande.....	315	414 »
» 1874 Ångfartyg.....	115	
» » Seglande.....	381	496 »
» 1875 Ångfartyg.....	132	
» » Seglande.....	278	410 »

	1871.				1872.				1873.				1874.				1875.			
	Utskänknings-		Utminuterings-		Utskänknings-		Utminuterings-		Utskänknings-		Utminuterings-		Utskänknings-		Utminuterings-		Utskänknings-		Utminuterings-	
	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.	belopp. Kannor.	afgift. Kronor.
Å landsbygden.																				
Vintrosa socken, Sanna gästgifvaregård	2,000	800	—	—	2,000	800	—	—	3,000	1,200	—	—	3,000	1,200	—	—	2,500	1,000	—	—
Långbro socken, Qvarnholmen 1 utskänkningsrättighet för kortare tid	800	320	—	—	1,200	480	—	—	1,200	480	—	—	1,200	480	—	—	1,200	480	—	—
Långbro socken, Stora Qvarnholmen 1 utskänkningsrättighet för kortare tid	500	200	—	—	500	200	—	—	500	200	—	—	500	200	—	—	500	200	—	—
Edsbergs socken, Edsbergs Sanna gästgifvaregård	1,000	400	—	—	1,200	480	—	—	1,500	600	—	—	2,500	1,000	—	—	5,000	2,000	—	—
Viby socken, Vretstorps gästgifvaregård	2,000	800	—	—	2,000	800	—	—	2,500	1,000	—	—	2,500	1,000	—	—	6,000	2,400	—	—
Hammars socken, Rå gästgifvaregård	800	320	—	—	800	320	—	—	800	320	—	—	1,200	480	—	—	1,200	480	—	—
Kumla socken, Sannahed, lägerplats	1,300	520	—	—	1,200	480	—	—	1,500	600	—	—	1,500	600	—	—	1,500	600	—	—
Karlskoga socken, Breårdstorp	—	—	500	125	—	—	500	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljusnarsbergs socken, Laxbro gästgifvaregård	400	160	—	—	600	240	—	—	600	240	—	—	600	240	—	—	600	240	—	—
Ljusnarsbergs socken, 1 minuteringsbolag	—	—	3,000	750	—	—	3,000	750	—	—	2,800	700	—	—	2,800	700	—	—	2,800	700
Fellingsbro socken, Fellingsbro gästgifvaregård	4,000	1,600	—	—	4,000	1,600	—	—	4,000	1,600	—	—	6,000	2,400	—	—	6,000	2,400	—	—
Summa för landsbygden	12,800	5,120	3,500	875	13,500	5,400	3,500	875	15,600	6,240	2,800	700	19,000	7,600	2,800	700	24,500	9,800	2,800	700
I städerna.																				
<i>Örebro:</i>																				
Under 1871, 1872 och 1873: 11, samt 1874 och 1875 10 utskänkningsrättigheter, gällande för hela år																				
Under 1871, 1872, 1873 2, öfriga åren 1 utminuteringsställe gällande för helt år	27,300	10,920	48,000	12,000	27,383½	10,953½	48,000	12,000	27,300	10,920	48,000	12,000	35,716½	14,286½	130,000	32,500	40,900	16,360	130,000	32,500
Under 1872 3 och under öfriga åren 2 tillfälliga utskänkningsrättigheter, gällande för kortare tid																				
<i>Askersund:</i>																				
5 utskänkningsrättigheter för hela året																				
1 tillfälligt under 1871—1872 för kortare tid 1 minuteringsställe	9,466½	3,786½	19,000	4,750	9,500	3,800	19,000	4,750	9,000	3,600	19,000	4,750	9,000	3,600	19,000	4,750	9,000	3,600	19,000	4,750
<i>Nora:</i>																				
Under 1872 och 1873 5, samt 1874 och 1875 4 utskänkningsställen för hela året 1 minuteringsställe	5,000	2,000	12,000	3,000	5,000	2,000	12,000	3,000	4,000	1,600	12,000	3,000	4,000	1,600	12,000	3,000	4,000	1,600	12,000	3,000
<i>Lindesberg:</i>																				
5 utskänkningsställen för hela året 1 minuteringsställe	4,000	1,600	6,000	1,500	4,000	1,600	6,000	1,500	4,000	1,600	5,600	1,400	4,000	1,600	5,600	1,400	4,000	1,600	5,600	1,400
Summa för städerna	45,766½	18,306½	85,000	21,250	45,883½	18,353½	85,000	21,250	44,300	17,720	84,600	21,150	52,716½	21,086½	166,600	41,650	57,900	23,160	166,600	41,650
Summa för hela länet	58,566½	23,426½	88,500	22,125	59,383½	23,753½	88,500	22,125	59,900	23,960	87,400	21,850	71,716½	23,686½	169,400	42,350	82,400	32,960	169,400	42,350

Tab. N:o 11. I afseende å *skiftesverket* åberopar Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst bifogade tabell N:o 11 med derå befintliga anmärkningar och upplysningar, hvaraf framgår, att antalet sökta och avslutade laga skiften liksom antalet skiftade mantal ytterligare minskats mot förhållandet under föregående period. Af de något öfver 2,883 förmedlade mantal, hvaraf Örebro län består, hafva omkring 1,923 redan undergått fastställt enskifte eller laga skifte. Af de öfrige 960 mantalen, derå nyssnämnda laga skifte icke egt rum, synes för närvarande vid pass 768 mantal utgöras af sådana större eller mindre sessioner, hvarå laga skifte sannolikt icke skall ifrågakomma; hvaremot 192 mantal i länet dels redan äro och dels antagligen framdeles kunna blifva föremål för laga skiftesbehandling. Till understöd för utflyttningar i följd af laga skiften under de ifrågavarande fem åren har af allmänna medel från länets landskontor utanordnats sammanräknadt 5,400 kronor, under det att sådana anordningar för åren 1866—1870 uppgingo till 8,741 kronor 44 öre och för åren 1861—1865 till 35,728 kronor 94

öre. Mot att dessa understöd kommit vederbörande skifteslags delegare tillhanda, hafva samma delegare till landtmätare och gode mäns aflönande, till utflyttningskostnadsbidrag och odlingsersättningar m. fl. skiftesomkostnader utgifvit under åren 1871—1875 tillsammans 48,327 kronor, under åren 1866—1870 tillsammans 49,721 kronor och under åren 1861—1865 tillsammans 278,410 kronor.

För influtna och utbetalta *stats- och riksgäldsmedel*, Tab. N:o 12. afkortningar och hvarje års restantier redogöres i bifogade tabell N:o 12.

Då den kommunala finansstatistiken icke vidare är föremål för Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes bearbetning, torde Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande nu kunna härutinnan inskränka sig till åberopande dels af hvad rörande städernas finanser finnes, i mån af tillgängliga upplysningar, här nedan omförmäldt, dels ock af härvid fogade *Utdrag ur Örebro läns landstings bokslut för åren 1871—1875*. (Tab. Litt. E.).

6. Politi.

För *folkskolan* och folkundervisningen inom länet hafva under de sistförflutna fem åren af allmänna medel utbetalts:

År.	Folk-skole-afgift.	Till folk-skole-lärares aföning.	Till folk-skoleväsendets utveckling och förbättring.	Lönertilskott åt lärare vid folkskolor och småskolor.	Summa.
1871.....	22,478,99	4,087	7,952	—	34,517,99
1872.....	114,23	1,790	3,999	38,666,00	44,569,23
1873.....	5,80	—	—	44,219,75	44,225,55
1874.....	4,60	—	—	52,391,00	52,395,60
1875.....	—	—	—	58,612,81	58,612,81
Dessutom har ett årligt understöd af 1,000 kronor utgått till högre folkskolan i Karlskoga samt till folkhögskolan i Vrana under år 1874 och under år 1875.....	—	—	—	—	750,00 1,750,00

I afseende å folkskolan i öfrigt äfvensom rörande elementarläroverken, hvilka båda utgöra föremål för särskilda redogörelser af vederbörande inspektörer och föreståndare, torde Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande få hänvisa till hvad å annat ställe i denna berättelse finnes i korthet antydt.

För bekostande af *underhåll vid institutet för blinda och döfstumma å Manilla* eller annan dylik inrättning åt fyra blinda eller döfstumma medellösa personer från länet beviljade, på framställning af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, 1868 års landsting 500 kronor årligen under tre år, och anslog 1871 års landsting för bekostande på enahanda sätt af undervisning åt åtta blinda eller döfstumma medellösa personer från länet 1,000 kronor årligen under fem år. Detta anslag höjde 1873 års landsting med ytterligare 500 kronor årligen för fem år; hvarjemte samma landsting, i anledning af väckt fråga om inrättande inom länet af en *undervisningsanstalt för döfstumma*, uppdrog åt en komité att anskaffa alla därför erforderliga upplysningar och till nästa landsting afgifva utlåtande i ämnet.

Med gillande af det utaf komiterade till följd häraf uppgjorda förslag, beslöt 1874 års landsting inrätta en undervisningsanstalt för döfstumma tillhörande länet, under landstingets vård och uppsigt, och anslog, utom 300 kronor för en gång till anskaffande af materiel, till skolans underhåll 4,000 kronor årligen under 5 år. Skolan öppnades den 1 November 1875 i Örebro med 12 elever och komma nästa år nya att intagas. Skolans ändamål är att medelst talmetoden undervisa döfstumma barn från länet i samma ämnen som i folkskolan. Den intellektuella undervisningen bestrides af föreståndaren och en lärarinna. Undervisningen i handslöjd är tills vidare så anordnad, att gossarne bestämda timmar i veckan gå till handverkare i staden för att få någon öfning i ett handverk, men flickorna erhålla den i skolan. Från öfriga läroanstalter af detta slag i riket skiljer sig denna deruti, att den är »externat», d. v. s. barnen äro inackorderade i familjer i staden, och att endast talmetoden användes vid undervisningen, under det denna i öfriga anstalter bedrifves efter både tal- och teckenmetoden.

Utom den i 3:dje afdelningen redan omnämnda landbruks-skolan vid Lund finnas inom länet följande tillämpningsskolor:

Tekniska elementarskolan i Örebro, som står under ledning af en särskild direktion och har föreståndare, hvilka tillika är lärare, samt dessutom 7 andra lärare. Lärjungarnes antal har under senaste femårsperiod fördubblats och uppgår nu till mer än 90. För skolans underhåll utgår dels ett årligt anslag af 12,000 kronor, och dels ett extra af 45,000 kronor, hvartill kommer som dyrtidstillägg 2,575 kronor. Lokal för skolan är fortfarande upplåten i stadshuset, der den eger rymliga lärosalar och är väl försedd med alla slags hjälpmedel för undervisningen. Till samlingarnas förökande bidrager landstinget fortfarande med ett årligt anslag af 500 kronor. Skolan och dess verksamhet omfattas med allt mera intresse af allmänheten, och erfarenheten visar, att denna läroanstalt fördelaktigt inverkar på näringarna, ej allenast genom att uppfostra bildade och kunniga idkare af de praktiska yrkena, utan ock genom de råd och upplysningar samt det biträde, skolans lärare äro i tillfälle att lemna.

Debet.	År					Summa kronor.	Års-medium.	Kredit.	År					Summa kronor.	Års-medium.
	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.				1871.	1872.	1873.	1874.	1875.		
<i>Ingående tillgångar.</i>								<i>Ingående skulder.....</i>	744,14	600,00	850,00	1,000,00	1,291,89	4,485,73	897,15
Inventarier.....	339,15	347,40	353,90	360,40	368,15	1,769,00	353,80	<i>Utgifter.</i>							
Fordringar och kontant.....	11,402,88	13,588,69	12,437,16	10,241,85	12,056,34	59,726,91	11,945,88	<i>För Helsevården:</i>							
<i>Inkomster.</i>								<i>Kirurgiska instrument till sjukhusen.....</i>	140,00	996,00	460,00	935,30	—	2,531,30	506,26
Räntor å utlånade medel....	373,15	260,83	213,22	126,63	121,84	1,095,17	219,08	<i>Undervisning:</i>							
Utskännings- och minuteringsavgifter.....	9,036,35	9,189,78	11,468,80	14,242,01	16,020,84	59,957,78	11,991,56	Tekniska skolan.....	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	2,500,00	500,00
Böter m. m.....	2,05	—	—	12,00	—	14,05	2,81	Slöjdskolan för gossar.....	—	—	1,500,00	1,350,00	1,350,00	4,200,00	840,00
<i>Utgående skulder.....</i>	600,00	850,00	1,000,00	1,291,59	925,00	4,666,59	933,32	Do för flickor.....	300,00	600,00	900,00	1,200,00	1,200,00	4,200,00	840,00
								Institutet å Manilla för blinda och döfstamma.....	500,00	1,000,00	1,000,00	1,250,00	1,625,00	5,375,00	1,075,00
								Döfstummeskolan.....	—	—	—	—	4,300,00	4,300,00	860,00
								<i>Folkundervisning:</i>							
								Folkskole-inspektörer.....	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	3,000,00	600,00
								Folkhögskolor.....	—	—	—	1,500,00	1,500,00	3,000,00	600,00
								Folk- och småskolor.....	700,00	34,38	965,62	300,00	700,00	2,700,00	540,00
								Bildande af lärare och lärarinnor.....	600,00	750,00	750,00	750,00	—	2,850,00	570,00
								Undervisning i ritkonsten för lärare och lärarinnor.....	—	—	—	797,68	680,00	1,477,68	295,54
								Kännedom om ätliga svampar för lärare och lärarinnor.....	—	—	—	400,00	—	400,00	80,00
								<i>Jordbruket med binäringar:</i>							
								Skogsskötsel.....	1,000,00	1,300,00	1,300,00	1,300,00	833,34	5,733,34	1,146,67
								Trägårdsskötsel.....	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	2,500,00	500,00
								Torfberedning.....	—	—	—	—	1,500,00	1,500,00	300,00
								Rofdjurs dödande.....	50,00	—	—	—	878,00	928,00	185,60
								<i>Allmän ordning och säkerhet samt diverse:</i>							
								Skjutöfnings befrämjande....	—	3,000,00	2,000,00	—	—	5,000,00	1,000,00
								Utgifvande af ekonomiska kartor.....	—	—	2,000,00	—	2,150,68	4,150,68	830,13
								<i>Förvaltningskostnader, arvoden till landstingets tjänstemän och betjening.....</i>	640,00	640,00	640,00	640,00	640,00	3,200,00	640,00
								Resekostnad för landstingsmän och revisorer.....	1,235,79	572,08	546,22	524,57	660,16	3,538,82	707,76
								Hyra af landstingets lokal och lysekostnader.....	120,75	130,75	130,75	121,50	126,50	630,25	126,05
								Prenumeration för tidskrifter m. m.....	100,00	100,00	100,00	100,00	130,00	530,00	106,00
								Annons- och tryckningskostnader, skrifmaterialier och porto m. m.....	86,81	121,94	128,23	80,94	247,89	665,81	133,16
								<i>Utgående tillgångar:</i> Inventarier.....	347,40	353,90	360,40	368,15	400,15	1,830,00	366,00
								Fordringar och kontant.....	13,588,69	12,437,15	10,241,85	12,056,34	7,678,66	56,002,89	11,200,58
Summa	21,753,58	24,236,30	25,473,07	26,274,48	29,492,17	127,229,50	25,445,90	Summa	21,753,58	24,236,30	25,473,07	26,274,48	29,492,17	127,229,50	25,445,90

Landstingets räkenskaper.

Örebro län

I *tekniska söndags- och aftonskolan i Örebro*, grundlagd i Januari 1865, lemna elementarskolans lärare med begagnande af dess lokal och undervisningsmateriel de flesta aftnar i veckan undervisning åt i yrkena redan anställde personer till ett antal af mer än 120, ungefär hälften af hvardera könet. Skolan underhålles genom ett årligt anslag från staden af 750 kronor samt afgifter af lärjungarne.

Slöjdskolorna för flickor i Nora och Lindesberg äfvensom den i Askersund fortsätta sin verksamhet, och den Sahlfeldtska donationen till en slöjdskola i Kräklinge användes fortfarande på samma sätt, som i förra berättelsen omnämndes.

Redan 1869 anslag landstinget tillsvärdare 300 kronor årligen till understöd åt de församlingar, som i sina folkskolor ville införa *undervisning åt flickor i handaslöjder*. Detta anslag höjdes 1871 till 600 kronor och 1872 till 900 kronor, hvarjemte sistnämnda års landsting anslag 1,500 kronor till befrämjande af slöjdskolor eller så kallade läroverkstäders för gossar inrättande inom länet. 1873 års landsting höjde för 5 år anslaget för meddelande af ändamålsenlig undervisning åt flickor i nödigaste qvinliga handaslöjder till 1,200 kronor och beviljade för påföljande år 2,000 kronor till underhåll och ytterligare inrättande af *slöjdskolor för gossar*; hvilket sistnämnda beslut förnyades vid 1874 och 1875 års landsting. Med hjälp af dessa anslag, som ställdes till länets hushållningssällskaps förvaltningsutskotts förfogande, hafva i åtskilliga af länets församlingar underhållits slöjdskolor för såväl flickor som gossar. 1875 funnos 16 dylika skolor för flickor, en i hvardera af länets fyra städer samt landtkommunerna Almby, Ekeby, Gellersta, Snaflunda, Viby, Qvistbro och Tångeråsa, en gemensam för Ånsta och Långbro samt två i Asker och två i Nora bergsförsamling. Samma år funnos 9 med bidrag af landstinget underhållna slöjdskolor för gossar, nemligen i Örebro, Askersund, Edsberg, Hidinge, Snaflunda, Nora bergsförsamling och Viby samt två i Asker. I flickskolorna öfvades i första rummet linnesöm, klädesöm, strumpstickning och lagning af kläder, vidare märkning af linne, halmflätning och spånad, samt slutligen kardning, väfnad, täckstickning och tillskarning. I gosskolorna meddelades hufvudsakligen undervisning i allehanda slags trä- och smidesarbeten, samt äfven något i sadelmakeri och måleri m. m. — Om nyttan och behovet af dessa läroanstalter är man allmänt ense; också har deras antal år från år ökats och stiger än vidare, under det de allt flitigare besökas och den undervisning, der meddelas, blir allt mer lämplig och ändamålsenlig, hvarigenom slöjdskickligheten hos allmänheten bör vinna ej ringa utveckling.

Genom försäljning och utdelning af växter samt undervisning i trädgårdsskötsel söker *Örebro trädplanterings- och trädgårdsförening*, som tid efter annan uppmuntrats med understöd af länets hushållningssällskap och landsting, fortfarande verka för spridande bland allmänheten af kännedom i och sinne för trädplantering och trädgårdsodling.

Till kreditens och företagsamhetens underlättande finnas inom länet följande inrättningar:

Örebro enskilda bank, hvars verksamhet och utveckling under åren 1866—1870 var hämmad och tryckt af en mängd vidriga och brydsamma förhållanden, har under den femårsperiod,

denna berättelse omfattar, utan någon störande inverkan gått betydligt framåt och genom en år från år ökad utveckling och omsättning i sin rörelse arbetat med en framgång, hvars resultat blifvit lika gynnsamma för lottegarne, som gagneliga för den ort, inom hvars område banken utöfvar sin verksamhet. Anledningen till detta framåtskridande torde vara att söka ej blott uti en omsorgsfull förvaltning af bankens angelägenheter, utan äfven i de för länets jordbruk gynnsamma sista åren samt i den derunder uppenbarade större liflighet och företagsamhet inom öfriga näringsgrenar, hvilka förhållanden åter utöfva en gynnsam vevverkan på de inrättningar, som hafva till syftemål att uppsamla de hopsparade och lediga kapitalen samt åter utsprida dem såsom rörelsemedel för handeln och industrien. Under år 1870 uppgick totalrörelsen eller omsättningen å diskont- och vev-, kreditiv-, upp- och afskrifnings- samt depositions- räkningarna, i jemna riksdalertal räknadt, till 50,589,134 r:dr, men har denna summa för hvarje år derefter tillvuxit, till dess den år 1875 uppgick till 100,592,300 kronor; och då postremissvexlarnes sammanlagda försäljningssumma förstnämnda år belöpte sig till 9,699,284 r:dr, uppgick denna summa år 1874 till 19,039,843, men nedgick åter 1875 till 16,531,044. Lagsökningarnas belopp och antal hafva deremot för hvarje år successivt minskats, så att då år 1870 uppvisade ett antal af 18 stycken lagsökningar för tillhoppa 27,820 kronor, utgjorde deras antal år 1875 endast tre stycken för ett sammanräknadt belopp af blott 1,100 kronor. Såsom en följd af denna under lyckliga förhållanden skedd utveckling af bankens verksamhet, har äfven dess vinst på rörelsen eller nettobehållningen år från år ökats, så att denna behållning från år 1870, då den utgjorde 196,846 kronor 92 öre, uppgått till 293,793 kronor 58 öre, hvartill den belöpte sig år 1875, eller nära 15% af grundfonden; dock hafva utdelningarna till lottegarne under de sista åren ej varit högre än 9%, hvarigenom i stället reservfonden vunnit tillökning från 19,045 kronor 35 öre år 1870, till 470,363 kronor 18 öre år 1875; och utgjorde enligt sistnämnda års bokslut de osäkra fordringarna endast 3 kronor. Utlåningsräntan har under redogörelsetiden varierat från 5 till 6½%. Kommissionskontorens antal ökades år 1873 med ett nytt sådant uti Karlsskoga, hvaremot det förut befintliga afdelningskontoret i Strömstad, som icke motsvarat de vid dess inrättande afsedda ändamål, indrogs år 1874, då dess rörelse öfvertogs af Göteborgs enskilda bank. Tiden för bankens nuvarande fjerdje oktroj utgår den 30 November 1877, och har uppå styrelsens derom gjorda ansökning Eders Kungl. Maj:t genom nådig kungörelse den 7 sistlidne Juli beviljat banken förlängd oktroj att gälla till slutet af år 1887.

Örebro läns särskilda hypoteksförening. Äldre afdelningen hade vid 1875 års slut 2,786 delegare, hvilka för jordegendom till ett sammanräknadt uppskattningsvärde af 21,521,159 kronor 70 öre sökt och erhållit inträde i föreningen samt belåningsrätt för tillsammans 10,568,493 kronor 50 öre, hvilken belåningsrätt begagnats för 9,889,220 kronor.

Yngre afdelningen hade vid 1875 års slut 1,021 delegare, hvilka för jordegendom till ett uppskattningsvärde af 12,084,699 kronor 05 öre och taxeringsvärde af 11,174,940 kronor 62 öre erhållit inträde i föreningen och belåningsrätt för 5,280,800 kronor, hvilken begagnats för 4,559,300 kronor.

Örebro läns särskilda hypoteksförenings ställning den 31
December 1875.

Äldre afdelningen.			
<i>Tillgångar.</i>			
Till delegarne utgifna amorteringslån på 40 år.....	9,889,220,00		
Efter afdrag af skedd amortering.....	2,441,765,84	7,447,454,16	
Tillsvidare förräntade medel:			
Extra lån på viss tid eller uppsägning	504,130,00		
Inköpta Allm. Hyp. bankens obligationer.....	294,500,00		
Hos banker och bankirer.....	881,470,01	1,630,100,01	
Kapitalrabatter.....		896,625,00	
Räntor o. förvaltningsbidrag m. m.:			
Förfallna ej inbetalda.....	81,445,02		
Ej förfallna.....	208,450,60	289,895,62	
Förskott och diverse.....		1,072,12	
Kassabehållning.....		47,93	
Fastigheter, huset N:o 8 Köpmangatan.....		86,209,45	
Inventarier.....		5,458,34	
Summa kronor	—	—	10,356,862,63
Osäkra fordringar förda inom linien	39,824,16		
<i>Skulder.</i>			
1851 års utländska amorteringslån på 40 1/2 år mot 4 % ränta och 1 % amortering å B:co Mark 6,000,000 å 133 1/3.....	8,000,000,00		
Efter afdrag af skedd amortering.....	3,277,600,00	4,722,400,00	
1860 års utländska amorteringslån på 40 1/2 år mot 4 % ränta och 1 % amort. å B:co Mark 4,000,000 å 133 1/3.....	5,333,333,33		
Efter afdrag af skedd amortering.....	1,132,133,33	4,201,200,00	8,923,600,00
Till yngre afdelningen, lån.....	602,870,14		
Till banker och bankirer.....	14,155,06	617,025,20	
Upplupna ej förfallna räntor.....		89,242,62	
Förfallna, ej presenterade räntekuponger och obligationer.....		368,293,34	
Reservfonden.....		358,701,47	1,433,262,63
Summa kronor	—	—	10,356,862,63
Yngre afdelningen.			
<i>Tillgångar.</i>			
Till delegarne utgifna amorteringslån på 40 år.....	4,559,300,00		
Verkställd amortering.....	188,721,60	4,370,578,40	
Lån till äldre afdelningen.....		602,870,14	4,973,448,54
Förvaltningsbidrag, räntor m. m.:			
Förfallna ej betalda.....	13,173,24		
Ej förfallna.....	77,679,72	90,852,96	
Kassabehållning.....		4,97	90,857,93
Summa kronor	—	—	5,064,306,47
<i>Skulder.</i>			
Amorteringslån af Allmänna hypoteksbanken.....	4,559,300,00		
Verkställd amortering.....	188,721,60	4,370,578,40	
Förskottslån af Allm. hypoteksbanken.....		608,730,71	4,979,309,11
Räntor, förvaltningsbidrag m. m.:			
Upplupna, ej förfallna.....		68,644,78	
Besparings- eller reservfond.....		16,352,58	84,997,36
Summa kronor	—	—	5,064,306,47

För *Mälareprovinsernas hypoteksförenings* verksamhet inom länet är Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke heller nu i tillfälle att redogöra.

Både som kreditanstalter och sparbanker verka de så kallade *folkbankerna*. Till de under förra perioden inrättade folkbankerna i Örebro och Hallsberg hafva sedermera kommit tvenne, en i Nora och en i Fellingsbro. De olika slagen af dessa bankers rörelse äro i förra berättelsen angifna. *Örebro folkbank*, hvars rörelse 1870 under de nio månader, det årets bokslut omfattade, uppgick till 2,454,412 kronor 50 öre, hade 1875 en omsättning å diskont-, depositions-, upp- och afskrifnings-, kreditiv-, vaxel- och sparbanksrörelse å tillsammans sexton millioner trehundra tjugotre tusen fyrahundra sjutton kronor 62 öre. Bankdelegarnes antal hade under qvinqvenniet stigit från 301 till 595 och grundfonden från 43,382 kronor 49 öre till 114,472 kronor 64 öre. Bankens hela vinst för sista året uppgick till 22,151 kronor 9 öre eller mer än 23 % af det vinstberättigade kapitalet, hvarå dock endast 10 % utdelades till delegarne och återstoden till största delen öfverfördes till reservfond och outdelade vinstmedel, hvarigenom reservfonden uppbringades till 20,000 kronor och outdelade vinstmedlen till 9,318 kronor 57 öre. Å sparkasseräkning inestodo vid 1875 års slut 358,600 kronor 57 öre, hvarå insättarne tillgodoföras 5 % ränta. — *Hallsbergs folkbanks* omsättning 1875, hufvudsakligen å diskont-, depositions-, upp- och afskrifnings- och sparbanksrörelse, uppgick till ett sammanräknadt belopp af 1,220,158 kronor 21 öre. Delegarnes antal var vid årets slut 148 och grundfonden 25,654 kronor 15 öre. Af årets vinst, 3,980 kronor 62 öre, utdelades till delegarne 8 % å deras inestående medel och afsattes till reservfond och framtida disposition 1,360 kronor 75 öre, hvarigenom reservfonden uppbringades till 2,307 kronor 44 öre och outdelade vinstmedlen till ett belopp af 3,000 kronor. Å sparkasseräkning inestodo vid 1875 års slut 197,784 kronor 25 öre, derå insättarne erhålla 5 % ränta. — *Nora folkbank*, som med år 1875 började sin verksamhet, omfattande diskont-, upp- och afskrifnings-, depositions- och sparbanksrörelse, hade vid årets slut 217 delegare, en grundfond af 35,213 kronor 14 öre och en reservfond af 684 kronor 92 öre. Omsättningen under året uppgick till 934,652 kronor 56 öre och vinsten till 4,457 kronor 68 öre. Å sparinsatsers räkning inestodo vid årets slut 15,185 kronor 78 öre mot 5 % ränta. — *Fellingsbro folkbank*, hvars reglemente fastställdes den 9 Februari 1876, har helt nyligen börjat sin verksamhet.

För de egentliga *sparbankerna*, af hvilka en i Asker Tab. N:o 13. började sin verksamhet med år 1874, deras rörelse och ställning redovisas i bilagde tabell N:o 13, hvarjemte (å nästa sida) bifogas särskild uppgift rörande hvarje sparbank för år 1875. Enligt den vid förra berättelsen fogade tabell hade 1870 största antalet delegare en behållning af 10 kronor och derunder, hvaremot nu åberopade tabell visar att största antalet delegare alla åren under qvinqvenniet haft i behållning mellan 100 och 500 kronor. Antalet delegare i sparbank, som, delegarne i Örebro folkbanks sparkassa oberäknade, 1870 uppgick till 10,517, hade 1875 år för år stigit till 22,005, deras behållning under samma tid från 1,877,219 kronor 57 öre till 4,945,724 kronor 17 öre, samt grund- och reservfondernas belopp från 135,956 kronor 43 öre till 233,729 kronor 84 öre.

Uppgift om sparbankerna i Örebro län år 1875.

Örebro Askersund Nora Linde Asker Länås Mellösa Sköllersta Kumla Lerbäck Kråklinge Viby Karlsgårds Grythytt Hjulsjö Fellingsbro Ramsberg Ljusnarsberg	Antal delegare.		Delegarnes behållning.						Sparbankernas egna fonder.			
	Begynnelseår.	Vid årets början.	Insatta belopp under året.	Räntor.	Summa.	Uttagna belopp.	Vid årets slut.	Vid årets början.	Inkomster under året.	Summa.	Förvaltningskostnader m. m.	Vid årets slut.
1836	8,687	2,199,094,10	551,605,50	113,730,97	2,864,430,87	399,556,99	2,534,873,88	103,233,54	32,922,89	136,156,43	19,483,84	116,672,59
1840	1,382	164,664,51	33,666,99	7,379,57	205,711,07	38,464,81	172,246,26	11,370,59	2,977,49	14,347,88	824,78	13,525,10
1855	2,323	691,066,97	113,484,58	34,662,44	839,209,99	102,539,09	736,670,90	40,062,17	6,609,06	46,667,23	2,894,07	43,773,16
1859	1,193	208,425,59	68,607,90	10,986,53	288,020,92	43,818,04	244,201,88	6,761,44	2,689,50	9,450,74	923,17	8,527,57
1874	269	24,450,26	20,108,96	1,609,60	46,168,82	2,533,96	43,634,86	111,42	412,05	523,47	37,68	425,79
1845	294	78,876,60	6,333,15	3,694,66	88,574,41	12,670,17	76,204,24	2,350,88	736,74	3,087,57	218,83	2,868,74
1850	414	26,421,19	7,046,96	1,236,71	33,794,86	1,994,75	31,800,11	1,377,84	357,06	1,734,40	75,75	1,658,65
1848	629	9,791,96	3,505,04	504,03	13,801,02	1,675,94	12,125,08	209,57	115,19	324,76	95,00	299,76
1866	397	136,810,06	27,102,32	6,834,79	170,747,17	15,309,92	155,437,25	1,935,50	1,491,81	3,427,31	732,59	2,704,72
1861	65	83,260,59	11,978,01	1,799,24	47,037,84	5,192,48	41,845,36	654,48	274,15	928,63	68,00	860,63
1834	85	8,060,60	2,389,00	415,57	10,865,17	689,04	10,176,13	260,43	76,85	327,28	30,00	297,28
1853	74	69,920,61	13,310,99	3,651,42	86,883,02	8,110,20	78,772,82	923,09	734,08	1,657,17	531,50	1,125,67
1868	653	112,716,05	36,664,82	5,667,88	154,948,75	21,228,56	133,720,19	5,841,56	1,654,84	7,496,10	466,19	7,029,91
1866	474	116,998,25	41,157,09	6,694,39	164,849,73	16,744,12	148,105,61	1,600,60	1,384,89	2,985,49	248,69	2,736,80
1866	358	99,457,34	24,575,98	3,568,95	95,213,13	11,866,10	83,347,03	1,854,58	444,00	2,298,58	—	2,298,58
1853	1,229	198,439,66	24,979,25	10,037,53	233,456,44	14,983,90	218,472,54	10,882,81	2,665,17	13,548,01	1,140,43	12,407,58
1859	326	47,806,58	6,242,65	2,495,64	56,544,87	4,544,33	52,000,54	4,017,84	707,90	4,725,74	121,75	4,603,99
1858	895	151,038,47	29,519,00	7,862,86	188,420,33	16,393,04	172,027,29	10,637,16	1,992,31	12,569,47	640,00	11,929,47
Summa (Spb. 18)	20,273	3,308,23,581	1,576,22,005	4,343,906,65	1,022,278,19	222,762,77	5,588,969,61	643,245,44	4,945,724,17	204,074,95	58,184,18	262,259,13

Ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Örebro, som motager insatser för beredande af lifränta eller kapital, hade vid 1870 års slut en fond af 116,796 kronor 25 öre, hvaraf 60,794 kronor 7 öre blifvit af 200 personer insatta för bildande af lifränta och 53,708 kronor 96 öre af 232 personer för bildande af kapital; 746 kronor 60 öre utgjorde reservfond och 1,546 kronor 62 öre donerade och reserverade medel. Vid 1875 års slut uppgingo anstaltens fonder till 263,865 kronor 82 öre, så fördelade:

Besparingsfond för bildande af kapital med förbehåll af återbetalning vid dödsfall insatt af 1,024 st.....	85,423:	19
utan dylikt förbehåll af 392 st.....	42,824:	57
Lifränta med förbehåll insatt af 840 st.....	47,005:	94
D:o utan förbehåll insatt af 2,067 st....	67,262:	44
Lifräntefond för 2 män och 9 kvinnor eller 11 st.....	10,775:	45
Reservfond	2,247:	98
Donationsfond	8,326:	25
Summa 4,334 personer, kronor 263,865:		82

I sammanhang härmed torde böra omnämnas en år 1871 stiftad "Fosterländsk förening i Örebro län" med styrelse i Örebro stad, hvilken förening har till ändamål att motverka fattigdom genom att söka med upplysningar, råd och uppmuntringar framkalla nyttig verksamhet, omtanke och sparsamhet, och såmedelst befrämja allmänt välbstånd. Föreningens medlemmar, till antalet 252, äro spridda uti alla länets socknar; dess tillgång bildad genom årsavgifter och frivilliga bidrag utgör 1,815 kronor 46 öre och föreningens verksamhet går hufvudsakligen ut på att uppmuntra den arbetande klassen till insatser i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt och sparbank, dervid för mindre bemedlade föreningen erlägger förvaltningsavgifterna.

Försäkringsanstalter. Örebro läns brandstodsbolags ansvarighetsbelopp för hvarje år af perioden, antalet inträffade brandskador och utbetalda ersättningsbelopp inhemtas af nedanstående tabell:

År.	Ansvarighetssumma.		Inträffade brandskador.		Utbetalda ersättningsbelopp.	
	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Öre.
1871 ¹ / ₃ —1872 ¹ / ₃	76,825,800	49	70,205	30		
1872 ¹ / ₃ —1873 ¹ / ₃	81,461,080	29	23,885	27		
1873 ¹ / ₃ —1874 ¹ / ₃	87,110,670	36	23,833	40		
1874 ¹ / ₃ —1875 ¹ / ₃	90,284,300	36	39,150	97		
1875 ¹ / ₃ —1876 ¹ / ₃	97,329,800	58	93,045	62		

Debiteringsbeloppet för hvarje 100 kronor af försäkringssumman utgjorde 1871: 11 öre, 1872: 5 öre, 1873: 4 öre, 1874: 6 öre, 1875: 10 öre.

För försäkring mot eldskada äro särskilda bolag bildade i Lerbäck och Karlsgårds socknar och numera äfven i Fellingsbro. Sistnämnda bolag, hvars reglemente fastställdes den 10 Februari 1873, hade den 13 Mars innevarande år en försäkringssumma af 2,947,410 kronor. Dylika försäkringar meddelas

ock här af Allmänna brandförsäkringsverket för byggnader å landet, af Städernas brandstodsbolag, samt af försäkringsbolagen Skandia, Svea m. fl.

För ett inom länet bildadt bolag till försäkring mot *hagel-skada* är reglemente af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt den 4 Augusti 1875. Efter det delaktighet i bolaget teknats till ett försäkringsbelopp af 2,000,000 kronor, konstituerades bolaget och trädde i verksamhet den 17 Juni detta år.

Qvistbro *kreatursförsäkringsbolag*, med reglemente af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt den 16 Juni 1875, meddelar försäkring till ersättande af husdjur, som dö eller lida sådan skada, att de måste dödas. Ett dylikt bolag är ock bildadt i Nora, för hvilket reglemente dock först detta år fastställts.

Sjukvårdsanstalter. Vid *Örebro läns lasarett och kurhus*, som i föregående berättelse finnes beskrifvet, hafva under dessa fem år inga andra förändringar egt rum, än att dess ekonomibyggnad blifvit förlängd, inrymmande mangelkammare, obduktionsrum och likrum, till hvilka lägenheter den förut varande vattenledningen blifvit utsträckt; en källare anlagd under samma byggnad och en större vedbod uppförd, samt mera ändamålsenliga klosetter anbringade uti kurhusets sjukrum.

Antalet sängplatser och sängar är ock oförändradt. Legosängsavgiften har för å lasarettsfördelningen intagne patienter varit:

	För allmänna sjukrum.	För enskilda sjukrum.
För år 1871	42 öre.	1 krona.
» » 1872	50 »	1 »
» » 1873, 1874 och 1875		
för länets invånare	50 »	1,25.
för andra län.....	1 krona.	1,50.
för därefter.....	75 öre.	

Antal vårdade patienter och deras underhållsdagar har utgjort:

	<i>Lasarettet.</i>		<i>Kurhuset.</i>		<i>Summa.</i>	
	Personer.	Dagar.	Personer.	Dagar.	Personer.	Dagar.
1871.....	225	9,724	117	5,569	342	15,293
1872.....	226	11,383	84	2,691	310	14,074
1873.....	219	9,551	160	2,137	379	11,688
1874.....	260	11,540	28	956	288	12,496
1875.....	242	9,648	54	2,274	296	11,922
Tillsammans.....	1,172	51,846	443	13,627	1,615	65,473
I medeltal.....	234,4	10,369,2	88,6	2,725,4	323	13,094,6
Patienternas medeltal för hvarje dag.....	28,41		7,47		35,88	
Högsta antalet.....	46		31			
Lägsta »	13		0			
Underhållsdagarnes medeltal för hvarje sjuk.....		44,24		30,76		40,54.

Därefter, som äro fyra, hafva nästan ständigt varit upptagna till förvarande af sinnessjuka.

Inkomsterna, som utgjorts af legosängsavgifter, räntemedel m. m. samt för åren 1871, 1872 och 1873 af kurhusmedel efter 25 öre för hvarje mantalsskrifven person, och för åren 1874 och 1875 af sjukvårdsavgift, utgående med 40 öre för mantalsskrifven man och 20 öre för mantalsskrifven qvinna, hafva uppgått

för år 1871 till	23,415: 70.
» » 1872 »	23,809: 44.
» » 1873 »	25,381: 60.
» » 1874 »	30,828: 53.
» » 1875 »	30,686: 02.

Tillsammans 134,121: 29.

I medeltal

26,824: 26.

Utgifterna hafva belöpt sig .

för år 1871 till	20,645: 61.
» » 1872 »	17,662: 74.
» » 1873 »	15,500: 67.
» » 1874 »	21,435: 57.
» » 1875 »	20,292: 23. 95,536: 82;

deruti inbegripna kostnaderna för här ofvan omnämnda nybyggnader.

Dessutom har enligt landstingets beslut till understöd åt de i föregående berättelse omnämnda *distriktssjukhusen i Nora, Lindesberg, Ljusnarsberg* och *Bo*, efter enahanda grunder, som der finnas angifna, utbetalts:

för år 1871.....	4,750: 50.
» » 1872.....	5,051.
» » 1873.....	4,922.
» » 1874.....	4,332: 50.
» » 1875.....	5,208: 50. 24,264: 50.

Tillsammans 119,801: 32.

I medeltal..... 23,960: 26.

Utom dessa sjukvårdsinrättningar finnas fortfarande vid *Ämmeberg* och zinkgrufvorna tvenne *sjukhus*, med tillsammans 20 sjuksängar, hvilka underhållas af bolaget "Vieille Montagne" med något mindre tillskott af dess arbetare.

De mest anlitade *helsobrunnar* inom länet äro *Porla brunn*, årligen besökt af mellan 600 och 700 personer, och *Loka bad- och brunnsinrättning*, som de senare åren varit besökt af omkring 300 betalande badgäster, samt 125 fattiga gratister. *Adolfsbergs brunn*, å *Örebro stads område*, var förra året besökt af 200 personer, och vid *Fors i Fellingsbro socken* har brunngästernas antal de senare åren varit omkring 70. Åtskilliga *helsokällor* af mindre betydenhet besökas fortfarande af kringliggande allmoge.

Inom länet finnas fortfarande 5 *provinsial-läkare* och lika många *distriktsläkare*, då *distriktsläkarebefattningen* i *Karlskoga* för närvarande icke är tillsatt. *Örebro* har två *stadsläkare*, af hvilka den ene äfven är *lasarett- och kurhusläkare*; och äro der boende två *militärläkare* och en *enskild praktiserande läkare*. I hvar och en af länets öfriga städer är en *stadsläkare* anställd; hvarförutom finnes i *Lindesberg* en *enskild praktiserande läkare*.

Fältskärer äro desamma som i förra berättelsen omnämndes och *barnmorskor* finnas i alla länets städer och socknar.

Utom *länsdjurläkaren* finnas 7 *djurläkare* bosatta i olika trakter af länet.

Något nytt *apotek* har icke under perioden inom länet inrättats.

Sundhets- och kommunalnämndernas verksamhet i och för den *allmänna helsovården* har till följd af det lyckliga förhållande, att länet icke under denna period varit hemsökt af någon allmän farsot, endast högst obetydligt tagits i anspråk. För befordrande af renlighet och snygghet inom de fattiges hem hafva de dock fortfarande verkat och på sådant sätt bidragit att förekomma smittosamma sjukdomars utbredande.

Till de förteckningar å *donationer*, anslagna till välgörande ändamål inom kommunerna, *Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande* i föregående berättelser meddelat, har *Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande* nu icke något att tillägga. Såvidt

Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande erfarit, handhafvas de donerade medlen väl och afkastningen användes för de dermed afsedda ändamål.

Den år 1813 genom gåfva af dåvarande Kronprinsen sedermera Hans Majestät Konung Carl XIV Johan grundade fond, som förvaltas af länets allmänna fattigvårdsstyrelse, uppgick vid 1870 års slut till 86,807 kronor 2 öre. Från fonden lemnas räntefria lån till kommuner för beredande af arbetsförtjenst åt fattige samt understöd för anskaffande af laga försvar och stadig sysselsättning åt straffade personer; hvarjemte fonden understödjer kommuner i fattigvård åt personer, som efter lång tids frånvaro fallit fattigvården till last. Eburu detta sätt för användande af någon del af fondens afkastning, hvaraf större delen hvarje år lagts till kapitalet, väl icke varit utan sin nytta, har man dock ansett, att ett så stort samladt kapital skulle kunna på ett mera ändamålsenligt, mera fruktbringande sätt i donationens syfte användas till länets bästa. I detta afseende hafva åtskilliga förslag blifvit väckta och afhandlats hos landstinget, men ännu icke ledt till något definitivt beslut.

Af statsmedel hafva till *qvarlevande landtvärnsmän* från 1808 och 1809 årens krig utbetalts:

1871	till 29 landtvärnsmän	28 kronor	till hvardera,	812 kronor,
1872	» 26	» 34	»	884 »
1873	» 21	» 40	»	840 »
1874	» 13	» 50	»	650 »
1875	» 9	» 50	»	450 »

För att från återfall i brott söka bevara fångar, som, länet tillhörige, från något af rikets häkten frigifvits, och för att taga vård om unga, vanartade personer, som dertill anmälas, bildades vid allmän sammankomst i Örebro den 20 September 1875 "Örebro läns skyldsförening". Återstoden af året upptogs nästan uteslutande af arbete för föreningens organisation m. m., så att dess egentliga verksamhet för det mål, hvarför den bildats, ej faller inom denna period.

Tab. N:o 14. De upplysningar, som om *fattigvården* erhållits, finnas sammanförda i härhens underdånigst bifogade tabell N:o 14. Enligt senaste femårsberättelse utgjorde de fattigas antal 1870: 7,242, af hvilka 2,455 erhållit full försörjning och 4,787 endast bidrag till sitt uppehälle. År 1875 hörde till förra kategorin 2,541 personer och till den senare 4,124. Den förra hade ökat med 86 personer, men den senare minskats med 663. Hela antalet fattighjon hade således minskats med 577 personer och i förhållande till folkmängden från en fattig på 23,17 af länets in-

vånare till en fattig på 26,73. Fattigvårdsutgifterna, som 1870 uppgingo till 234,741 kronor 3 öre, hade det oaktadt 1875 stigit till 276,194 kronor 75 öre, så att, då hvarje understödsgare 1870 i medeltal erhöill 32,4, belöpte sig 1875 på hvar och en i det närmaste 41 kronor 47 öre, hvilken tillökning väl torde härleda sig från något bättre underhåll, men hufvudsakligen från penningevärdets fall. För ett bättre och ändamålsenligare ordnande af sin fattigvård har en och annan kommun dels beslutit inköpa, dels inköpt egendom för inrättande af s. k. fattigårdar, men någon dylik har ännu ej blifvit fullt ordnad. Örebro stad har deremot en väl ordnad arbetsinrättning, som synes komma att väsentligen minska stadens utgifter för fattigvården.

Rörande länets **städer** torde, utöfver hvad förut blifvit anfördt, särskildt böra nämnas:

Örebro stads *folkmängd*, som under förra perioden minskades med 145 personer, från 9,056 till 8,911, har, hufvudsakligen till följd af inflyttningar från andra orter, under qvinvennet åter ökat med något öfver 16% till 10,385 personer, som den enligt mantalslängderna vid förra årets slut utgjorde. Antagliga orsaken till skillnaden i folkmängdsuppgifterna från staden enligt husförhålls- och mantalslängderna är förut angifven. Antalet *fabriker och manufakturinrättningar*, som under föregående period äfven minskades, har nu åter något ökat och uppgick 1875 till 26 med 468 arbetare, deraf 257 män och 67 kvinnor öfver 18 år, samt 144 barn. Egarne voro 22 män, 1 kvinna och 6 bolag. Tillverkningsvärdet vid dem alla uppgick till 1,051,404 kronor 28 öre och sammanlagda bevillningen till 1,299 kronor 40 öre. Handverkarnes och deras arbetares antal uppgick, de förre till 197 män och 9 kvinnor, och de senare till 132 män och 8 kvinnor, samt bevillningen för rörelsen sammanlagdt till 1,431 kronor 50 öre. Då bevillningen räknas till 1 procent af behållna inkomstbeloppet, belöper sig såsom årsinkomst å hvarje fabriksidkare 4,812 kronor 59 öre och å handverkare 694 kronor 80 öre. Antalet *handlande*, som försälja varor i bod eller från andra upplagsställen inom och utom staden kringföra och utbjuda varor, utgjorde 1875 tillhoppa 140 män och 73 kvinnor, lemnande i bevillning för rörelsen tillsammans 2,719 kronor 50 öre. Efter ofvannämnda beräkningsgrund utgör således inkomsten för hvarje handlande 1,276 kronor 76 öre. Spanmål, ladugårdsprodukter och köpmannavaror utgöra fortfarande hufvudsakligaste föremålen för varuutbytena. Torghandelns liflighet fortfar äfven, och uppköpen af landtmannaprodukter för afsättning på hufvudstaden och andra orter till-

Tab. Litt. F. Summarisk redogörelse öfver statsbidrag jemte andra utskylder och afgifter i Örebro stad för åren 1871—1875.

År.	S t a t s m e d e l.										Diverse verks medel.						
	Ränta.	Kronotonde-spanmålsmedel.	Båtsmansvakansafgift.	Mantalspennningar.		Bötesmedel, kronans.		Allmän bevillning.		Tilläggsbevillning.		Brännvinsförsäljningsafgifter.	Sjukvårdsmedel.		Folkskolemedel.		Riddarhusmedel.
				Influtet.	Restantier.	Influtet.	Restantier.	Influtet.	Restantier.	Influtet.	Restantier.		Influtet.	Restantier.	Influtet.	Restantier.	
1871...	272,98	1,088,64	543,74	1,135,00	90,40	2,020,05	4,256,65	20,249,85	380,77	7,610,98	126,39	34,263,59	991,57	74,91	1,109,00	90,40	70
1872...	272,98	1,088,64	510,34	1,191,90	131,60	3,503,09	3,893,37	24,116,51	652,34	69,54	39,50	34,517,36	1,048,46	114,20	34,60	38,20	65
1873...	272,98	1,088,64	592,41	1,327,80	106,20	3,386,67	3,324,86	26,927,97	604,48	2,50	6,00	58,063,49	1,171,75	89,25	0,40	0,80	65
1874...	272,98	1,088,64	689,44	1,398,60	104,80	4,536,17	3,069,67	29,460,77	694,05	1,50	—	72,350,17	1,391,70	103,15	—	—	60
1875...	272,98	1,088,64	551,33	1,453,40	109,00	4,496,83	2,146,01	30,613,20	735,51	—	—	73,440,80	1,453,40	109,00	—	—	65

taga alltmer. Summarisk redogörelse för influtna statsbidrag jemte hvarje års restantebelopp innefattas i tabell Litt. F.

Nedanstående öfversigt af stadens kommunalutskylder och finanser för åren 1871—1875 och uppgift å stadens finansiella ställning vid 1870 års slut, tabell Litt. G., visar, att det belopp, som måst från stadens invånare uttaxeras, i medeltal för hvarje år utgjort 27,100 kronor, hvilket belopp understiger årliga uttaxeringen för de fem förutgångna åren med 2,600 kronor. Härtill kommer dock fattigvårdsafgiften, hvilken, för år 1875 uppgående till 17,240 kronor, understeg afgiften för år 1870 med 970 kronor. Stadens kontanta tillgångar, hvilka vid 1870 års slut uppgingo till nära tvåtredjedelar af dess skuld, stå nu i det förhållande till den senare, att tillgångarna med 170,887 kronor 95 öre öfverstiga skulderna. Den för staden viktiga frågan om återvinnande till densamma af den till staden *donerade jord* är nu på domstols pröfning beroende.

Tab. Litt. G. Öfversigt öfver Örebro stads kommunalutskylder och finanser enligt drätselkammarens räkenskaper för åren 1871—1875.

	Kronor.	öre.
Enligt räkenskaperna visar sig förhållandet med stadens årliga inkomster och utgifter, som höra till drätselkammarens förvaltning, i medeltal som följer:		
<i>Inkomster.</i>		
Hamn- och marknadsinkomster, arrenden af jordar, hushyror m. m.	15,800,00	
Brävninstörsäljningsafgifter	67,600,00	
Ränta och amortering å utlånade medel	30,900,00	
Uttaxerade kommunalutskylder	27,100,00	
	141,400	00
<i>Utgifter.</i>		
Ränta och amortering å upplånade medel	46,600,00	
Löner till tjenstemän och betjente	20,400,00	
Underhåll af stadens hamn m. fl. vanliga omkostnader	2,200,00	
Skjutshållning	500,00	
Allmänna byggnaders underhåll	2,900,00	
Tomtreglerings- och gatläggningkostnader	26,900,00	
Gatubelysning	5,500,00	
Brandväsande	5,400,00	
Fångvård	300,00	
Väghållning och brobyggnad	2,900,00	
Diverse utgifter	52,500,00	
	166,100	00
Utgifterna hafva således öfverstigit inkomsterna med	24,700	00
Stadens finansiella ställning vid 1875 års slut:		
<i>Tillgångar.</i>		
Fordringar hos diverse verk och enskilda personer	351,654,56	
Fastigheter, inventarier och naturapersedlar	478,366,89	
Kassabehållning	10,206,31	
	840,227	76
<i>Skulder.</i>		
Till Riksgäldskontoret	254,331,95	
» diverse verk och enskilda personer	415,007,86	
	669,339	81
Tillgångarna öfverstiga således skulderna med	170,887	95

Af läroanstalterna i Örebro framstår först Karolinska skolan, som 1849 ombildades till ett fullständigt *elementarläroverk*, under benämning Karolinska högre elementarläroverket i Örebro och nu eger att på både reala och latin-linien fullt bereda ynglingar till undergående af maturitetsexamen. Skolan har 8 lektorer, deraf en tjenstgör som rektor, 17 adjunkter, 1 extra lärare och 4 öfningslärare, hvilka alla afönas af staten och lemnade under vårterminen 1875 undervisning åt 437 lärjungar, fördelade 55 på reallinien och de öfriga på latinlinien.

Om de *tekniska läroanstalterna* och öfriga tillämpningsskolor i staden är förut nämndt. Rörande *folkundervisningen* derstädes har erhållits följande upplysningar: antalet barn i skolåldern utgjorde under sistlidet år 1,793, hvaraf 881 gossar och 912 flickor, af hvilka mer än $\frac{5}{6}$ -delar erhöilo undervisning i församlingens folk- och småskolor och de öfriga, med undantag af 272, som icke begagnat någon skola, undfingo sin undervisning i allmänt läroverk eller enskilda skolor. Stadens folkskoledistrikt eger en folkskola inom staden för gossar med 2 examinerade lärare, två folkskolor för flickor med 2 examinerade lärarinnor, 2 biträdande oexaminerade lärarinnor och 1 lärarinna i handslöjd samt 8 småskolelärarinnor. Utom norra stadsdelen vid Sofielund finnas 2 småskolor gemensamma för gossar och flickor med 2 lärarinnor och på södra ladugårdsskogen en folkskola med 1 examinerad lärare och 1 lärarinna samt en småskola med lärarinna. För bestridande af kostnaderna för dessa skolor, uppgående sammanlagdt för 1875 till 14,619 kronor 59 öre, hafva användts ränta och inkomst af donationer och fonder 889,74, folkskolemedlen 2,100,00, och uttaxerad belopp jemte barnens skolafgifter 11,629,85, 14,619,59.

För barnaundervisningen verka ock "Örebro enskilda flickskola", och "småbarnskolans vänners" skola på det sätt och med de medel, som i föregående berättelse finnas angifna.

Stadens *fattigvård* understöddes fortfarande af "arbets- och uppfostringsinrättningen", som under sistlidet år med 6,940 kronor 72 öre bekostat utackordering för och underhåll å det så kallade arbetshuset åt 115 barn. Anstaltens fond uppgick förlidet år till 34,600 kronor. Genom fattiga barns uppfostran biträdades ock fattigvården af "1:a Novemberstiftelsen", hvars fond vid 1875 års slut utgjorde 15,200 kronor och hvilken stiftelse under samma år beredt vård och uppfostran åt 19 barn med en kostnad af 1,135 kronor. Af stadens väl ordnade arbetsinrättning, som nu erhållit ny lokal, der stadens alla ordinarie fattig-hjon finnas inrymda, torde man, såsom ofvan är nämndt, kunna vänta sig en ej obetydlig minskning i fattigvårdstungan.

Askersunds stad, hvars *folkmängd*, enligt mantalslängderna, under qvinqvenniet ökats med 125 personer, hade vid 1875 års slut 1,579 invånare. Tillverkningsbeloppen vid stadens *fabriker*, liksom värdena å dessa tillverkningar, synas de sista åren något minskats. Stadens *handel* står på samma punkt som tillföre, och så länge staden måste sakna förbindelse med landets jernvägsnät, samt varuforslingen, den tid sjöfarten är stängd, icke kan göras snabbare och lättare än nu är fallet, lærer stadens handel och industri i allmänhet kunna föga utveckla sig. Handtverkerien synas dock under femårsperioden gått något framåt, men omsättningen af dess arbeten lider och försvaras, som nyss nämndt är, till följd af brist på snabbare kommunikationer.

Vid 1875 års slut funnos i staden och å dess område 8 fabriker med 21 arbetare. Dessa fabriker egdes af 7 män och 1 bolag, hvilka erlade i bevillning för rörelse 188 kronor. Handtverkarnes antal uppgick till 57 män och 5 kvinnor, deras arbetare till 24 och den för rörelsen erlagda bevillning sammanlagdt till 176 kronor. Antalet handlande utgjorde 23 män och 2 kvinnor, lemnande i bevillning för rörelsen tillsammans 346 kronor. Den *dränering* af hela staden, som under förra perioden egt rum, har visat sig af stor nytta, ej minst i sanitärt hänseende, och är man nu sysselsatt med anläggning af *vattenledning* till förbättrandet af brandväsendet och beredande af ett bättre dricksvatten. Stadens *utgifter* betäckas till stor del af bränvinsmedel, och utgjorde stadskassans behållning vid 1875 års slut omkring 1,500 kronor utom dess fordran af hamnkassan 16,000 kronor. Stadens *läroverk* äro desamma, som i föregående berättelser omförmälas.

Nora stads folkmängd, som årligen ökats med några tiotal personer till de två sista åren, under hvilka den åter något minskats, uppgick vid 1875 års slut, enligt mantalslängderna till 1,494 personer. I staden och å dess område funnos då 21 *handtverkare* med 32 arbetare, samt en *fabrik* för tillverkning af tändrör med 6 arbetare. I bevillning för rörelsen erlades af handtverkarne tillsammans 154 kronor 50 öre och af fabriken egare 15 kronor. Af 18 handlande, bland hvilka 3 kvinnor, erlades i bevillning för rörelsen 611 kronor 50 öre. Stadens *inkomster* och *utgifter* hafva uppgått till ungefär enahanda belopp, som i förra berättelsen finnas angifna. Dess der uppgifna tillgångar, afsatta för allmänna byggnader, har man börjat använda för pågående uppförande af ett stadshus. I afseende å stadens *skolor* har icke erhållits några uppgifter, som föranleda tillägg, till hvad i föregående berättelser finnes omförmäldt.

Lindesbergs stad, hvars *folkmängd* enligt mantalslängderna under femårsperioden ökats med nära 300 personer, hade vid 1875 års slut 1,555 invånare. Dess *handel* och *industri* har under nämnda tid, till följd af lättad kommunikation förmedelst Frövi—Ludvika jernväg, för hvars trafik här ofvan särskildt redogöres, varit i ganska märkbart framåtskridande. Inom staden funnos dock förra året endast 3 fabriker med 11 arbetare. Värdet å deras tillverkningar uppgick till 62,090 kronor och den sammanlagda bevillningen i och för rörelsen till 50 kronor. Handtverkarnes antal uppgick till 42, deras arbetare till 25 och den för rörelsen erlagda bevillning till 214 kronor. Af handlande funnos 14 män och 2 kvinnor, hvilka tillsammans erlade i bevillning för rörelsen 234 kronor. Stadens *finansiella ställning*, förut god, har än vidare förbättrats. Dess inkomster under 1875 uppgingo till 20,255 kronor 7 öre och utgifterna till endast 15,806 kronor 36 öre. Stadens samtliga tillgångar voro vid nämnda års slut upptagna till 169,875 kronor 73 öre, deraf fastigheter och inventarier till 156,538 kronor samt fordringar, värdepapper m. m. till 13,337 kronor 73 öre; hvarförutom staden eger donerade fonder, deraf större delen ännu icke får af staden användas, till belopp af 44,925 kronor 15 öre, under det dess skulder endast uppgå till 22,607 kronor 61 öre, hvaraf 12,310 kronor återstå å ett i och för kyrkans återuppbyggande gemensamt med Lindes bergsförsamling upptaget amorteringslån. Efter den våld, som den 11 April 1869 öfvergick staden, har den åter blifvit så *bebyggd*, att endast två af de afbrända tomterna ännu icke blifvit försedda med åbyggnader, och synes mer än sannolikt, att staden inom kort skall hafva vida flere och bättre byggnader, än innan den af elden härjades.

Örebro slott i landskansliet den 29 December 1876.

AXEL BERGSTRÖM.

J. O. Högström.

Aug. Helling.

Tab. N:o 1.
FOLKMÄNGD.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
	Den 31 December enligt presternas summariska uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsstående år.								Enligt årets mönster- rullor approbe- rade be- värings- pligtige.
				Hela folkmängden af			Deraf frie från mantalspen- ningar.			Utskrif- nings- manskap.		
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.			
Å landsbygden.												
År 1871	76,724	79,124	155,848	76,380	78,882	155,262	39,149	42,986	82,135	6,116	806	
» 1872	77,901	80,093	157,994	76,808	79,507	156,315	38,984	43,178	82,162	5,987	833	
» 1873	79,433	81,305	160,738	78,230	80,496	158,726	39,268	43,317	82,585	6,026	857	
» 1874	80,380	82,225	162,605	79,631	81,799	161,430	39,693	43,772	83,465	6,117	1,012	
» 1875	81,205	82,915	164,120	80,485	82,560	163,045	39,991	44,103	84,094	6,116	1,220	
I städerna.												
Örebro År 1871	4,109	5,140	9,249	4,129	5,176	9,305	2,113	2,422	4,535	268	46	
» 1872	4,201	5,257	9,458	4,229	5,302	9,531	2,117	2,389	4,506	299	35	
» 1873	4,284	5,368	9,652	4,416	5,458	9,874	2,177	2,462	4,639	309	38	
» 1874	4,446	5,527	9,973	4,562	5,617	10,179	2,225	2,504	4,729	357	61	
» 1875	4,572	5,621	10,193	4,682	5,703	10,385	2,277	2,485	4,762	385	67	
Askersund » 1871	671	811	1,482	672	811	1,483	312	406	718	50	2	
» 1872	694	837	1,531	697	839	1,536	323	421	744	54	5	
» 1873	697	836	1,533	698	837	1,535	318	421	739	51	8	
» 1874	708	841	1,549	705	841	1,546	332	419	751	57	11	
» 1875	708	863	1,571	710	869	1,579	349	428	777	49	9	
Nora » 1871	659	809	1,468	639	798	1,437	315	339	654	43	8	
» 1872	674	845	1,519	653	811	1,464	314	350	664	45	14	
» 1873	674	863	1,537	684	849	1,533	325	367	692	48	16	
» 1874	664	834	1,498	678	859	1,537	325	359	684	50	9	
» 1875	690	847	1,537	664	830	1,494	318	353	671	49	7	
Lindesberg » 1871	577	695	1,272	577	701	1,278	282	355	637	39	3	
» 1872	630	737	1,367	632	737	1,369	289	315	604	47	7	
» 1873	670	763	1,433	674	762	1,436	321	332	653	46	8	
» 1874	672	787	1,459	668	783	1,456	329	373	702	50	8	
» 1875	704	826	1,530	713	842	1,555	353	439	792	49	10	
Summa för länets samtliga städer år 1870	6,674	8,157	14,831	6,769	8,244	15,013	3,297	3,705	7,002	532	93	
I hela länet.												
År 1871	82,740	86,579	169,319	82,397	86,368	168,765	42,171	46,508	88,679	6,516	865	
» 1872	84,100	87,769	171,869	83,019	87,196	170,215	42,027	46,653	88,680	6,432	894	
» 1873	85,758	89,135	174,893	84,702	88,402	173,104	42,409	46,899	89,308	6,480	927	
» 1874	86,870	90,214	177,084	86,244	89,904	176,148	42,904	47,427	90,331	6,631	1,101	
» 1875	87,879	91,072	178,951	87,254	90,801	178,055	43,288	47,808	91,096	6,648	1,313	

Tab. N:o 2.

JORDBRUK.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
	Höst- hvete.	Vår- hvete.	Höstråg.	Vår- råg.	Korn.	Hafre.	Bland- säd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Potatis.	Andra rot- fruk- ter.	Spå- nads- växter.	Bete.	Gräs till hö.	Träde.
1. Årliga utsädet pr tunn- land.....	Kpr. 18 à 24	Kpr. 32	Kpr. 16 à 28	Kpr. 32	Kpr. 24 à 32	T:na. 1 à 1½	T:na. 1	Kpr. 20 à 24	Kpr. 16 à 24	Kpr. 24 à 32	T:nor. 6 à 7	Ö. 1 à 5	T:na. 1	—	—	—
2. Årliga behovet för lä- net till utsäde.....	T:nor. 3,109	T:nor. 1,025	T:nor. 22,591	T:nor. 87	T:nor. 6,189	T:nor. 66,775	T:nor. 1,743	T:nor. 2,352	T:nor. 228	T:nor. 1,625	T:nor. 63,403	Ö. 6,000	T:nor. 405	—	—	—
3. Tunnland åkerjord, an- vänd till odling af...	a) 4,974	a) 1,025	a) 33,380	a) 87	a) 7,070	a) 53,395	a) 1,743	a) 3,421	a) 365	a) 1,750	11,988	1,105	800	9,130	92,185	35,255
4. Skördebelopp i korntal af utsädet, sedan det- samma afräknats, pr medium under perio- den 1871—1875.....	6,8	4,8	6,9	4,1	5,5	4,8	5,4	5,1	b)	b)	5,8	—	—	—	—	—
5. Årlig förbrukning för länets inbyggare i me- deltal..... T:nor	16,601		265,626		44,271	5,533	—	22,195	—	—	442,710	—	—	—	—	—

Anm. a) Talet har måst beräknas, ty uppgifter derom inkomma ej från kommunerna till jordbruksstatistiken.

b) Kan ej uppgifvas, emedan det, som före skörden uppåtits eller uppfodrats, hvarken meddelats till mängd eller kunnat beräknas.

Tab. N:o 3.

BOSKAPSSKÖTSEL.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Hästar öfver 3 år.	Hästar under 3 år.	Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt under 2 år.	Får.	Getter.	Svin.
År 1871.....	9,829	442	14,533	1,665	50,556	17,830	47,833	620	11,426
» 1872.....	9,862	565	15,197	1,790	52,478	19,433	49,063	625	12,285
» 1873.....	10,067	727	16,192	1,953	56,417	21,600	51,079	600	13,244
» 1874.....	9,540	767	16,078	1,816	54,784	18,726	45,450	448	11,423
» 1875.....	9,464	904	16,401	1,878	57,972	19,507	46,229	447	12,204

Tab. No 4.
SKOGSHUSHÅLLNING.

1. Särskilda slag af skogar m. m.	2. Areal vid periodens slut.	3. Till ordnad hushållning indelade.	4. 5. 6. Afverkningsbelopp		
			År.	utfördt i	
				kvantitet. Kubikfot.	penningvärde. Kronor.
1. Kungl. Maj:t och Kronan omedelbart tillhörande och under dess disposition stående					
Kronoparker:					
Tysslingen	12,171,94	9,630,36	1871	61,342	5,688
Krämaremarken			1872	52,570	5,338
			1873	60,232	7,700
Hålahult			1874	61,340	6,583
			1875	66,407	8,614
2. Boställen:					
<i>Indelade:</i> 10 st. civile	81,082,16	65,470,88	1871	375,330	37,533
23 " militie			1872	375,330	37,533
30 " ecklesiastike			1873	375,330	37,533
			1874	375,330	37,533
1875			375,330	37,533	
<i>Oindelade</i> anses vara..... och afverkas blott till husbehof.	41,426				
3. Häradssällmanningar finnas 9 stycken, numera indelade i 21 skogsblock och innehålla, efter senast gjorda revisionsmätningar och laga egoutbyten.....	123,503,80	90,218,84	1871	489,054	46,757
			1872	544,506	55,881
			1873	534,202	59,217
			1874	444,381	45,745
			1875	458,317	47,896
4. Sockneallmanning, oskiftad: Stora Mellösa, skötes och förvaltas af sockenboarne ...	1,056	—	1871	30,000	2,700
			1872		
			1873		
			1874		
5. Grufveallmanningar från och med 1874 under skogsstatens kontroll provisionellt indelade, men under ny, fullständig indelning varande.....	40,509,55	24,232,78	1873	808,202	38,659
			1874		
6. Andra skogsplanteringar: å allmänna och boställeskogar.....	10,017				
7. Enskildes skogar: minst.....	—	2,302,000			
<i>Anmärkingar och ytterligare upplysningar:</i>					
Kronoparkernas areal är, sedan de nu alla blifvit uppmätta och indelade, sådan som ofvanstående; och är skogvaktarebostälernas mark nu äfven inberäknad i samma areal.					

Tab. N:o 5.
DÖDADE ROFDJUR.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	
År.		Björnar.	Lodjur.	Räfvar.	Hökar.	Beloppet af utbetald belöning. Kronor.	
		Af skogsbetjeningen:					
		Räfvar.	Hökar.				
1871	26	15	—	4	225	252	
1872	13	16	—	5	252	260	
1873	21	7	—	7	284	282	
1874	18	4	—	12	562	374	
1875 (af landstingsmedel 1,353 kr.).....	31	18	1	8	632	397	
	Summa			1	36	1,955	1,565
						2,671	

Tab. N:o 6.
AF ROFDJUR DÖDADE HUSDJUR.

1.		2.	3.	4.
År.		Får (å 8 kr.)	Fjäderfå (å 1 kr.)	Skadan beräknad i penningvärde. Kronor.
1871		17	1,071	1,207
1872		31	1,429	1,677
1873		39	1,465	1,777
1874		39	1,281	1,593
1875		44	1,635	1,987
	Summa	170	6,881	8,241

Tab. No 7 a.

GRUFVOR, BERGVVERK, BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR, ÅR 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	
Särskilda slag af inrättningar.	Antal fabriker		Drifkraft, bestående af:				Antal begagnade maskiner och redskap.	Egare eller innehafvare.		Arbeta re						Summa.	Tillverkningskvantitet och värde.		Egares eller innehafvares bevilling i och för rörelsen. Kronor.				
	i gång.	ej begagnade.	kraft.	vatten.	ång eller varmluft.	Beräknade hästkrafter.		Ensam egare eller innehafvare.	Bohag.	öfver 18 år			under 18 år.				Quantitet.	Värde i kronor					
										Mästare.	vid fabriken man- skrifne.	vid fabriken ej man- tals- skrifne.	under 18 år.	af hvarje art produkter.	Summa för hvarje slag af fabriker.								
	Under året.	Antal.				m.		q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.		q.			Kronor.			
A n t a l.																					Kronor.		
Å landsbygden.																							
Alunverk	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,604 C:r alun.....	—	—	—	
Brännerin	7	—	—	—	—	—	—	4	3	7	7	—	—	—	—	—	—	—	Ej uppgifven	—	—	54,00	
Brännstorfsfabriker.	2	—	—	—	2	8	2	1	1	1	—	—	—	15	21	3	3	43	{30,000 k.fot (i Nora fögderi)	—	2,400	—	
Färgerin ¹⁾	5	—	—	2	—	3	28	5	—	—	4	12	—	—	—	—	—	—	{77 C:r färggods; 72,700 fot tyg	—	12,280	49,00	
Garfverin ²⁾	15	—	—	—	—	—	206	11	2	2	5	13	1	8	—	—	—	—	{71,68 C:r smorläder; 73,86 C:r sulläder; 29,50 C:r varläder; 102,02 C:r o. 400 st. hudar; 127,50 C:r o. 3,705 st. skinn; 29 C:r draglim	—	90,780,85	72,00	
Gjuterin	4	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	—	2	—	—	—	—	{11,999,51 C:r diverse gjutgods	—	—	{Ej särskildt beskattadt.} 10,00	
Glasbruk	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	19	17	—	—	—	5	1	43	1,000,000 st. buteljer	—	75,000	—
Grufvor:																							
Jernmalms- i 5:te distrikt.	150	328	62	18	11	—	—	9	50	—	728	—	294	—	—	25	—	1,047	278,253 C:r jernmalm	—	—	—	
i 6:te d:o	63	43	5	30	13	574	—	—	—	—	856	—	109	—	—	69	—	1,034	2,955,558 C:r d:o	—	—	—	
Kopparmalms- i 5:te distrikt.	18	91	10	4	—	—	—	1	3	—	83	—	55	—	—	10	—	148	34,519,50 C:r div. malm	—	—	—	
i 6:te d:o	2	—	—	1	—	12	—	—	—	1	13	—	—	—	—	—	—	13	63,464 C:r div. malm	—	—	—	
Blyglansmalms- i 5:te distrikt.	9	16	8	4	—	—	—	—	—	2	—	70	—	10	—	—	—	80	21,438 C:r malm.....	—	—	—	
Zinkmalms- i 6:te distrikt.	6	—	—	5	8	298	—	—	—	1	—	623	—	—	—	40	—	663	812,928 C:r malm ...	—	—	580,00	
Hyttor o. masugnar:																							
Koppar- i 5:te distrikt.	3	2	—	6	—	—	11	—	—	—	—	36	—	—	—	—	—	—	36	{1,652,85 C:r garkopp; 4,591,36 C:r verkbley}	—	—	—
Tackjers- i 5:te distrikt.	22	6	—	48	1	—	—	—	—	—	5	144	—	—	—	—	—	—	444	{30,620,66 C:r gjut- tackjern	—	—	—
i 6:te d:o	31	3	—	66	2	690	8	—	—	13	{575} {12}	—	—	4	—	—	—	{579} {12}	{1,365,935 C:r smides- tackjern; 38,277,18 C:r gjutgods 808,29 C:r bessemer- stål	—	—	—	
Kalk- o. Tälgstens- brott	9	—	—	—	—	—	—	5	—	4	—	40	8	—	—	16	—	64	Ej uppgifven	—	15,000	49,00	
Kimröksverk	2	—	—	2	—	12	8	1	—	1	—	1	—	2	3	—	—	6	2,250 C:r kimrök ...	—	—	18,00	
Kul- o. Hagelfabrik	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	3	1,000 C:r hagel ...	—	31,000	25,00	
Krutbruk o. Nitro- glycerinfabriker.	3	—	—	5	—	20	28	—	—	2	2	12	4	1	5	5	1	30	{2,317,38 C:r krut; 850 C:r nitroglycerin o. ammoniakkrut	153,000 } 245,500	—	24,70	
Manufakturverk ...	28	8	—	51	5	818	92	1	—	—	178	—	8	—	30	—	—	216	{45,569,36 C:r, 23 st. 4,432 dussin diverse smiden	15	34,201	—	
Pappersbruk	2	—	—	1	—	—	4	—	1	1	—	7	3	—	—	—	—	2	12	Grofre papper; Papp {223,166,46 C:r stång- jern; 6,679,12 C:r ämnesjern; 95,061,35 C:r smältstycken	—	22,424 ³⁾	25,00
Stångjersbruk: i 5:te distriktet.	23	7	—	50	—	—	78	—	—	—	—	304	—	—	—	—	—	—	304	{833,595,19 C:r stång- jern	—	Ej uppgifvet.	—
i 6:te d:o	20	10	—	104	7	2,732	206	6	1	18	8	969	—	—	—	56	—	1,025	{Ej uppgifven	—	—	84,00	
Tegelbruk	21	—	—	—	—	—	—	11	—	10	—	79	24	—	—	17	—	2	122	Ej uppgifven	—	—	—
Rödfärgsverk	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	11	—	—	—	—	—	—	13	3,571,20 C:r o. 462 t:r rödfärg	—	Ej uppgifvet.	—
Svafvelverk (under 1872)	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	768 C:r svafvel	—	D:o	—
Vitriolverk	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	665,60 C:r vitriol	—	D:o	—

¹⁾ Från 1 färgeri och 2 garfverin (Öster-Nerike) finnes ej tillverkningskvantiteten uppgifven. — ²⁾ Endast vid Hallsberg. — ³⁾ Endast från Öster-Nerike.

Forts. af Tab. N:o 7 a.

GRUFVOR, BERGVERK, BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR, ÅR 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.
Särskilda slag af inrättningar.	Antal fabriker		Drifkraft, bestående af:				Antal begagnade maskiner och redskap.	Egare eller innehafvare.		A r b e t a r e						Summa.	Tillverkningsquantitet och värde.			Egares eller innehafvares bevilling i och för rörelsen. Kronor.		
	i gång.	ej begagnade.	kraftur.	ånga eller varmluft.	vatten.	beräknade hästkrafter.		Ensam egare eller innehafvare.	Bolag.	Mästare.		öfver 18 år		under 18 år.			Quantitet.	Värde i kronor				
										vid fabriken	vid fabriken	vid fabriken	vid fabriken	af hvarje art produkter.	Summa för hvarje slag af fabriker.							
	Under året.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.		m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.		af hvarje art produkter.	Summa för hvarje slag af fabriker.				
I städerna.																						
Cigarrfabriker.....	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	19	2	12	2	11	12	60	2,310,000 st. cigarrer	—	115,000	80,00
Färgerin.....	5	—	—	1	10	33	5	—	—	—	25	7	—	—	—	11	3	47	{36,000 ₰; 475 st.; 18,050 fot diverse färggods.....}	—	52,697	214,00
Galvanoplastikfabrik.....	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	8	—	—	9	Ej uppgifven.....	—	27,324	30,25
Gasverk.....	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	7	—	—	—	—	—	8	4,264,000 lk.-fot gas.	—	10,905,53	106,15
Garfverin.....	12	—	2	2	16	136	10	—	—	3	19	—	37	1	2	—	—	62	{100,100 ₰ sulläder; 119,050 ₰ smorläder; 14,116 ₰ barkadt läder; 161 ₰ vax- läder; 12,920 ₰ o. 15,000 st. skinn.....}	—	415,507,75	460,00
Kemisk fabrik.....	1	—	—	—	—	—	8	—	—	1	1	1	1	3	3	—	—	9	{Mineralvatten och di- verse tekniska fabri- kat.....}	—	14,000	30,00
Korgfabrik.....	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	Ej uppgifven.....	—	1,500	7,00
Linneväfnadsfabrik	1	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	{900 fot damast..... 1,750 fot drällsväfnad}	246 371	— 617	— 1,00
Metallfabrik för bearbetning af oädla metaller.....	1	—	—	1	4	—	1	—	—	1	7	—	14	—	11	—	—	33	Ej uppgifven.....	—	10,000	60,00
Metall och jernguteri.....	1	—	—	1	4	8	—	—	1	—	—	—	19	—	5	—	—	24	{417,100 ₰ gjutgods, amide och maskin- arbete.....}	26,000 23,000	— 49,000	— 50,00
Orgelfabrik.....	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1	4	—	13	—	—	—	—	18	8 st. orglar.....	—	30,000	45,00
Snusfabrik.....	1	—	—	1	6	1	1	—	—	—	2	—	7	—	—	—	—	9	455,000 ₰ snus.....	—	196,000	120,00
Spiegel- och möbelfabrik.....	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	4	Ej uppgifven.....	—	5,000	18,00
Symaskinfabrik.....	1	—	—	1	2	4	2	—	—	—	2	—	4	—	1	—	—	7	Ej uppgifven.....	—	6,000	27,00
Träförädlingsfabrik	1	—	—	6	30	11	—	—	1	1	7	—	14	—	7	—	—	29	{Byggnadssnickeri- arbeten..... Trägårdsmöbler.....}	45,000 3,000	— 48,000	— 20,00
Tändrörsfabrik.....	1	—	—	1	1	2	—	—	1	—	1	4	—	—	—	—	—	6	{100,000 st. ringar och 2,300 tänd- rör.....}	—	17,046	15,00
Tändsticksfabrik.....	1	—	—	1	7	7	2	—	1	1	2	—	28	46	29	53	—	159	{14,300,000 lådor och 2,600,000 kapslar fos- forstickor; 9,500,000 lådor säkerhetsständ- stickor.....}	—	156,000	180,00
Urfabriker.....	6	—	—	—	—	—	6	—	—	—	9	—	3	—	—	—	—	13	Ej uppgifven.....	—	5,300	49,00
Ättikfabrik.....	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	{12,000 kannor ättik- sprit.....}	—	8,400	15,00

Tab. No 7 b.

HANDTVERKARE OCH IDKARE AF ANNAN NÄRING SAMT DERAS ARBETARE, ÅR 1875.

1.	2.		3.		4.		5.		6.	
	Handverkare och idkare.		Arbetare.		Bevilling för rörelsen.					
	m.	q.	m.	q.	Kronor.					
På Landsbygden.										
Bagare	4	—	1	—	12,00					
Bleckslagare	3	—	2	—	5,00					
Bokbindare	1	—	—	—	2,00					
Bryggare	7	—	4	—	62,00					
Byggmästare	12	—	2	—	53,00					
Färgare	6	—	10	—	49,00					
Garfvare	14	1	17	—	72,00					
Gjutare	6	—	44	—	38,86					
Glasblåsare	1	—	25	18	35,00					
Handskmakare	2	—	—	—	2,00					
Kakelugnsmakare	4	—	1	—	6,00					
Kopparslagare	4	—	7	—	26,20					
Murare	18	—	6	—	44,50					
Målare	8	—	5	—	25,80					
Orgelbyggare	2	—	—	—	4,00					
Pappersmästare	2	—	6	5	25,00					
Pistolsmeder	3	—	—	—	4,00					
Plögmakare	1	—	—	—	1,00					
Plåtslagare	1	—	1	—	1,00					
Repslagare	1	—	3	—	5,00					
Sadelmakare	8	—	3	—	9,50					
Skomakare	160	—	101	—	299,50					
Skräddare	109	—	31	—	163,50					
Smeder	120	—	38	—	255,55					
Snickare	90	—	32	—	129,00					
Spiksmeder	29	—	8	—	63,00					
Stenhuggare	9	—	36	—	90,00					
Svarfvare	3	—	3	—	22,00					
Tegelslagare	21	—	45	26	86,50					
Trågårdsmästare	37	—	—	—	75,50					
Tunnbindare	2	—	—	—	2,00					
Urmakare	6	—	1	—	8,00					
Vagnmakare	3	—	—	—	3,00					
Summa	697	1	432	49	1,680,41					
I Städerna.										
Bagare	16	6	10	2	128,00					
Barberare	2	—	3	—	15,00					
Bildhuggare	1	—	—	—	5,50					
Bleckslagare	5	1	7	—	28,00					
Bokbindare	14	1	4	1	36,00					
Boktryckare	4	—	10	1	241,50					
Bryggare	11	—	23	3	223,50					
Bundtmakare	2	—	1	2	42,00					
Byggmästare	2	—	—	—	24,00					
Fotografer	4	—	1	—	21,00					
Fältakär	1	—	—	—	1,00					
Färgare	5	—	40	7	214,00					
Garfvare	18	—	64	—	497,00					
Gelbgjutare	3	—	2	—	9,00					
Gevärssmed	1	—	—	—	3,00					
Glasmästare	7	—	—	—	18,00					
Guldsmeder	6	—	2	—	44,00					
Handskmakare	2	—	—	—	2,00					
Hattmakare	6	—	9	1	79,00					
Hofslagare	1	—	—	—	2,00					
Juvelerare	1	—	3	—	30,00					
Instrumentmakare	2	—	3	—	11,00					
Kakelugnsmakare	9	1	6	—	54,00					
Kammakare	1	—	—	—	2,00					
Klensmeder	17	—	12	—	67,00					
Kopparslagare	11	—	13	—	60,00					
Murare	36	—	1	—	66,00					
Målare	23	1	22	—	84,50					
Mössmakare	1	—	—	—	1,00					
Nålmakare	1	1	—	—	1,00					
Orgelbyggare	2	—	17	—	45,00					
Pantlånare	2	—	—	—	8,00					
Perukmakare	2	—	3	—	25,00					
Repslagare	6	—	7	—	40,00					
Sadelmakare	10	—	10	—	50,50					
Skomakare	47	—	25	—	129,00					
Skorstensfejare	2	—	3	—	17,00					
Skräddare	45	—	28	1	219,00					
Slagtare	5	—	—	—	59,00					
Snickare	33	—	4	—	90,00					
Socketbagare	3	4	2	1	24,00					
Svarfvare	4	—	—	—	6,00					
Sämskmakare	1	—	2	—	7,00					
Tapetsere	3	—	4	—	13,50					
Tegelslagare	3	—	9	—	21,00					
Tengjutare	1	—	—	—	1,00					
Trågårdsmästare	6	—	—	—	18,50					
Tunnbindare	5	—	—	—	2,00					
Urmakare	7	—	15	—	65,00					
Vagnmakare	6	—	4	—	14,00					
Summa	406	15	369	19	2,864,50					

Tab. N:o 8.

ALLMÄNNA VÄGAR, GÄSTGIFVERIN OCH SKJUTSNING.

1. Särskilda slag af vägar.	2. 3. 4. 5. Längd i mil				6. 7. 8. 9. Kostnad i kronor för de under perioden				10. Gästgifverins antal vid periodens slut.	11. 12. 13. Antal hästar, utgångne		
	af hvarje slag af motstående vägar	af inderlade, med skjutsstationer försedda vägar	af fulländade och afsy-nade nya vägar	af omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor	fulländade nya vägar		omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor			år.	tillkungs- och krono-skjuts.	till gäst-gifverin-skjuts.
					af stats-medel.	af kom-munernas medel.	af stats-medel.	af kom-munernas medel.				
	vid periodens slut.		under perioden.									
Allmänna landsvägar.....	88,165	85,133	—	0,4	—	—	9,000,00	9,100,00	42	} 1871 275 15,180 1872 240 22,052 1873 159 25,241 1874 163 20,284 1875 213 17,266		
Häradsvägar.....	57,200	30,500	—	—	—	—	—	—	4			
Socknevägar.....	28,600	2,100	—	—	—	—	—	—	1			
I städer.....	0,877	—	—	—	—	—	—	—	4			
Summa	174,842	117,733	—	0,4	—	—	9,000,00	9,100,00	51			1,050
deraf med skjutsentreprenad	—	—	—	—	—	—	—	—	50			101,073

Tab. N:o 9 a.

SJÖFART, ÅR 1875.

1.	2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Fartyg och båtar öfver 3 nylåster, begagnade till inrikes sjöfart.						
	Seglande.		Med ångmaskin försedda.		Besättning.		
	Antal.	Låstetal.	Antal.	Låstetal.	Hästkraft.	Skeppare.	Sjöfolk.
	Landsbygden	40	487	8	38,50	67	27
Städerna: Örebro.....	7	122,3	2	19,50	50	—	—
» Askersund.....	—	—	1	25,50	30	—	—
» Nora	—	—	1	—	5	—	—
Summa för städerna	7	122,3	4	45	85	—	—
Summa för hela länet	47	609,3	12	83,50	152	27	79

Tab. N:o 9 b.

HANDLANDE OCH DERAS BETJENING, ÅR 1875.

1.	2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.	
	A landsbygden.						Bevilling i och för rörelsen.	I städerna.						Bevilling i och för rörelsen.						
	Handlande.			Betjening.				Handlande.			Betjening.									
	Män.	Qvinnor.	Kronor.	Män.	Qvinnor.	Kronor.		Män.	Qvinnor.	Kronor.	Män.	Qvinnor.	Kronor.							
1:o Handlande, som idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe.....	186	7	118	—	2,190,44	178	38	115	22	3,881,00										
2:o Handlande, som utom den ort, der de äro bosatta, sjelfva eller genom andra kringföra eller annorledes än å marknad till salu utbjuda varor	—	—	—	—	—	14	10	—	—	30,00										
Summa	186	7	118	—	2,190,44	192	48	115	22	3,911,00										

Tab. N:o 10 a.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER M. M. Å LANDSBYGDEN, ÅR 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur, vid femårsperiodens slut.	H e m m a n.			Å n t a l				Taxeringsvärde.
	M a n t a l		Brukningsdelar.	jordtorp.	ryttare, soldat- och båtsmanstorp.	backstugor.	andra lägenheter.	Kronor.
	oförmedlade.	nuvarande.						
A) Krono-egendomar.								
1) <i>Under allmän disposition.</i>								
a) Kungs- och ladugårdar		—	—	—	—	—	—	—
b) Säterin		4	1	—	—	—	—	37,000
c) Hemman		13,541	25	13	—	2	—	227,500
d) Boställen		131,936	170	55	—	34	—	2,855,700
e) Jordlägenheter		—	—	34	—	3	10	330,700
f) Fiskerin		—	—	—	—	—	1	—
g) Verk och inrättningar		—	—	—	—	—	2	4,500
2) <i>Under enskild disposition.</i>								
a) Säterin		2,500	3	3	1	3	—	47,200
b) Hemman		50,633	400	1	—	10	—	992,800
c) Jordlägenheter		—	—	144	—	18	73	570,800
d) Fiskerin		—	—	—	—	—	—	—
e) Verk och inrättningar		—	—	—	—	—	21,5	335,100
B) Skatte-egendomar.								
	3,009,335							
a) Boställen		4,478	6	5	—	—	—	120,200
b) Säterin		51,500	39	44	18	19	—	1,527,400
c) Hemman		1,801,748	8,841	1,587	476	1,126	—	57,835,860
d) Jordlägenheter		—	—	1,507,5	110	217	110	789,580
e) Fiskerin		—	—	—	—	—	1	100
f) Verk och inrättningar		—	—	—	—	—	434	4,644,897
C) Frälse-egendomar.								
a) Boställen		2,500	5	4	—	1	—	47,400
b) Säterin och ladugårdar		105,500	80	132	—	50	—	3,569,500
c) Rå- och rörshemman		9	16	7	—	3	—	192,500
d) Hemman		705,708	2,354	781	230	589	—	18,988,900
e) Jordlägenheter		—	—	405,5	16	11	11	77,394
f) Fiskerin		—	—	—	—	—	3	200
g) Verk och inrättningar		—	—	—	—	—	133,5	1,405,600
Summa	3,009,335	2,583,044	11,940	4,723	851	2,086	800	94,600,831

Tab N:o 10 b.

JORDOMRÅDE OCH EGENDOMAR I STÄDERNA, ÅR 1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Städernas namn.	År.	Tomter.		Antal nybygda boningshus.	Jordar och lägenheter.						Taxeringsvärde i kronor.		
		Antal			Åker.	Äng.	Skog.	Befesmark.	Summa jordareal.	Nuvärande mantal.	Af hus och tomter.	Af jordar.	Summa.
		bebygda.	obebygda.										
Örebro	1871	297	47	5	5,321	5,309	8,364	1,607	20,601	29,312	5,965,150	605,840	6,570,990
	1872	301	43	2							5,988,850	605,830	6,594,680
	1873	301	43	3							6,188,700	603,610	6,742,310
	1874	309	35	11							6,187,800	597,340	6,785,140
	1875	308	36	12							6,281,500	590,820	6,872,320
Askersund	1871	152	42	—	2,559,20	231,52,50	5,638,89,84	857,15,63	9,286,77,97	1,250	716,245	360,242	1,076,487
	1872			—							726,375	360,546	1,086,921
	1873			—							735,350	362,209	1,097,559
	1874			—							737,467	363,137	1,100,604
	1875			1							744,062	362,311	1,106,373
Nora	1871	112	9	7	2,717,78	—	1,525,79	—	4,243,57	3	662,600	248,800	911,400
	1872	112	9	1							677,500	249,300	926,800
	1873	112	9	1							692,600	232,100	974,700
	1874	113	8	2							742,000	232,100	1,024,100
	1875	114	7	1							782,400	232,100	1,064,500
Lindesberg	1871	109	31	2	3,926	477	7,158	—	11,561	1,833	353,625	315,905	669,530
	1872	111	29	3							400,810	318,020	718,830
	1873	113	27	3							435,835	322,880	758,715
	1874	115	25	2							477,675	329,000	806,675
	1875	120	20	5							517,525	330,800	848,325
Sammandrag	1871	670	129	14	14,523,98	6,017,52,50	22,686,68,84	2,464,15,63	45,692,34,97	35,395	7,697,620	1,530,787	9,228,407
	1872	676	123	6							7,793,535	1,533,696	9,327,231
	1873	678	121	7							8,002,485	1,570,799	9,573,284
	1874	689	110	15							8,144,942	1,571,577	9,716,519
	1875	694	105	19							8,325,487	1,566,031	9,891,518

Tab. N:o 11.

LAGA SKIFTEN, ÅREN 1871—1875.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
År.	Sökta skiftens antal.	A f s l u t a d e l a g a s k i f t e n .																							
		Skiftade mantal.		Qvarboende del-egares					Utflyttade del-egares					Summa skiften.	Skiftade kvadratref.					Utgifter till landtmätare och gode män.	Öfriga beräknade utgifter.				
		Antal.	Öfrimedlade.	Nuvärande.	skiftesantal.				Summa.	skiftesantal.					Summa.	Åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.			Impediment.	Summa.		
					1.	2.	3.	4.		öfrer.	1.	2.	3.											4.	öfrer.
1871...	8	7	—	9,120	12	5	1	—	—	18	13	4	—	—	—	17	46	2,362	2,353	268	46,620	2,301	53,904	10,080	2,327
1872...	3	5	—	3,130	10	4	2	—	—	16	1	2	3	—	—	6	38	1,668	497	472	5,764	61	8,462	3,973	1,546
1873...	5	3	—	2,080	3	5	3	—	—	11	5	6	1	—	—	12	42	1,906	707	186	7,299	—	10,098	5,182	8,866
1874...	7	5	—	11,600	17	12	—	—	—	29	2	—	—	—	—	2	43	649	26	41	12,054	2	12,772	4,996	270
1875...	8	3	—	6,250	5	4	2	—	—	11	1	8	6	—	—	15	54	1,179	546	60	2,219	—	4,004	5,060	6,027
Summa	31	23	—	32,180	47	30	8	—	—	85	22	20	10	—	—	52	223	7,764	4,129	1,027	73,956	2,364	89,240	29,291	19,036

Anmärkningar och ytterligare upplysningar:

Medeltal af sökta laga skiften har således utgjort under åren 1871—75 årligen 6; det utgjorde åren 1866—70 = 8; åren 1861—65 = 11 och åren 1856—60 = 44.
D:o avslutade d:o d:o d:o 5; d:o d:o 6; d:o d:o 14 d:o 92.
D:o skiftade mantal d:o d:o 6,436; d:o d:o 10,813; d:o d:o 18,781 d:o 34,800.
D:o d:o kvadratref d:o d:o 17,848; d:o d:o 16,916; d:o d:o 37,712 d:o 79,595.
D:o utgifter till landtmätare o. gode män d:o d:o kr. 5,858; d:o d:o kr. 6,278; d:o d:o kr. 14,790 d:o kr. 24,419.
D:o öfrige beräknade utgifter d:o d:o 3,807; d:o d:o 3,666; d:o d:o 40,892 d:o d:o 53,785.

Tab. N:o 12.

STATS- OCH RIKSGÄLDSMEDLEN, ÅREN 1871—1875.

D e b e t.					K r e d i t.				
	Statsmedel.		Riksgäldsmedel.			Statsmedel.		Riksgäldsmedel.	
	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.		Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
1871.					1871.				
Ingående balans för behållning	244,934	08	100,568	40	Ingående balans för skuld	3,700	05	—	—
Inkomster	652,153	56	181,204	61	Afkortningar	12,126	94	2,030	58
Ankomna remisser	105,173	14	—	—	Utgifter	399,518	84	4,395	98
Utgående balans för skuld	130,369	45	6	—	Afgångna remisser	376,397	06	110,977	99
Summa	1,132,630	23	281,779	01	Utgående balans för behållning	340,887	34	164,374	46
I behållning inräknade restantier ^{30/4} 1871	24,861	89	1,107	61	Summa	1,132,630	23	281,779	01
					I behållning inräknade restantier ^{30/4} 1872	11,639	61	1,471	78
1872.					1872.				
Ingående balans för behållning	340,887	34	164,374	46	Ingående balans för skuld	130,369	45	6	—
Inkomster	718,485	84	158,624	89	Afkortningar	13,175	79	1,758	02
Ankomna remisser	149,225	36	—	—	Utgifter	448,414	22	1,791	16
Utgående balans för skuld	131,220	93	—	40	Afgångna remisser	408,964	03	177,597	99
Summa	1,339,819	47	322,999	75	Utgående balans för behållning	338,895	98	141,846	58
					Summa	1,339,819	47	322,999	75
					I behållning inräknade restantier ^{30/4} 1873	11,809	92	1,756	78
1873.					1873.				
Ingående balans för behållning	338,895	98	141,846	58	Ingående balans för skuld	131,220	93	—	40
Inkomster	689,594	11	162,037	77	Afkortningar	12,230	57	1,447	86
Ankomna remisser	102,599	66	—	—	Utgifter	438,993	20	3,985	54
Utgående balans för skuld	134,991	73	—	20	Afgångna remisser	348,755	76	148,012	—
Summa	1,266,081	48	303,884	55	Utgående balans för behållning	334,881	02	150,438	75
					Summa	1,266,081	48	303,884	55
					I behållning inräknade restantier ^{30/4} 1874	11,772	51	1,650	37
1874.					1874.				
Ingående balans för behållning	485,319	77	—	—	Ingående balans för skuld	134,991	93	—	—
Inkomster	854,662	06	—	—	Afkortningar	15,260	46	—	—
Ankomna remisser	166,463	81	—	—	Utgifter	483,413	96	—	—
Utgående balans för skuld	135,733	09	—	—	Afgångna remisser	499,192	11	—	—
Summa	1,642,178	73	—	—	Utgående balans för behållning	509,320	27	—	—
					Summa	1,642,178	73	—	—
					I behållning inräknade restantier ^{30/4} 1875	13,151	22	—	—
1875.					1875.				
Ingående balans för behållning	509,320	27	—	—	Ingående balans för skuld	135,733	09	—	—
Inkomster	899,072	03	—	—	Afkortningar	12,087	73	—	—
Ankomna remisser	226,400	39	—	—	Utgifter	529,684	98	—	—
Utgående balans för skuld	138,485	14	—	—	Afgångna remisser	561,618	76	—	—
Summa	1,773,277	83	—	—	Utgående balans för behållning	534,153	27	—	—
					Summa	1,773,277	83	—	—
					I behållning inräknade restantier ^{30/4} 1876	12,126	39	—	—

Tab. N:o 13.

S P A R B A N K E R.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
År.	Sparbanker. ¹⁾	Delegare.			Delegarnes fond.				Sparbankens egen fond.		
		Tillkomne nya	Afgångne	Qvarstående vid årets slut.	Insatta belopp	Godtgjorda räntor	Uttagna belopp	Behållning vid årets slut.	Inkomster.	Förvaltningskostnader m. m.	Behållning vid årets slut.
	Antal.	Antal.			Kronor.				Kronor.		
		under året.			under året.						
1871	19	3,103	1,276	12,834	684,242	105,602	308,589	2,433,283	77,695	61,788	171,300
1872	19	3,860	1,188	15,507	770,559	126,894	302,212	3,008,533	91,352	76,052	180,643
1873	19	5,377	2,154	18,730	1,036,365	152,814	398,050	3,799,665	42,689	28,201	195,179
1874	20	5,020	1,664	22,084	1,480,712	198,165	622,236	4,856,281	48,153	20,177	204,078
1875	21	3,935	1,764	24,255	1,278,970	245,869	749,070	5,632,057	78,147	33,687	274,822

1.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
År.	Klassifikation af sparbanksdelegarne efter deras inestående behållning vid årets slut.														
	I nedanstående antal sparbanker. ¹⁾	Under 10 Kronor.		10—50 Kronor.		50—100 Kronor.		100—500 Kronor.		500—1,000 Kronor.		Öfver 1000 Kronor.		S u m m a.	
		Delegare. Antal.	Behållning. Kronor.	Delegare. Antal.	Behållning. Kronor.	Delegare. Antal.	Behållning. Kronor.	Delegare. Antal.	Behållning. Kronor.	Delegare. Antal.	Behållning. Kronor.	Delegare. Antal.	Behållning. Kronor.	Delegare. Antal.	Behållning. Kronor.
1871	²⁾ 18	1,985	8,735	3,445	80,958	1,744	119,988	3,779	859,345	802	550,103	422	688,207	12,177	2,307,336
1872	²⁾ 18	2,588	10,867	3,691	91,818	2,149	161,837	4,709	1,066,893	1,006	680,552	506	818,497	14,649	2,830,464
1873	²⁾ 18	3,059	13,354	4,164	99,905	2,308	151,273	6,191	1,408,014	1,296	880,878	618	990,748	17,636	3,544,172
1874	²⁾ 19	3,557	15,620	4,921	116,982	2,488	169,187	7,210	1,662,181	1,685	1,139,640	890	1,408,049	20,751	4,511,659
1875	21	4,055	18,085	5,853	140,183	2,818	194,637	8,332	1,933,770	1,935	1,359,716	1,212	1,985,666	24,255	5,632,057

¹⁾ Bland sparbankerna inräknas här Folkbankernas sparkassar. Jfr berättelsens text sid. 23 och 24.
²⁾ För bristerna i klassifikationen under åren 1871—1874 jfr de i Statistisk Tidskrift meddelade årsredogörelserna.

Tab. N:o 14.

F A T T I G V Å R D E N.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	
År.	Fattigvårds-samhällden				Antal fattighjon, som erhållit full försörjning.								Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning.			Fattigvårdens									
	med gemensam fattigvård.		med fattigvården rotvis delad.		Äldre personer, vårdade i fattighus.		Barn, vårdade i och utom fattighus.		Summa.		Summa af båda könen.		Afkastning af egendom, kollekt m. m.	Personel afgift.	Tillskott		Ersättning		Summa inkomster.	Summa utgifter i och för fattigvårds-sörjning.					
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	Summa.	m.	q.	efter fyrk eller bevilling.	efter annan grund.	af stats-medel.	af annat fattigvårds-samhälle.	Kronor.	Kronor.		
1871	48	9	206	67	123	275	389	718	451	440	963	1,433	2,396	1,383	2,699	4,082	21,395,17	23,961,88	182,028,76	19,237,06	560,71	1,275,13	248,458,71	230,825,57	
1872	49	8	206	68	126	272	409	696	440	412	975	1,380	2,355	1,349	2,753	4,102	22,404,87	24,532,51	198,348,09	13,609,91	403,24	1,184,61	260,483,23	236,404,39	
1873	49	8	206	70	131	266	412	713	451	447	994	1,426	2,420	1,280	2,701	3,981	23,384,33	26,575,70	194,934,92	15,205,30	534,42	1,154,55	261,789,22	245,574,13	
1874	49	9	206	68	127	307	380	732	465	413	972	1,452	2,424	1,369	2,760	4,129	22,912,84	28,237,75	190,368,43	15,651,76	626,32	1,412,11	259,209,21	264,652,30	
1875	50	9	209	68	130	314	423	745	485	444	1,038	1,503	2,541	1,290	2,834	4,124	24,232,77	28,547,34	212,423,79	20,404,00	767,40	1,206,00	287,581,30	276,194,75	